

MASTER NEGATIVE
NO. 93-81196-16

MICROFILMED 1993

COLUMBIA UNIVERSITY LIBRARIES/NEW YORK

as part of the
"Foundations of Western Civilization Preservation Project"

Funded by the
NATIONAL ENDOWMENT FOR THE HUMANITIES

Reproductions may not be made without permission from
Columbia University Library

COPYRIGHT STATEMENT

The copyright law of the United States - Title 17, United States Code - concerns the making of photocopies or other reproductions of copyrighted material.

Under certain conditions specified in the law, libraries and archives are authorized to furnish a photocopy or other reproduction. One of these specified conditions is that the photocopy or other reproduction is not to be "used for any purpose other than private study, scholarship, or research." If a user makes a request for, or later uses, a photocopy or reproduction for purposes in excess of "fair use," that user may be liable for copyright infringement.

This institution reserves the right to refuse to accept a copy order if, in its judgement, fulfillment of the order would involve violation of the copyright law.

AUTHOR:

ODAU, MAXIMILIAN

TITLE:

QUAESTIONUM DE
SEPTIMA ET OCTAVA...

PLACE:

REGIMONTI

DATE:

1906

Master Negative #

93-81196-16

COLUMBIA UNIVERSITY LIBRARIES
PRESERVATION DEPARTMENT

BIBLIOGRAPHIC MICROFORM TARGET

Original Material as Filmed - Existing Bibliographic Record

88PX
DZ6

Odau, Maximilian, 1883-

Quaestionum de septima et octava Platonis epis-
tola capita duo; dissertatio inauguralis quam...
scripsit Maximilianus Odau... Regimonti, ex offic-
ina Hartungiana, 1906.

91 p. 21 cm.

Thesis, Königsberg.

"Elenchus librorum et dissertationum", p. [1]-3

Volume of pamphlets

91284

Restrictions on Use:

TECHNICAL MICROFORM DATA

FILM SIZE: 35mm

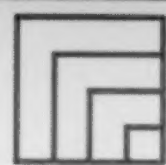
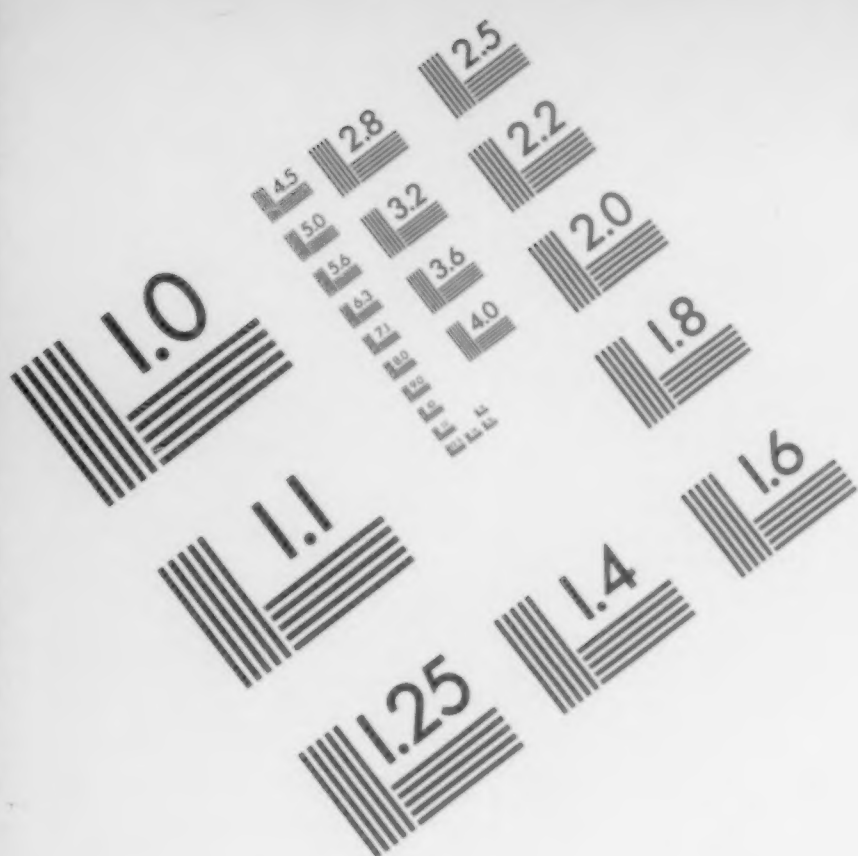
REDUCTION RATIO: 11X

IMAGE PLACEMENT: IA (IIA) IB IIB

DATE FILMED: 3-22-93

INITIALS JAMES

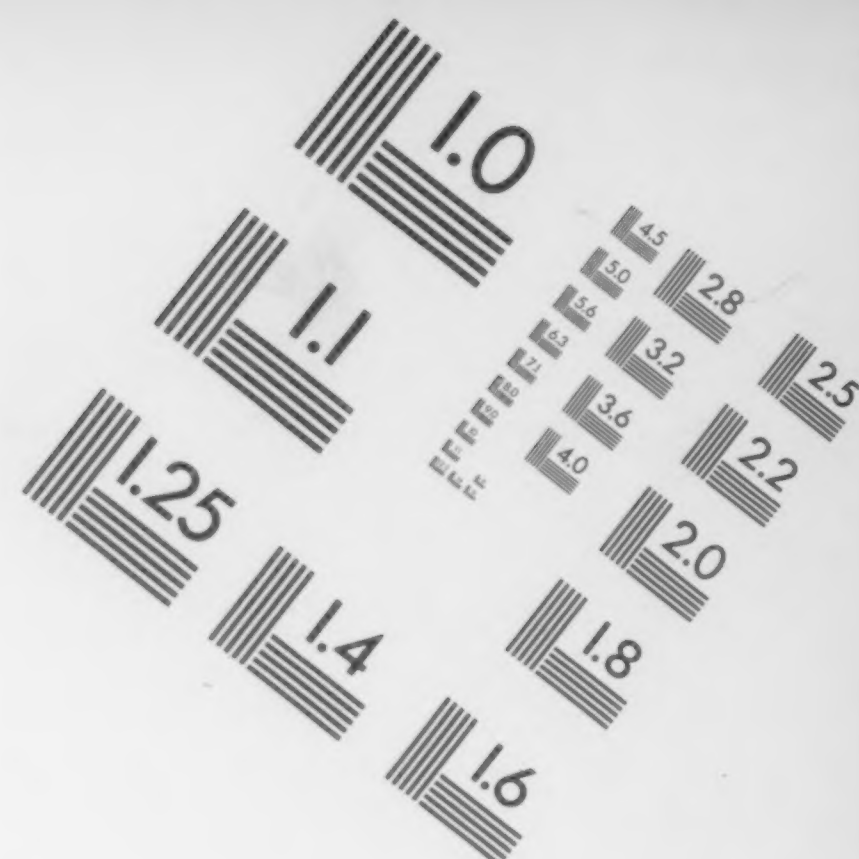
FILMED BY: RESEARCH PUBLICATIONS, INC WOODBRIDGE, CT

AIM

Association for Information and Image Management

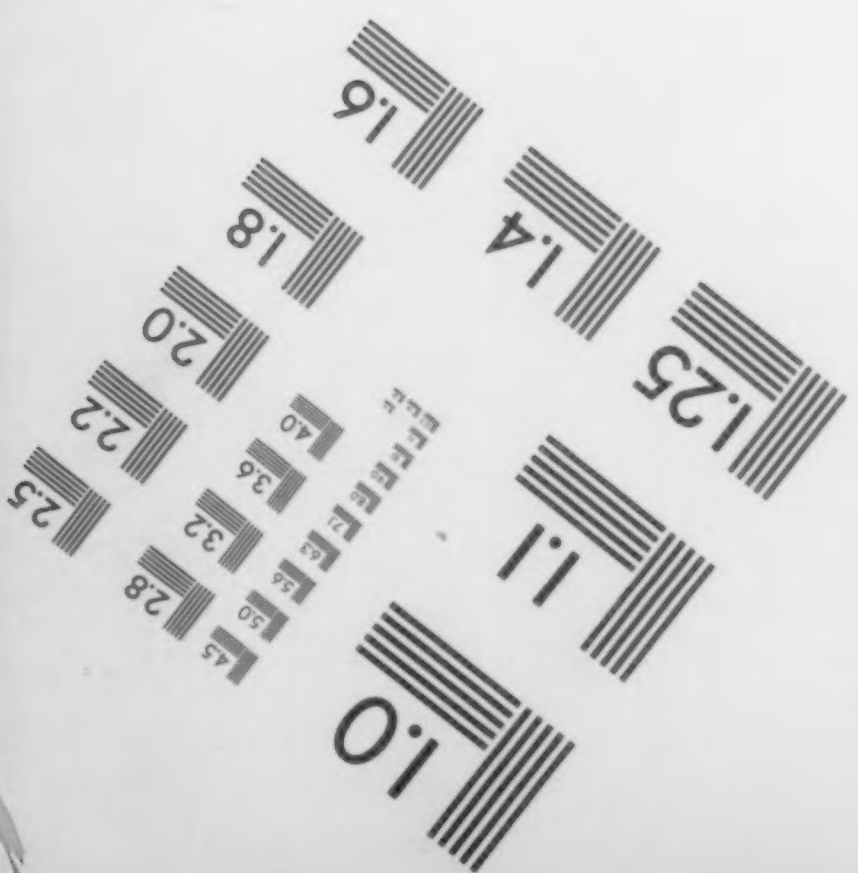
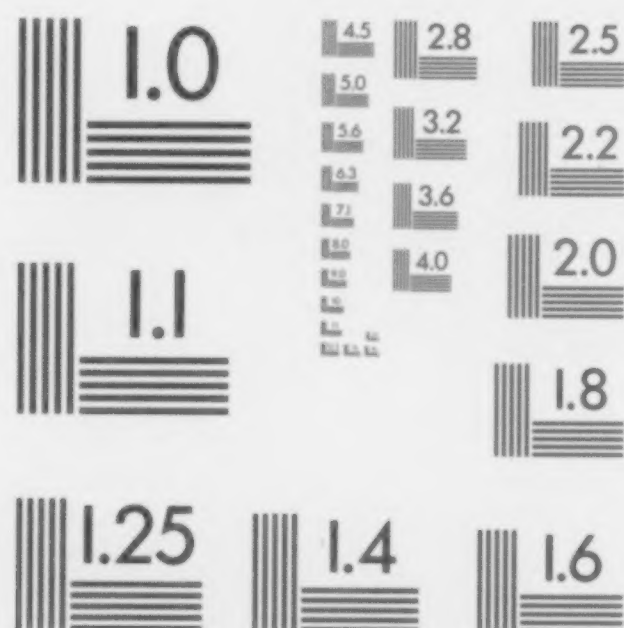
1100 Wayne Avenue, Suite 1100
Silver Spring, Maryland 20910
301/587-8202

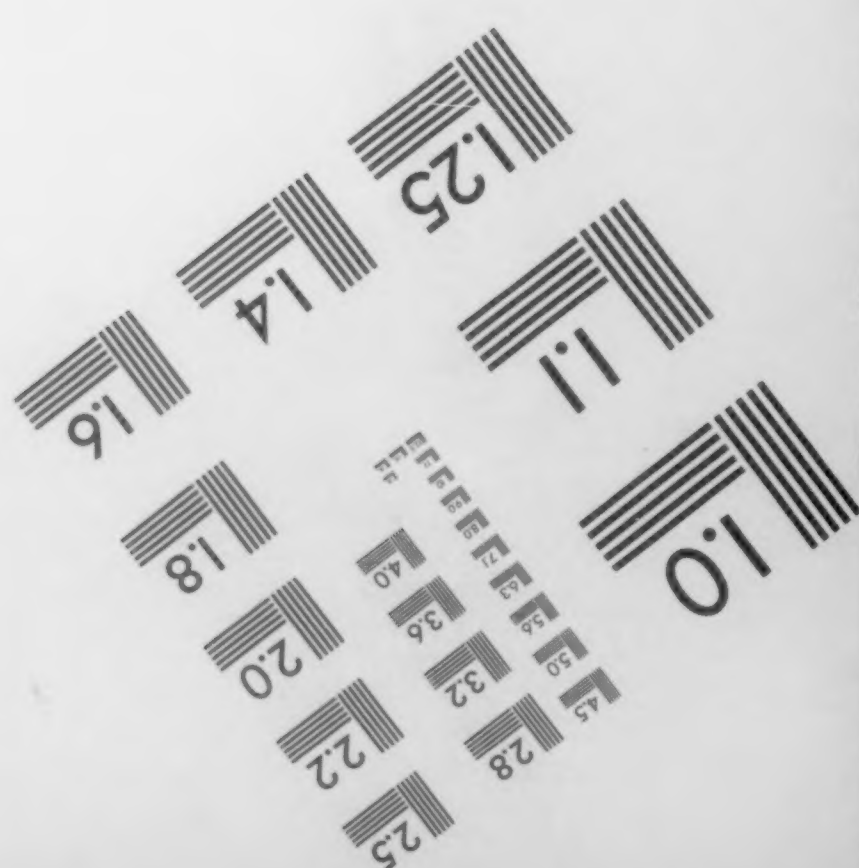
Centimeter

Inches

MANUFACTURED TO AIM STANDARDS
BY APPLIED IMAGE, INC.

Plato.
Epistolae

no. 6

001A
II 261

QUAESTIONUM DE SEPTIMA ET OCTAVA PLATONIS EPISTOLA CAPITA DUO

DISSERTATIO INAUGURALIS

QUAM AD SUMMOS IN PHILOSOPHIA HONORES
AB AMPLISSIMO PHILOSOPHORUM
ORDINE REGIMONTANO RITE IMPETRANDOS

SCRIPSIT

MAXIMILIANUS ODAU

ELBERFELDENSIS

REGIMONTI

EX OFFICINA HARTUNGIANA

1906

Gedruckt mit Genehmigung der philosophischen Fakultät der
Albertus-Universität zu Königsberg i. Pr.
Referent: Geheimer Regierungsrat Professor Dr. A. Ludwich.

Arthuro Ludwich
Hermann Schoene

S.

Elenchus librorum et dissertationum.

- Ast, „*Platons Leben und Schriften*.“ p. 504–530.
 Bentley, *Opuscula*. Lps. 1781, p. 33, 59.
 — „Remarks upon a late discourse of free-thinking.“ Lond. 1713, p. 38.
 — *Acta erud.* Lips. 1715, p. 7sq.
 Fr. Blass, „*Apophoreton*.“ Hal. 1903, p. 52sqq.
 Aug. Boeckh, „*Graecae tragoediae principum Aeschyli Sophoclis Euripidis*....“ Heidelb. 1808, p. 163.
 — „De similitudine, quae Platoni cum Xenophonte intercessisse fertur.“ p. 32.
 Chaignet, „*La vie et les écrits de Platon*.“ 1871, p. 147.
 Cobet, „*Variae Lectiones*.“² p. 235.
 Gerhard, „*Untersuchungen zur Gesch. d. griech. Briefes*.“ Tüb. 1903.
 J. A. Grimm, „De epistolis Platoniciis, utrum genuinae sint an suppositiciae.“ Berol. 1815.
 Groddeck, „*Initia hist. Graec. litt.*“ Wilna 1821, tom. I, p. 117.
 Grote, „*Plato and the other companions of Socrates*.“ London (1865) tom. I, p. 113sqq.
 — *Geschichte Griechenlands* vol. VI p. 40 vers. Meissner.
 Hase, *Journal des Savants* 1835 p. 478.
 Heinrich, „*Verwertung des 7. plat. Briefes als Quelle für Platos sicilische Reisen*.“ Progr. Cilli 1880.
 C. F. Herrmann, „*Geschichte und System der plat. Philosophie*.“ Heidelberg 1839, p. 421sqq.
 B. Jowett, „*The dialogues of Plato translated into English*.“ (Third edit., Oxford 1892) vol. I p. XXVI–XXIX.
 H. Th. Karsten, „*Commentatio critica de Platonis quae vulgo feruntur epistolis*.“ Traj. ad Rhen. 1864.

- Meiners, „Iudicium de quibusdam Socraticorum reliquiis.“
(Comm. Soc. Gott. 1782 vol. V p. 51.)
Ed. Meyer, „Geschichte des Altertums.“ tom. V p. 502.
Morgenstern, „Entwurf von Platons Leben.“ p. IV sq.
— „Commentationes de Platonis re publica.“ p. 79.
B. G. Niebuhr, „Vorlesungen über die alte Geschichte.“ tom. III,
p. 140.
H. Raeder, „Platons philosophische Entwicklung.“ Lips. 1905 p. 22.
H. Reinhold, „De Platonis epistolis.“ Quedlinb. 1886.
H. Richards, „Classical Review.“ 1900 p. 337.
Constantin Ritter, „Untersuchungen über Plato“ (Stuttgart
1888) p. 105 sq.
— „Platos Gesetze.“ tom. II p. 367 sqq.
Gust. Rohrer, „De septima quae fertur Platonis epistola.“
Diss. Jen. 1874. Progr. Insterb. 1876.
Val. Rose, „De Aristotelis librorum ordine.“ Berl. 1854 p. 25.
Salomon, „De Platonis quae vulgo feruntur epistolis.“
Berol. 1835.
Schlosser, „Platos Briefe.“ Regim. 1795.
Sauppe, *Ges. Abh.* 1896 p. 463.
Otto Schwab, „Historische Syntax der griechischen Compara-
tion.“ Würzb. 1893, p. VII.
Socher, „Ueber Platons Schriften.“ p. 376—431.
Stallbaum, „Disputatio de Platonis vita et scriptis.“
p. XXXI.
— Prooemium ad Plat. Rempubl. p. LXIV.
Steinhart, „Platons Leben.“ Lps. 1873 p. 9 sqq.
Steinhart-Müller, „Platos Werke“ übersetzt Bd. VII u. VIII.
Tennemann, „Lehren und Meinungen der Socratiker.“ p. 17.
— „Gesch. d. Philos.“ tom. VI, p. 451.
— „System der plat. Philos.“ tom. I, p. 108.
Tiedemann, „Geist der specul. Philos.“ 1791, tom. II, p. 119.
Fr. Überweg, „Untersuchungen über Echtheit und Zeitfolge der
plat. Schriften.“ Wien 1861, p. 120 sqq., p. 190.
Wiegand, „Epistolarum, quae vulgo Platonis nomine feruntur,
specimen criticum.“ Gissae 1828.
— „Epistola critica ad Fr. Osannum.“ (Darmst. *Allgem. Schulzeit*
1829 Nro. 139.)
— „Symbolae criticae ad epistolarum, quae Platoni tribuantur,
secundam.“ Progr. Worm. 1854, 57.

- Idem vertit epistolas in collectione, quae vocatur: „Griech.
Prosaiker in neuen Uebersetz. herausgeg. von Osiander u.
Schwab,“ Stuttg. (Metzler) t. 301 et 303.
v. Wilamowitz-Moellendorff, „Unechte Briefe.“ (Herm. 33
[1898] p. 492, 496).
— „Geschichte der griech. Litteratur.“ p. 77, 96. („Kultur der
Gegenwart“ herausgeg. v. P. Hinneberg Abt. I, Bd. 8).
Wytttenbach, ad Plat. Phaedonem (1810) p. 108.
Zeller, „Gesch. d. Phil. d. Griech.“ tom. II, 1, p. 337, 349,
368, 419 (ed. 4).
— „Archiv f. Philosophie.“ 1898, p. 10.
Zenzes, „De Dionysio II Syracusarum tyranno.“

De Platoniciis epistolis quaestionem, licet per centum viginti annos tractata sit, tamen nondum profligatam¹⁾ omnibus indiciis denuo exploratis retractandam esse puto.

Omnium autem epistolarum cum septima et octava sine dubio gravissimae sint, de his, inquisitione eas dignissimas esse ratus, prae ceteris commentabor.

Ac priore loco de restituenda genuina forma epistolae ad Dionis amicos et familiares datae disserendum erit. altero argumenta historica²⁾ ad fidem epistolarum impugnandam a viris eruditis prolata diligenter excutiam.

I.

De genuina epistolae forma.

Exordium sumo ab epistolarum, quae vulgo dicuntur septima et octava, argumento. Nam cum qui soli de hac re egerunt, Karstenius l. c. p. 30, Rohrerus l. c. p. 5, Wiegandius (*Übers. d. Briefe* tom. 301. p. 66 sqq.) singulas epistolarum partes parum accurate distinxe-

1) Nam iniuria Sauppius (*Ges. Abh.* 1896 p. 463) sic indicat: „Man sollte meinen, dass für den, der die Briefe liest und mit Plato vertraut ist, die Unechtheit derselben nicht zweifelhaft sein könne.“

2) de sermone alio tempore agendum erit.

rint. mihi Platonis epistolas retractaturo argumentum quoque denuo explorandum esse putavi, ut epistolarum propositum clarius intellexeretur.

Argumentum epistolae VII.

Vulgo dividitur epistola in tres partes, quarum prima versetur in enarrandis primo et altero Platonis in Siciliam itineribus, altera in consilio Dionis amicis et familiaribus dando, tertia contineat ultimum Platonis iter in Siciliam vel secundum ad Dionysium minorem susceptum. Qua ex divisione, cum singulae epistolae partes prorsus negligantur, propositum epistolae clare intelligi non potest. Deinde cum alteram quae dicitur partem perlegenti mihi nonnulla occurrerint, quae a virorum doctissimorum sententiis prorsus abhorrent, hanc quoque ob causam epistolae argumentum mihi pluribus exponendum est.

p. 324 AB. Plato a Dionis amicis et familiaribus rogatus, ut in summo rerum discrimine consilium daret, quod velint, facturum sese pollicetur, si eandem, quae Dionis fuerit, sententiam de re publica gubernanda habeant.

Deinde quomodo exorta sit haec de re publica sententia, quae, cum Dio Platonis fuerit quasi discipulus,¹⁾ et Dionis et Platonis est, exponitur.

p. 324 sqq. A. Jam Plato enarrat, quae in contemplanda rei publicae administratione expertus sit

p. 324 C—326 B. I Athenis:

1. animum suum a cupiditate rei publicae gerendae abalienatum esse a triginta tyrannis crudelissime se gerentibus;

1) cf. p. 327 AB.

2. sed cum populus dominatione potitus non minus saevum se praeberit. Socrate capitis damnato ad eam se sententiam adductum esse, ut putaret rem publicam bene geri non posse, nisi qui imperarent philosophiae studio vere imbuti essent;

p. 326 B—D. II in Italia et Sicilia omnibus libidinibus deditos et tyrannos et populum se invenisse, iustum imperium nusquam vidisse.

p. 326 E—352 A. B. His capessendae rei publicae consiliis ductus, quatenus Syracusanarum rerum particeps factus sit, altera epistolae parte enarrat.

p. 327 AB. I iam exponit Plato, quomodo, cum primum Syracusas ad Dionysium maiorem venerit, rebus Syracusanorum se interposuerit: Dionem, Dionysii familiarissimum, hominem summa in civitate potentia praeditum, philosophiae amore a se inflammatum esse.

p. 327 C. sqq. II Sequitur de altero Platonis itinere narratio.

a) Quales fuerint causae ad suscipiendum iter, primum nobis narratur.

p. 327 C. 1. Dionem, postquam alios quoque, in his Dionysium minorem, qui patri successerat, in philosophiam inclinare animadvertit, Platonem, ut iterum veniret Syracusas, invitavisse.

p. 328 A. nam,

α) potentissimum principem esse Dionysium,

β) magnum eius esse philosophiae amorem,

γ) propinquos quoque tyranni ad idem studium facile adduci posse.

Quare monuisse eum, ut Plato ad efficienda ea, quae excogitavisset de re publica bene gerenda, Syracusas veniret.

p. 328 B. 2. Hoc nuntio accepto Plato, quamquam Dionysii, cum adolescens esset, philosophiae stu-

dium verum non esse suspicabatur, tamen, ne rem publicam ratione tantummodo, non usu cognitam habere videretur neve Dionem, virum amicissimum, periculis obrutum derelinqueret, Syracusas profectus est. (p. 329 A.)

p. 329 BC. b) Porro ipsum iter exponitur:

1. Dionysius paulo post Platonis adventum Dionem, qui dominatum appetere dicebatur, expulit.

p. 329 DE. 2. Plato veritus, ne quid violenti in se, Dionis amicum, tyrannus committeret, cum Athenas proficisci studeret, a Dionysio, ut Syracusis maneret, et oratus et coactus est.

3. Tyrannus quamquam in dies magis magisque philosophiae studio inflammatus benignius se gesserat, tamen paulo post metu calumniarum commotus Platonem audire desiit. Is vero, ne spe consilia efficiendi deiceretur, pro sua parte Dionysium ad philosophiam reducere conatus est.

p. 330 AB. Sed, quae voluit, non assecutus — (ὁ δ' ἐνίκησεν ἐν ταῖς πύλαις p. 330 A.) —

p. 338 A.¹⁾ 4. tyranno, ut se dimitteret, persuadere studuit (τὸ μετ' ἐξέλθαι δ' οὐκ ἔπειτα p. 338 A.). Dionysius pace composita Platonem se dimissurum Dionemque de exilio revocaturum pollicitus illum, ut postea rediret Syracusas, oravit. Plato autem, si promisso staret Dionysius, venturum sese promisit. p. 338 B.

III Sequitur tertium Platonis iter Siculum.

1. Plato, ut ad Dionysium iter suscipiat, oratur atque obsecratur. Tyrannus quoque, quamquam Dione ut per unum amplius annum in exilio maneret, rogato fidem laeserat, tamen Platonem ad se invitavit.

p. 338 B. a) Quamquam

¹⁾ Quas hoc loco praetermissi, paginae 330 C—338 A infra p. 14 sqq. seorsum a me tractabuntur.

a) Dio, ut Plato denuo iter faceret in Siciliam, etiam atque etiam orabat,

β) et fama percrescebat, Dionysium iterum philosophiae studio deditum esse,

b) Plato tamen tyranni studium verum non esse suspicatus, cum ipse senex iam esset et Dionysius fidem fregisset, venturum sese negavit.

p. 339 A—C. c) Nihilominus ille precibus Platonem aggressus duce Archidemo, et Platonis et Archytæ amico, navem Athenas misit et datis literis, si Plato veniret, Dionem de exilio revocatum iri promisit.

d) Deinde ab Archyta quoque aliisque Tarentinis ad protectionem impulsus

2. Plato, ne aut Dionem derelinqueret aut ipse spe consilia efficiendi deiceretur, tertium Syracusas profectus est.

p. 340 AB. a) Cum advenisset, utrum verum esset Dionysii studium philosophiae necne, examinare voluit. Quare ut doceretur Dionysius, quid eligendum esset, Plato verum et falsum philosophum distinguendum esse dixit, et quae huius essent, quae illius, pluribus explicavit. Tum quam viam tyrannus sibi ingrediendam esse putaret, cernere studuit. p. 341 A.

p. 345 C.¹⁾ b) Sed paulo post, qualem esset Dionysii studium, Plato animadvertit. Nam tyrannus, qui ut Dio sua pecunia uteretur, primo permiserat, subito nulla probabili causa non Dionis, sed filii eius copias esse affirmans ad Dionem pecuniam mitti vetuit. „Τοῦτων δὲ οὕτω γεγενημένων,“ inquit Plato, „ἀπορίσκει... ἐγὼ ἐκρίβωσ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς Διονυσίου φιλοσοφίας.“

¹⁾ Quas hoc loco praetermissi paginas, eas item infra tractabuntur (cf. p. 33 sqq.).

p. 345 DE. c) Quae cum ita essent, Plato Athenas proficisci voluit. Dionysius autem dolo usus, ut maneret, ei persuadebat. Certis de Dionis opibus et reditu condicionibus latis Plato, cum tyrannus se eum insequente vere domum dimissurum promississet, et Dionis et amicorum causa Syracusis mansit. (p. 347 C.) Sed non ita multo post fide fracta Dionysius primum dimidiam pecuniae Dionis partem filii esse contendit, tum totum eius patrimonium suo arbitrio vendidit.

p. 349. d) Iam Plato, cum tyranno iratus omni modo proficisci studeret, ab illo, ne effugeret, impeditus est. Sed, cum data occasione — de qua pluribus exponitur — liberius tyranno respondisset, in numero inimicorum habebatur.

p. 350 B. e) Quare, praesertim cum inter mercenarios ei infestos habitaret, ut se a Dionysio liberaret, ab Archyta petivit. Is autem precibus obsecutus simulata aliqua causa legatos Syracusas misit, qui cum Dionysio dixissent, quae vellet Plato, illo adsentiente hunc ex Sicilia abduxerunt.

p. 350 D. IV Ultimis epistolae paginis explicatur, quatenus Plato Syracusanarum rerum particeps fuerit, Dione patriam ex dominatione Dionysii minoris in libertatem vindicante.

1. Ea tantum condicione participem se fore affirmavit, si nec vi nec armis adversarii in gratiam redire vellent.

2. Sed cum, quae Plato suasisset, sprevisent, ipsos omnium calamitatum auctores factos esse. (p. 350 E).

Deinde, postquam Dionis de re publica gubernanda sententiam defendit, de tristi amici fato questus est, qui, nisi a nefariis hominibus necatus esset, in optimam formam Syracusanarum civitatem redacturus fuerit.

De septimae epistolae proposito.

Exposito argumento epistolae videamus, quid Platoni hanc epistolam scribenti propositum fuerit. Viri docti, qui de Platonis epistolis disputaverunt, hac in re non prorsus consentiunt, quamquam omnes fere Platonem de itineribus in Siciliam factis falsos rumores redarguere voluisse iudicant. Unus Heinii in libri Steinhartii, qui incipitur „*Platons Leben*“, censura, quae exstat in ann. philol. 1873 p. 328, epistolam ob eam causam scriptam esse statuit, ut defenderetur Plato a calumniatoribus dicentibus eum esse scribendi tantum peritum, non faciendi vel efficiendi ea, quae scripsisset. Verba Heinii haec sunt: „*Der Brief verfolgt die Tendenz, Plato gegen den Vorwurf der Gleichgültigkeit in Bezug auf das politische Leben zu verteidigen.*“ Unus locus, quo nititur Heinii, exstat ep. VII p. 328 B. Plato a Dionysio II invitatus, ut Syracusas veniret, secum reputavit, utrum proficisceretur necne. His in rebus: ὁθεν μοι σκοπομένῳ, inquit, καὶ διστάζοντι, πότερον εἴη πορευτέον ἢ πᾶς, ὁμῶς ἔρρεψε δεῖν, εἴ ποτέ τις τὰ διανοηθέντα περὶ νόμων τε καὶ πολιτείας ἀποτελεῖν ἐγχειρήσοι, καὶ νῦν πειρατέον εἶναι. πείσας γὰρ ἓνα μόνον ἱκανῶς πάντα ἐξεργασμένος ἐσοίμην ἀγαθὰ. ταύτη μὲν δὲ τῇ διανοίᾳ τε καὶ τόλμῃ ἀπῆρα οἴκοθεν, οἷχ' ἢ τινες ἐδόξαζον, ἀλλ' αἰσχυρόμενος μὲν ἑμαυτὸν τὸ μέγιστον, μὴ δόξαιμὶ ποτε ἑμαυτῷ παντάπασιν λόγοις μόνον ἀτεχνῶς εἶναι τις, ἔργου δ' οὐδενὸς ἂν ποτε ἐκὼν ἀνθάψασθαι. Quae verba neque calumniatoris nescio cuius sententiam indicant nec pertinent omnino ad epistolae propositum, cum scripta sint ad explanandam unam causarum earum, quibus commotus Plato primum in Siciliam venerit. Certe quae hic adfertur causa, non sola Platonem ad iter suscipiendum perpulit, nam ut paulo infra legimus p. 328 E

329 AB Plato revera Syracusas profectus est, ne Dionem amicum proderet. Quae cum ita sint, hoc solo loco ad epistolae propositum definiendum ita uti nobis non licet, ut reliquorum rationem non habeamus.

Jam multo magis verisimilis est ceterorum vv. dd. sententia, quam supra descripsi. Sed quod contendunt scripsisse Platonem epistolam, ut, quibus de cansis in Siciliam venisset, quaeque ibi evenissent, patefaceret, primarium consilium non perspexisse videntur.

Praeoccupata enim opinione epistolam subditivam esse rati omnia ad Platonem defendendum referunt, neglectis temporibus, quibus epistola scripta est. Nam ut accuratius in altera huius disputationis parte exponam, Plato in summo rerum discrimine, ut daret consilium, a Syracusanis oratus, epistola quadam (non VII. dico, qua de re infra) precibus eorum obsecutus est. Sed priusquam consilia ad rem publicam administrandam spectantia dedit, cum adversarii quidam ab eo vel ab eius consiliis Dionysio minori et Dioni datis omnes calamitates ortas esse affirmavissent, falsos hos rumores redarguere voluit, ne Dionis amici et familiares consilia, quae daturus erat, omnino non servire commodis suis putarent.

Sic enim iudico, Platonem Syracusanis omnia, quae in Sicilia sibi evenissent, ob eam causam enarravisse, ut refutaret eos, qui dicerent auctorem omnium malorum atque calamitatum esse Platonem, cum et Dionis et Dionysii consuetudine usus esset. Hoc est primarium, ut ita dicam, propositum, hoc ut verbis suis perficeret, omnia scripsit, quae nimis arcessita atque quaesita neque e re dicta esse iudicant ii, quibus epistola subditiva esse videtur.

Sed si meam sententiam secutus eris, omnia, quae exponuntur, si non necessaria ad propositum efficiendum, at certe apta esse libenter, opinor, concedes. Quod ceteri epistolae propositum esse dicunt, quamquam non falsum est, tamen, quid voluerit Plato, non satis dilucide indicat, cum ii loci, quibus illi nituntur, ad explanandum epistolae propositum apti non sint.

Sed ut confirmetur sententia mea, tres epistolae locos proferam. Ac primum quidem legimus ep. VII p. 326 D: ταῦτα δὲ πρὸς τοῖς πρόσθε διανοοίμενος εἰς Συρακοῖσας διεπορεύθην, ἴσως μὲν κατὰ τήχην, ἔοικε μὲν τότε μηχανωμένῳ τινὶ τῶν κρείττωνων ἐρχῆν βαλέσθαι τῶν νῦν γεγονότων πραγμάτων περὶ Δίωνα καὶ τῶν περὶ Συρακοῖσας.

Dicit igitur, simulatque in Siciliam venerit, initium Syracusanis omnium malorum et calamitatum factum esse. Sed ne quis arbitretur, Platone auctore haec omnia et Dionis amicis et Syracusanis evenisse, quomodo revera Syracusanarum rerum particeps fuerit, epistola accurate et dilucide iis explicat sic incipiens: πῶς οὖν δὴ λέγω πάντων ἀρχὴν γεγονέναι τὴν τότε εἰς Σικελίαν ἐμὴν ἄφιξιν; (p. 326 E.)

Deinde magni ponderis est locus p. 329 C: περὶ δ' ἐμοῦ καὶ διήλθε, inquit Plato, λόγος τις ἐν Συρακοῖσιν, ὅς τε θνατὸς εἶην ὑπὸ Διονυσίου τοιούτων ὥς πάντων τῶν τότε γεγονότων αἴτιος. Ex hoc loco concludere nobis licet fuisse Syracusas, qui, quae Dioni accidissent, eorum Platonem auctorem esse censerent.

Tertius locus est in extrema epistola VII p. 350 DE. Plato a Dione invitatus, ut secum proficisceretur in Siciliam Dionysii' ulciscendi causa, dixit libenter sese fore consiliorum participem, sed: κατὰ δ' ἔω; ἂν ἐπιθυμῇτε, inquit, ἄλλους παρακαλεῖτε.

Pergit deinde: ταῦτα εἶπον μεμισηκῶς τὴν περὶ Σικελίαν πλάνην καὶ ἀτυχίαν. ἀπειθοῦντες δὲ καὶ ἐν πειθόμενοι ταῖς ὑπ' ἐμοῦ διαλέξεσι πάντων τῶν νῦν γεγονότων κακῶν αὐτοὶ αἴτιοι ἐγένοντο αἰτοῖς, ὡς εἰ Διονύσιος ἀπέδωκε τὰ χρήματα Δίῳ ἢ καὶ παντάπασι κατηλλάγη, οὐκ ἂν ποτε ἐγένετο οὐδὲν, ὅσα γε δὴ τὰνθρώπινα. Δίῳνα γὰρ ἐγὼ καὶ τῷ βούλεσθαι καὶ τῷ δύνασθαι κατεῖχον ἂν ῥαδίως. νῦν δὲ ὀρμήσαντες ἐπ' ἀλλήλους κακῶν πάντα ἐμπεπλήκασιν. Imprimis his verbis: αὐτοὶ ἐγένοντο αἴτιοι πάντων τῶν νῦν γεγονότων κακῶν quid voluerit Plato, apertum manifestumque est. In fine epistolae, postquam omnia temporis ordinem secutus narravit paucisque verbis legentium animos ad praesentia mala convertit, adfirmat non se esse omnium malorum auctorem, sed illos ipsos, cum praecepta non secuti essent, Siciliam calamitatibus implevisse: νῦν δὲ ὀρμήσαντες ἐπ' ἀλλήλους κακῶν πάντα ἐμπεπλήκασιν. Praeter hoc primum consilium Plato in animo habuit, ut civibus suis omnibusque, quos rei publicae administratio tenebat, iterum suorum ad Dionysios factorum rationem probaret.

Sed satis de proposito. Haec velim animadvertas omnibus, quae ad propositum pertinent, expositis Platonem finem epistolae fecisse in commemorandis et miserandis calamitatibus, quae Dione occiso in Syracusas incidissent: ὃ δὲ σφαλὲς κεῖται Σικελίαν πένθει περιβαλὼν μνῆρι.

De altera parte epistolae

p. 330 B — 338 A.

Consilio epistolae declarato sequitur, ut de altera parte p. 330 B — p. 338 A disputem, quam in argumento explanando praetermisi. Qua in parte vulgo dicunt Platonem consilium dare, quod Syracusanis promiserat.

p. 330 C — 331 A. **A** Eum, a quo consilium aliquod dandum sit

1. sive singulis hominibus

2. sive toti civitati,

ea tantum condicione eorum precibus obsequi oportere, si omnia, quae praeceperit, perfecturos sese polliciti sint.

p. 331 B—D. Quam opinionem Platonem semper habuisse semperque secuturum. Iam paene eadem, quae modo dicta erant, repetuntur.

a) Eos, qui consilia darent, viros esse putandos, si eos tantum consiliis adiuvarent, qui praeceptis obaedire vellent, sive

1. singuli homines essent,

2. sive tota civitas.

b) eandem sententiam ipsum se habere, si qui, ut daret consilia, rogarent.

p. 331 D—332 C. **B** Sequuntur ipsa consilia, quae Plato una cum Dione iam Dionysio minori dederat.

Dionysio se suasisse,

1. ut sibi temperaret

2. atque amicos sibi pararet, monentes, ne Dionysii patris vestigia sequeretur, sed exemplum sumeret a Dario et Atheniensibus, quorum uterque magnas opes amicis vel sociis acquirendis sibi peperisset (ἄνδρας φίλους κεκτημένοι).

p. 332 C — p. 334 C. Haec se et Dionem Dionysio suasisse. Jam quae Dioni talia suadenti acciderint, exponuntur.

a) Dionem ex patria a Dionysio expulsum esse,

b) deinde, ut tyrannum ulcisceretur, ex Peloponneso in Siciliam profectum Syracusis occisum esse.

p. 334 C—337 E. Tum adnectuntur alia quaedam consilia.

Non tyrannum sed legem instituerent dominam. Nam civitates tyranni alicuius libidine et insolentia oppressas felices exsistere nullo modo posse. Quare se suadentem sequerentur, praesertim cum, quae Dionysio et Dioni accidissent, paulo ante vidissent.

Deinde denuo Dio laudibus effertur: honestam esse eius mortem, cum pluris aestimavisset, iniuria adfici quam adficere alium. Se autem interfecto Dione dolore ardentem omnium malorum culpam attribuere Dionysio et Dionis interfectori, alteri, quod praecepta exsequi nolisset, alteri, quod Dionem amici consilia sequentem trucidavisset. Dionem autem rem publicam optimis institutis temperaturum et totam Siciliam liberam redditurum fuisse, si diutius vixisset, sibi persuasum esse. Iterum ac saepius orare sese atque obsecrare, ut, quae Dio in animo habuisset, perficerent.

p. 336 DE. Porro alia quaedam consilia dantur. Omnes, qui Dorico ritu vivere vellent, tota Sicilia coloniis condendis restituta, ut communes leges darentur, curarent; neque enim calamitatum finem prius fore, quam victores communes leges dedissent et victi his legibus uti cogerentur *αἰδοῦ καὶ φόβῳ*. Deinde optimos viros eligerent, quibus officium leges scribendi mandaretur (p. 337 A). Summam autem rei in eo positam esse, ut victores his legibus parerent. Hoc ut bene iis succedat a dis se precari.

Cuius partis qualis sit dispositio, primum disputabitur, tum quo loco posita sit gravissima epistolae pars, i. e. *ἐμβουλὴ*, denique cum reliqua epistola comparabitur.

Si dispositionem spectas, vel ex argumento videre potes totam hanc partem nec bene nec dilucide dis-

pertitam esse. Ille autem locus totam *ἐμβουλὴν* perlegendem imprimis offendet, qui est p. 334 C: „*Ταῦτα εἴρηται πάντα τῆς ἐμβουλῆς ἕνεκα τῶν Διονείων φίλων τε καὶ συγγενῶν*. His enim paginis, quae subsequuntur p. 334 C — 337 C, propria consilia scripta sunt nonnullis de Dionis morte adiectis (p. 334 D E; 335). Quae, si sententiam spectas, paene iusipida sunt; etenim is, qui haec verba adiecit, in epistola ad Dionis amicos et familiares scripta tertia persona in adlocutione utitur. Nam inepti est scribere: *τῶν Διονείων φίλων* et paucis tantum verbis interiectis eosdem compellare: *ἐμβουλεύω τρίτοις ὑμῖν*. Is autem, qui haec scripsit, Platonem eandem fere sententiam iam aperuisse p. 333 C: *οἷον γὰρ γέγονεν*, (sc. quomodo Dio a calumniatoribus victus Syracusis interfectus sit,) *ἀκοῦσαι καὶ τοὺς ἐμὲ παρακαλοῦντας πρὸς τὰ νῦν πράγματα*, ut accidit interpolatoribus, prorsus oblitus est, cum iterum dicat omnia de Dionis morte nulla alia de causa quam *τῆς ἐμβουλῆς ἕνεκα τῶν Διονείων φίλων καὶ συγγενῶν* narrata esse. Restat, ut commemorem hoc uno loco scriptum esse *φίλων καὶ συγγενῶν* pro *φίλων καὶ ἑταίρων*. Sed ex ipsa huius enuntiati forma manifestum, opinor, est eum, qui haec verba scripsit, hanc partem i. e. p. 334 C — 338 A cum prioris arbitrio coniungere voluisse.

Accedunt alia. In initio huius partis, quae vulgo dicitur *ἐμβουλὴ* epistolae septimae, multa repetuntur. Exempli gratia Plato scribit: eos, a quibus consilium aliquod dandum sit, ea tantum condicione precibus obsequi debere, si parere velint ii, qui poscant consilium, sive singuli homines sint sive tota civitas. Quae sententia bis legitur, p. 330 D *ταῦτ' ἐν δὴ καὶ πόλει . . .* et p. 331 C *ταῦτ' ἐν δὴ καὶ περὶ πόλεως*: haec optime inter se concinunt. Deinde postquam

paucis verbis suasit, ut sibi temperarent et amicos sibi pararent, in hac parte, quae consilia dandi causa scripta est, multa dicuntur de Dione eiusque morte; deinde alia consilia dantur cum prioribus coniuncta ineptis illis verbis „*Ταῦτα εἴρηται . . .*“, de quibus supra egi.

Haec omnia si spectaveris atque cum perlucida reliquae epistolae dispositione comparaveris, hanc partem vel *ξυμβουλὴν* valde turbatam dispositione omnino carere intelleges.

His expositis videamus, quo loco gravissima epistolae pars posita sit.

Vulgo dicunt Platonem consilium dare a Syracusanis petatum, postquam exposuerit, quae primum ad Dionysium maiorem et iterum ad illius filium profecto sibi evenerint.

Sed omnes, qui sic iudicaverunt, cum in epistolae verbis nimiam fiduciam posuerint nec quae sequuntur, satis accurate perpenderit, errorem admisisse demonstrabo.

Ac primum quidem legimus p. 330 C: *μετὰ δὲ τοῦτο ἀπεδίμησά τε καὶ πάλιν ἀφικέμεν πάσῃ σπουδῇ μεταπεμπομένου Διονυσίου· ὧν δὲ ἕνεκα καὶ ὅσα ἔπραξα ὥς εὐκότα τε καὶ δίκαια, ὑμῖν πρῶτον ξυμβουλεύσας, ἃ χρὴ ποιεῖν ἐκ τῶν ἡν γεγονότων, ἴστερον τὰ περὶ ταῦτα διέξειμι, τῶν ἐπανερωτούντων ἕνεκα, τί δὲ βουλόμενος ἔλθον τὸ δεύτερον, ἵνα μὴ τὰ πάρεργα ὥς ἔργα μοι ξυμβαίνει λεγόμενα.*

Qui haec scripsit: *μετὰ δὲ τοῦτο ἀπεδίμησα . . .* certe omnia, quae ad primum iter (ad Dionysium II susceptum) pertinent, absoluta esse putavit. Praeterea autem dato consilio, quibus causis commotus iterum in Siciliam venerit, sese explicaturum pollicetur: *ἴστερον τὰ περὶ ταῦτα διέξειμι . . .* τί δὲ βουλόμενος ἔλθον

τὸ δεύτερον. Sed quae insequuntur *ξυμβουλὴν* illam (p. 338 A sqq.), si cum his verbis comparaveris, antecedentibus prorsus repugnare facile intelleges.

Apparet enim sequi nonnulla, quae ad primum iter pertinent. Legimus post *ξυμβουλὴν* (p. 338 A) ὁ μὲν γὰρ δὴ πρῶτος χρόνος τῆς ἐν Σικελίᾳ διατριβῆς μοι διεπεράνθη, καθάπερ εἶπον [[πρὶν συμβουλεύειν τοῖς οἰκείοις καὶ ἑταίροις τοῖς περὶ Αἴωνα]]¹⁾· τὸ μὲν ἐκεῖνα δ' οἶν ἔπεισα. . . . Διονύσιον ἀφελῆναι με. Ex his iam apertum est Platonem nondum Syracusis profectum esse, immo vero in enarrando secundo itinere pergatur.

Deinceps haec verba considerata sunt: *πρὶν ξυμβουλεύειν τοῖς οἰκείοις καὶ ἑταίροις τοῖς περὶ Αἴωνα.* Quae ineptissime adiecta esse compluribus rationibus demonstratur.

Primum enim in epistola ad Dionis amicos et familiares scripta, qui haec adiecit, cum adloquatur eos, quibus haec omnia scripta sunt, tertia persona utitur, quasi ad alios loquatur.

Deinde perinepte dicit: „primum secundi itineris tempus ita, ut dixi vobis“ — (Dionis amicos et familiares dicit) —, a me peractum est, priusquam Dionis amicis et familiaribus consilium dedi.“ Verbum *διαπεραίνω* hoc loco de peragendo, non de scribendo²⁾ vel explicando intelligendum esse ipsis verbis *καθάπερ εἶπον* demonstratur.

Plato enim, cum scribat *καθάπερ εἶπον* respiciens ad eos, qui falsos de itineribus eius rumores sparsebant, omnia sic evenisse significat, ut ipse antea enarraverat. Nam p. 330 A haec omnia, de quibus infra dicit: *καθάπερ εἶπον, διεπεράνθη μοι*, enarraturus in-

1) de his verbis infra agitur.

2) Perperam igitur Wiegandius (*Übersezt.* p. 91) vertit: „wie ich ihm bewerte.“

cipit sic: τὸ δ' εἶχε δὴ πῶς; τὸ γὰρ ἀληθὲς δεῖ φράζειν. Ad haec respicit Plato eadem sententia imbutus, cum dicit καθάπερ εἶπον, διεπεράνθη μοι (auf die Weise, wie ich es geschildert habe.)¹⁾

Sed alia quoque ratione, ne vertamus καθάπερ εἶπον cum Wiegandio „wie schon bemerkt“, prohibemur. Nam si huius viri docti sententiam sequemur, haec verba p. 338 A: ὁ μὲν γὰρ δὴ πρῶτος χρόνος τῆς ἐν Σικελίᾳ διατριβῆς μοι διεπεράνθη, καθάπερ εἶπον sine dubio referenda erunt ad illa p. 330 B: καὶ ὁ πρῶτος δὴ χρόνος τῆς εἰς Σικελίαν ἐμῆς ἐπιδημίας καὶ διατριβῆς διὰ πάντα ταῦτα ξυνέβη γενόμενος. μετὰ τοῦτο ἀπεδήμησα. . . . Sed alius est ὁ πρῶτος χρόνος τῆς ἐν Σικελίᾳ διατριβῆς, alius ὁ πρῶτος χρόνος τῆς εἰς Σικελίαν ἐπιδημίας καὶ διατριβῆς, ut infra accuratius demonstrabo.

Quae cum ita sint, haec verba πρὶν συμβολεῖν τοῖς οἰκείοις καὶ ἐταίροις τοῖς περὶ Δίωνα interpolata esse apparet, ut legentibus ea quae Plato p. 329 BC, exposuerat, in memoriam revocarentur.

Nunc persequar quaerere, quo loco posita sit haec epistolae pars.

Praeter ea, quae iam attuli, alia quaedam inter se repugnantiaprehendisse mihi videor. Etenim consilio dato dicitur p. 337 E: συμβολὴ μὲν δὴ καὶ ἐπιστολὴ εἰρήσθω καὶ ἡ παρὰ Διονύσιον ἐμὴ προτέρα ἄφ' ἧς.

Ut sub initium συμβολῆς p. 330 B. καὶ ὁ πρῶτος δὴ χρόνος τῆς εἰς Σικελίαν ἐπιδημίας καὶ διατριβῆς διὰ πάντα ταῦτα ξυνέβη γενόμενος, sic hoc quoque loco scriptum est p. 337 E: εἰρήσθω . . . ἡ . . . προτέρα ἄφ' ἧς.

Utraque idem scripsit. Nunc legimus p. 337 E ἡ δὲ δὴ ὑστέρᾳ πορεία τε καὶ πλοῦς, ὥς εἰκότως τε ἄμα καὶ ἐμμελῶς γέγονεν, ᾧ μέλει ἀκούειν, ἔξεστι τὸ

1) Platonius καθάπερ vocis usus illustratur Convivii loco p. 173 B (ubi v. Hugius); cf. ibid. p. 178 A ἄπερ.

μετὰ τοῦτο. Sed nihilominus, quamquam scriptor pollicetur, secundum iter ad Dionysium minorem factum sese expositurum, tamen paucis verbis interiectis „ὁ μὲν γὰρ δὴ πρῶτος“, inquit, „χρόνος . . . μοι διεπεράνθη . . . τὸ μετ' ἐκεῖνα δ' οὖν ἔπεισα . . . Διονύσιον ἀφ' εἶναι με. . . .“ Haec ab eodem scripta esse mea quidem sententia credi non potest.

Nam is, qui contextum totius epistolae interruptit, quid significant haec verba p. 338 A: ὁ μὲν γὰρ δὴ πρῶτος χρόνος τῆς ἐν Σικελίᾳ διατριβῆς . . . , non animadvertit. Platonem enim his verbis totum iter secundum significavisse certe putavit, quod demonstratur iis verbis, quae consilii initium faciunt p. 330 B: καὶ ὁ πρῶτος δὴ χρόνος τῆς εἰς Σικελίαν ἐμῆς ἐπιδημίας τε καὶ διατριβῆς . . . ξυνέβη γενόμενος. Ac primum quidem pro praepositione „ἐν“ qua Plato usus est, hic scribit „εἰς“. Deinde cum sequatur 330 B: μετὰ δὲ τοῦτο ἐπεδήμησα. . . totum iter secundum intelligendum esse patet.

Sed ipse Plato p. 338 A: ὁ μὲν γὰρ δὴ πρῶτος χρόνος τῆς ἐν Σικελίᾳ διατριβῆς . . . quod ipsa verba satis declarant, prius spatium secundi itineris significavit. Nam primum iter ad Dionysium minorem susceptum dividitur in partes duas, ut ex conspectu epistolae perspicui potest.

In priore parte Plato Dionysium ad philosophiae amorem excitare conatus est, ὁ δ' ἐνίκησεν, inquit, ἀντιτείνων (p. 330 A). Jam sequitur altera pars: Plato, ne frustra maneret Syracusis, tyranno, ut domum se dimitteret, persuasit: τὸ μετ' ἐκεῖνα οὖν ἔπεισα . . . Διονύσιον ἀφ' εἶναι με. (p. 338 A).

Itaque cum post priorem secundi itineris partem certe mora aliqua esset, interpolator hunc locum ut aptissimum delegit. Nam post narrationem secundi itineris συμβολὴν adicere ei non licebat, cum Plato

in eodem enuntiato, postquam, qui exitus fuerit secundi itineris, exposuit, statim ad tertium enarrandum pergat. Haec omnia: τὸ μετ' ἐκεῖνα . . . usque ad ἐγὼ δὲ ἤξειν ὁμολόγησα (p. 338 B), ut iam supra dixi, ad secundum iter pertinent, nam quibus condicionibus tyrannus Platonem in patriam dimiserit, nobis explicatur.

Nunc in hoc enuntiato ἐγὼ δὲ ἤξειν ὁμολόγησα ἐπὶ τούτοις τοῖς λόγοις his verbis γενομένης δὲ εἰρήνης μετεπέμπετ' ἐμὲ ad tertium iter enarrandum progreditur. Quare Plato, cum dicat ὁμολόγησα, Syracusis sese esse fatetur, cum dicat μετεπέμπετο ἐμὲ, Athenis.

Sed denuo initium συμβουλῆς consideremus.

Scriptor post haec verba ὁ δ' ἐνίκησεν ἀντιτείνων finem primi ad Dionysium itineris factum esse adfirmat: p. 330 B καὶ ὁ πρῶτος δὲ χρόνος ξυνέβη γεόμενος. μετὶ δὲ τοῦτο ἀπεδήμησα Haec omnibus, quae sequuntur p. 338 A τὸ μετ' ἐκεῖνα . . . δ' οὖν ἔπεισα Διονύσιον ἀφεῖναι με prorsus repugnant. Nam quae Plato exposuit post priorem secundi itineris partem, quomodo Dionysio, ut se dimitteret, persuaserit, quibus deinde condicionibus profectus sit, omnino negleguntur. Sed ut iam supra dixi, et initium συμβουλῆς ab eodem scriptum esse et finem manifestum erit, si haec verba legeris p. 330 B καὶ ὁ πρῶτος . . . κ. τ. λ. deinde p. 337 E . . . „εἰρήσθω . . . τὸ μετὰ τοῦτο.“

His rebus expositis cum pateat epistolae contextum turbatum esse, alia quoque causa accedit, qua sententia mea optime confirmatur.

Legimus enim p. 338 E δι' αὐτὸν δὲ οὐκ ἔχουσεν (sc. Dionysius II) ἐν τῇ πρόσθεν ἐπιδημίᾳ, διεξήλθομεν ἐν τοῖς ἄνω ῥηθεῖσι νῦν δὲ λόγοις. Quare autem Dionysius Platonis consilia non secutus sit, narratur in fine eius partis, quae praecedat ei, quam συμβουλὴν diximus p. 330 B. Jam Plato, cum dicat

ἐν τοῖς νῦν δὲ¹⁾ λόγοις, certe respexit ad illa, quae non procul absunt, vel arctissime inter se cohaerent, ut paulo post καθάπερ εἶπον νῦν δὲ p. 338 E coniungendum est cum p. 338 C, deinde p. 347 C ταῦτα ξυνωμολόγησαμεν ὡς νῦν εἴρηται cum p. 346 C D.

Quae cum ita sint, non possum adduci, ut credam, illis verbis νῦν δὲ λόγοις respici posse ad praecedentia (p. 330 B) ὥκει ὡς δὲ μανθάνων interiecta illa novem paginarum parte, quae contextum, ut vidimus, manifesto interrumpit.

Quae sententia certissima nobis efficietur, si hanc partem inculcatam cum reliqua epistola comparaverimus.

Multis enim locis et in altera parte (sic iam hanc interpolatam vel postea adiectam partem septimae epistolae vocare mihi liceat) et in ipsa epistola de isdem rebus agitur eo modo, quo in continuo aliquo opere nullo modo fieri potest.

Iam omnia exempla, quae mihi hanc partem cum ipsa epistola comparanti occurrerunt, enumerabo.

Ac primum quidem Plato, quae ipse suasisset tyranno et Dio, postquam pluribus explicavit p. 333 A: ταῦτα, inquit, ἦν τὰ . . . παρακελευόμενα . . . „Sed perfidorum hominum,“ inquit, „calumniis factum est, ut Dio e patria pelleretur, amicis vero eius terror iniceretur (p. 333 A).“

Sed haec omnia iam in ipsa epistola paulo ante exposita erant p. 329 B: „ἐλθὼν, δέ“ inquit Plato, „οὐ γὰρ

1) Cuius locutionis exempla exstant: Prot. p. 329 C, Gorg. p. 448 A, Phaedr. p. 230 A, Phaed. p. 61 E, Sophist. p. 221 E, Politic. p. 259 B, Republ. p. 414 B, 491 A. Paeterea haec mihi exempla collegi: Symp. p. 207 C, Jon. p. 533 D, p. 542 A, Legg. lib. III p. 683 E, Theaetet. p. 145 B, 146 C, 148 C, 151 B, 158 A C, 162 A C, 173 B, 185 C. His omnibus locis Plato voce νῦν δὲ utitur, ut lectores remittat ad ea, quae paulo ante dicta sunt.

δεῖ μηχανεῖν, εἶρον στάσεως τὸ περὶ Διονύσιον μεστὶ
ξίμπαντα καὶ διαβολᾶν πρὸς τὴν τυραννίδα Δίωτος πέρι·
ἕμνον μὲν οὖν καθ' ἴσον ἰδυνάμην, σμικρὰ δ' οἷός τ' ἦν,
μηρὶ δὲ σχεδὸν ἴσως τετάρτῃ Δίωνα Διονύσιος αἰτι-
ώμενος ἐπιβουλεύειν τῇ τυραννίδι, σμικρὸν εἰς πλοῖον
ἐμβιβίσας ἐξέβαλεν ἀτίμως. οἱ δὲ Δίωτος τὸ μετὰ
τοῦτο πάντες φίλοι ἐφοβοῦμεθα, μή τινα ἐπαιτιώμε-
νος τιμωροῖτο ὥς συναίτιον τῆς Δίωτος ἐπιβουλῆς. Et
hoc loco et illo de calumniatoribus agitur, qui Dionem
apud Dionysium criminabantur. Sed qua ratione in
altera parte scripta sint haec verba: ταῦτα ἴν τε . . . πα-
ρακελευόμενα . . . (p. 333 A), ex sequentibus patet.
Omnia enim, quae sequuntur de Dionis exilio et eius
morte eo consilio dicta sunt, ut liberaret Dionem
amicum a falsis rumoribus. Quae ipsi Platoni acci-
derint, omnino non exponuntur, qua de re postea
agam.

Deinde de Dione nonnulla adiciuntur p. 333 B:
qui postquam e patria expulsus est, ut Dionysium ul-
cisceretur, ex Peloponneso Syracusas profectus est. Sed
haec quoque in ipsa epistola multo accuratius expli-
cantur p. 350 BC. Cum Plato, postquam tyranni ma-
nus effugit, Olympiam venisset, et Dioni ibi degenti
omnia, quae acciderant, nuntiavisset, Dio ulciscendum
esse tyrannum ratus in Siciliam profectus est: cf. p.
350 B. De his omnibus in altera parte epistolae nihil
profertur. Item omnia, quae post Dionem expulsus
acciderant, quaeque ad Platonis secundum iter perti-
nent, de quibus in epistola explicatius exponitur, praeter-
mittuntur his verbis p. 333 B: ἵνα δ' ἐκπεράνωμεν οὐκ
ὀλίγα πράγματα ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ.

Sed qua ratione hoc factum sit, ex sequentibus
liquido apparet. Nam cum omnia, quae ad Dionem
pertinent, accurate describantur, quae ad Platonem,

negligantur, hoc quoque loco perspicuum est in altera
parte epistolae Platonem de se ipso quicquam exponere
noluisse.

Tum quod dicitur in epistola p. 350 C, Dionem
Syracusas venisse, ut et sua causa et Platonis a Dio-
nysio iniuriarum poenas repeteret, in altera parte neg-
legitur, ubi nil nisi hoc legitur p. 333 B: ἐλθὼν ἐκ
Πελοποννήσου . . . ἔργῳ τὸν Διονύσιον ἐνουθέτησεν.

Porro de Dionis morte accurate omnia enarrantur,
etiam quomodo interfectus sit a sodalibus illis, descri-
bitur p. 334 A. Dionem a scelestis quibusdam homini-
bus necatum esse etiam in extrema epistola exponi-
tur, sed cum multo brevius, tum prorsus alia ratione.
cf. p. 351 C — E: ἀνὴν δὲ Δίω . . . — ᾧ δὲ σφαλεῖς
κεῖται, inquit Plato, Σικελίαν πένθει περιβαλὼν μνῆρι
(sc. Δίω). Quo autem modo Dio occisus esset, iam
supra copiosissime enarratum fuisse nullo verbo indicatur.

Deinde ep. VII p. 333 BC. traditur Syracusa-
nos a Dione liberatos calumniatoribus fidem tribuisse,
qui rumorem pervulgassent, Dionem dominationem
appetere.

De his rebus in epistola, ubi de Dionis morte agitur,
(p. 351) nihil narratur. Ut iam antea compluribus locis
vidimus, in interpolata illa parte, quamquam multa,
quae ad Dionem pertinent, copiosius quam in ipsa
epistola explicantur, de Platone Syracusis degente paene
nihil exstat. Omnia, quae de Dionis consiliis et morte
scripta sunt, maxime ad Dionis amicos et familiares
pertinere consentaneum erat, id quod haec verba plane
inducant p. 333 C: οἷον γὰρ γέγονεν (sc. quomodo Dio
a calumniatoribus superatus sit) ἀκοῦσαι καὶ τοὺς ἐμὲ
παρακαλοῦντας πρὸς τὰ νῦν πράγματα sc. τοὺς Δίωτος
φίλους καὶ ἐταίρους. Jam cum Plato Dionis amicis om-
nia, quae cogitabat, libere aperuerit, etiam quae Syra-

cusanorum culpa esset, ingenue professus est. Sed si epistolam ab omnibus Syracusanis legi voluit, eum de culpa eorum, quibus scripta est epistola, vix quidquam dicere potuisse apertum manifestumque mihi esse videtur.

Jam septima, quae vulgo vocatur epistola, etsi inscripta est *Πλάτων τοῖς Δίωνος οἰκείοις τε καὶ ἐταίροις εὖ πράττειν*, tamen ad omnes Syracusanos pertinet; id quod cum ex compluribus huius epistolae locis¹⁾ confirmatur, tum si septimam epistolam cum octava in unam coniungendam esse putas, his octavae epistolae verbis dilucide significatur, quae legimus p. 352 B: *ἐλπίζω δὲ οὐχ ὑμῖν μόνοις συμβουλεύσειν τὰ συμφέροντα, μάλιστα γὰρ μὲν ὑμῖν, καὶ δευτέροις πᾶσι τοῖς ἐν Συρακούσαις . . .* Quare Platonem in septima epistola de Dionis morte agentem Syracusanorum culpam silentio praetermisisse non miramur.

Sed nunc alia quaedam proferam, quae ipsa quoque optime concinunt. Narrat Plato in altera parte p. 333 D Dionysium Dione expulso Platonem amicum sibi conciliare conatum esse, sed *τούτων*, inquit, *δὴ τὸ πᾶν διήμαρτεν*. Haec quoque iam supra tribus tantum paginis interiectis in epistola, quoniam ad Platonem pertinent, ad propositum epistolae accommodata multo accuratius enarrata legimus. Conferas autem p. 330 A, quo loco in eodem rerum statu i. e. expulso Dione dicit: *ἡσπάζετο μὲν αἰεὶ . . .* κτλ. Eadem fere in altera parte traduntur p. 333 D: *πείθοντος δὲ Διονυσίου . . .* κτλ.

Tum inspiciamus p. 335 BC: hoc loco Plato melius esse iniuria adfici quam adficere professus pergit

1) Exempli causa cf. p. 324 B: *τίς δ' ἦν ὁ τρόπος τῆς γενήσεως αὐτῆς, οὐκ ἀπάξιον ἀκούσαι νέω καὶ μὴ νέω*. p. 352 A *τί δ' ἄρα τινὲ τὰ νῦν φηθέντα εὐλογώτερον ἐφάνη . . .*

p. 335 C: *Δίωνα δὴ ἐγὼ λέγων ταῦτά τε καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἔπειθον*. Sed haec in epistolae fine, (p. 351 C) quasi nihil antea de hac re dictum sit, repetuntur: *ἂ νῦν δὲ Δίω·ν πρί·ττων, προτιμί·σας τὸ πά·σχειν ἀνό·σια τοῖ δρᾶ·σαι πρό·τερον*.

Adiungam etiam has observationes. In altera parte p. 335 D Plato de Dionysio queritur, illum, si voluisset, et philosophum et regem factum optimam rem publicam redditurum fuisse. Quae cum plane Platonis sententiam indicant (cf. p. 326 AB) tum ipsa quoque iam supra scripta sunt p. 328 A: *. . . λέγων (sc. Δίω·ν) . . .* κτλ. Eandem sententiam habes in altera parte p. 335 CD: *ὃ δὲ (sc. Διονύσιος) οἰδὲν ἐθελή·σας . . .* κτλ.

Tum et in altera parte et in ipsa epistola, qualis fuerit Dionis sententia de re publica administranda, demonstratur. Dio, inquit Plato, si diutius vixisset et quae voluit, efficere ei licuisset, certe rem publicam optimis et iustissimis legibus datis beatam reddidisset. Conferamus p. 335 E: *Δίωνα γὰρ ἐγὼ σαφῶς . . .* κτλ. In epistola sic legimus p. 351 C: *οὕτω μὲν γὰρ οὕτε Δίω·ν . . .* κτλ.

Praeterea comparare iuvabit p. 336 B cum epistolae loco qui est p. 351 E. Dicit Plato praecipue in scitia eorum, qui Dionem interfecissent, Siciliam in talem calamitatem incidisse.

Qui loci quam similes sint, ut melius intelligatur, totos locos exscripsi: p. 336 B: *νῦν δὲ ποῦ τις δαίμων ἢ τις ἀλιτήριος ἐμπεσὼν ἀνομία τε καὶ ἀθεότητι καὶ τὸ μέγιστον τόλμαις ἀμαθίας, ἐξ ἧς πάντα κακὰ πᾶσιν ἐρρίζονται καὶ βλαστάνει καὶ εἰς ὕστερον ἀποτελεῖ καρπὸν τοῖς γενή·σασι πικρότατον, αἴ·τη πάντα τὸ δεύτερον ἀνέ·τρεψέ τε καὶ ἀπώ·λεσε; deinde p. 351 D: *κακοὶ μὲν γὰρ ὄντες αἰ·λὸν σφόδρα οὐκ ἔλα·θον οἱ σφί·λαντες, ὅσον**

δὲ ὕψος ἀμαθείας εἶχον καὶ τῆς ἄλλης μοχθηρίας τε καὶ λαιμαργίας, ἔλαθον, ᾧ δὲ σφαλὲς κεῖται Σικελίαν πένθει περιβαλὼν μνρίφ.

Etiam quae in fine alterius partis exstant, supra disceptata sunt. Legimus enim p. 337 D: *πρῶτα δ' ἴν, εἰ τὸ πρῶτον ἐπεχειρήθη μετ' αὐτοῦ Διονυσίου πραχθῆναι πᾶσι κοινὸν ἀγαθόν, τέχῃ δὲ τις ἀνθρώπων κρείττων διεφύργησε.* Platonem de hac re copiosius egisse p. 329 BC—330 A nullo verbo indicatur.

In epistola autem Plato frustra sese laborasse, ut tyrannum ad philosophiae amorem reduceret, his verbis expressit p. 330 B: *ἐγὼ δὲ πάντα ἐπόμενον, τὴν πρῶτην διάνοιαν φυλάττων, ἥ περ ἀφικόμεν, εἴ πως εἰς ἐπιθυμίαν ἔλθοι τῆς φιλοσόφου ζωῆς· εἰ δ' ἐνίκησεν ἀντιτείνων.*

Deinde bis et in adhortatione illa et in ipsa epistola explicatur Dionem Platonis doctrinis et praeceptis imbutum esse. Iam praecepta eadem fere sunt hoc loco et illo, quos nunc conferamus. Legimus p. 335 A: *διὸ καὶ τὰ μεγάλα ἀμαρτίματα καὶ ἀδικήματα σμικρότερον εἶναι χροὶ νομίζειν κακὸν πάσχειν ἢ δοῦσαι, ἂν ὁ φιλοχρήματος πένης τε ἀνὴρ τὴν ψυχὴν οὔτε ἀκοίει, ἐάν τε ἀκοίῃ, καταγελῶν, ὥς οἴεται, πανταχόθεν ἀναιδῶς ἀρπάξει πῶν ὅ τι περ ἂν οἴηται, καθάπερ Θηρίον, τραγεῖν ἢ πιεῖν ἢ περὶ τὴν ἀνδραποδάδην καὶ ἀχάριστον, ἀφροδίσιον λεγομένην οὐκ ὀρθῶς, ἡδονὴν ποιεῖν αὐτῷ τοῖς μπιπλάσθαι, τιφλὸς ὢν καὶ οὐκ ὀρῶν. . . . Δίωνα δὲ ἐγὼ λέγων ταῦτα . . . ἔπειθον.* Haec de Dione Platonis discipulo multo brevius explicantur in epistola p. 327 A: *„Δίων μὲν γὰρ δὴ μὲν εἰμαθὶς ὢν πρὸς τε τὰλλα καὶ πρὸς τοὺς τότε ἐπ' ἐμοῦ λόγους λεγομένους οὔτως ὀξέως ἐπύκουσε καὶ σφόδρα, ὥς οἷδε· πώποτε ὢν ἐγὼ πρὸς τὸν νότον, καὶ τὸν ἐπίλοιπον βίον ζῆν ἐθελῆσαι διαφερόντως τῶν πολλῶν Ἰταλιωτῶν τε καὶ Σικελιωτῶν, ἀρετὴν περὶ πλείονος ἰδοῦς τίς τε ἄλλης τρεφίς*

ἰγαπηκός. Qualis autem sit vita Italorum et Siculorum, his verbis optime illustratur p. 335 B. *καθάπερ Θηρίον . . . κτλ.* Talem vitam Dionem agere noluisse et hoc loco et illo explanatur.

His omnibus locis collectis observationes dispersas et diffusas in unum locum cogamus et summam faciamus.

Manifestum est *ἐπιθυμίαν*, quam vocant, cum reliqua epistola coniungi nullo modo posse, primum quod hac epistolae parte narrationi secundi itineris ineptissime inserta contextus totius epistolae vehementer interrumpitur, tum, quod permulta et in adhortatione illa et in epistola in eandem sententiam dicta nec in continuo aliquo opere nec in epistola eaque optime disposita ferri possunt.

Quare omnes, quos collegi, similes loci nec in uno atque eodem opere legi possunt, et ob id ipsum, quod tantam prae se ferunt similitudinem eamque non verbis sed sententiis ostendant, *ἐπιθυμίαν*, quam vocamus, maximam partem exceptis levidensibus quibusdam locis (initium dico 330 B *καὶ ὁ πρῶτος . . . λεγόμενα* p. 334 C *ταῦτα εἴρηται . . . ἐγγενῶς* p. 337 E *ἐπιθυμίαν . . . τὸ μετὰ τοῦτο*) a Platone scriptam esse conicio.

Proclivis igitur suspicio est, epistolam aliquam multo minorem insertam esse maiori i. e. septimae epistolae. Jam si quis extrema epistolae VIII. verba legerit, finem huius partis facillime pro peculiaris epistolae fine habere poterit.

Quodsi reputamus a Platone Syracusanos consilium aliquod petivisse in summo rerum discrimine, Platonem duabus fere paginis hoc officio certe primario soluto, statim, quae ipsi accidissent, tractasse improbable est. Neque in tota reliqua epistola, quod gravissimum est, ullo loco respicit ad consilia ulla

supra data. Immo vero septima epistola his fere verbis proposito aptissimis clauditur: Platoni haec, quae dixerit, sufficere, si ii, quibus scripta sit epistola, quomodo omnia, quae acciderint, orta sint, hinc satis intellexerint.

Jam interpolatae partis finem epistolae alicuius finem esse suspicor eiusque initium quoque pro epistolae alicuius exordio accipi potest, cum is, qui consilia dat, quibus condicionibus precibus orantium obsecuturus sit, primum explicet.

Sed cum in primis huius partis paginis ipsum initium non dilucide dispositum sit, quod nonnulla identidem repetuntur, a discipulo quodam Platonis, fortasse ab eo, qui hanc partem epistolae inseruit, nonnulli *ξυμβολῆς* loci retractati esse videntur. Etiam si sententiae, quae in hac parte inveniuntur, prorsus Platonicae sunt, tamen insunt, quae cum reliqua epistola non concinant. Ex hoc genere nonnulla antea commemoravi; cetera nunc tractabo.

Ac primum quidem in hac epistolae parte, quamquam de Dione permulta enarrantur, quomodo tyrannum ad iustum imperium commovere conatus, patria expulsus, Syracusis necatus sit, quae omnia in reliqua epistola nobis explanantur, tamen ea, quae ad Platonem ipsum pertinent, si non omnino negliguntur, at certe paucis verbis absolvuntur.

Sed ne haec, quae disputavi, ex meo potius sensu, quam ex veritate expressa videantur, exempli causa hos locos in medium proferam p. 333 B et D. Conferamus primum p. 333 B, quo loco Plato: *ἵνα δ' ἐκπεράνωμεν οὐκ ὀλίγα πράγματα*, inquit, *ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ, ἐλθὼν ἐκ Πελοποννήσου καὶ Ἀθηῶν Δίῳ ἔργῳ τὸν Διονίστιον ἐνουθέτησεν*. Itaque scriptor, postquam, quae, cum iterum Syracusis adesset, una cum Dione tyranno suasisset,

exposuit (p. 332 C *ἃ δὲ καὶ* — p. 333 A *βάρβαροις*) spem tyranni commovendi ad irritum redactam esse profitetur calumniatorum insidiis (p. 333 A). Eundem vero rerum statum ad secundum iter pertinentem explicat Plato in ipsa epistola p. 329 C sq., quo loco in narratione secundi itineris pergitur. Tum demum, postquam multis paginis tertium iter narratum est, de Dione agitur ex Peloponneso in Siciliam proficiscente. Sed cum haec omnia in adhortatione illa prorsus praetermittantur, his quae iam attuli verbis: *ἵνα δ' ἐκπεράνωμεν οὐκ ὀλίγα πράγματα ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ*, quale sit Platonis propositum, apertum fit. Omnia enim Dionis defendendi causa scripta sunt, id quod alio quoque loco demonstratur, quo Plato Dionis amicis et familiaribus, quibus revera haec *ξυμβολή* scripta est, suadet, ut exemplum a Dione sumant. Nam p. 336 C: *ἔμῳς δὲ μιμῆσθαι*, inquit, *μὲν συμβουλευῶ Δίῳ καὶ ἡμῖν τοῖς φίλοις τὴν τε τῆς πατρίδος εὐνοίαν καὶ τὴν τῆς τροφῆς σώφρονα δίαιταν ἐπὶ λῶσον, ὥς δὲ ὀρνίθων τὰς ἐκείνου βουλήσεις πειρᾶσθαι ἀποτελεῖν*.

Sed nunc alium locum conferamus et ipsum gravissimum. Plato enim explicaturum sese pollicitus, quomodo Dio a calumniatoribus oppressus Syracusis interfectus esset, sic scripsit p. 333 D: *ἦλθον Ἀθηναῖος ἀνὴρ ἐγὼ, ἐταῖρος Δίῳ καὶ σύμμαχος αὐτῷ πρὸς τὸν τύραννον, ὅπως ἀντὶ πολέμου φίλιαν ποιήσαιμι*.¹⁾ *διαμαχόμενος δὲ τοῖς διαβάλλουσιν ἡττήθην*. His verbis cum sententia mea luculenter confirmatur, tum propositum huius partis, quale sit, clare indicatur. Primum enim mirum hoc loco sex fere verbis talia dici, qualia in reliqua epistola accuratissime exponuntur, itinera dico Platonis et qua ratione tyranno, ut iusto imperio uteretur, persuadere conatus a calum-

1) cf. p. 350 D.

niatoribus victus sit. Hoc iam clarum est, Platonem, postquam disertis verbis dixit: *οἷον γὰρ γέγονεν ἀκούσαι* *χρὴ τοὺς ἐμὲ παρακαλοῦντας πρὸς τὰ νῦν πράγματα* (p. 333 C), nunc aliquid novi audientibus narrare velle: *ἰλθὼν Ἀθηναῖος ἀνὴρ ἐγὼ . . .* Haec omnia, gravissime scripta, una cum illis, quae iam in reliqua epistola exposita sunt, in uno atque eodem opere ferri posse nego. Neque enim credibile est Platonem, postquam, quomodo ipse et Dio tyrannum ad iustum imperium impellere conati essent, in epistola copiose exposuit, in altera parte eaque narrationi, quod pergrave est, secundi itineris inserta haec eadem multo brevius denuo legentibus ingessisse.

His omnibus accurate perpensis eo adductus sum, ut *ξυμβολήν*, quam vocamus epistolae, quamquam maximam partem a Platone scripta est, tamen primitus cum reliqua epistola coniunctam fuisse non putem. Sic igitur iudico Platonem Dionis amicis et familiaribus consilium petentibus obsequi voluisse hac parte scribenda, quam *ξυμβολήν* epistolae septimae vocavimus, sed mutato instituto epistolae, quam Dionis amicis scribere voluit, aliam scripsisse, cuius prior pars nunc vocatur septima epistola.¹⁾

Adhortatio autem illa quomodo factum sit, ut epistolae insereretur, facile, opinor, intelligi potest. Nam ut constat, Platonis senis opus, libros de legibus dico, a Philippo Opuntio post praeceptoris mortem editum esse, ita haec quoque epistola non ita multo post Dionis mortem anno fere 352 a. Ch. n. i. e. quinque annis ante Platonis mortem scriptam, etsi genuina illa forma Syracusanis missa erat, tamen postea ab aliis edita et amplificata esse videtur.

1) Quae sit altera illius epistolae pars, in octava epistola tractanda explicabo.

Is autem, qui epistolam edidit, cum hanc partem fortasse inter ea scripta Platonis invenisset, quae nondum perpolita atque perfecta erant¹⁾, eam ad septimam epistolam pertinere ratus, suo arbitrio ipsi epistolae inseruit, ut contineret septima epistola consilium, quod Plato Dionis amicis et familiaribus promiserat.

Hoc autem demonstrasse mihi videor, in septima, quae vulgo dicitur, epistola, cum certe ea pars, cui inest promissum consilium, postea adiecta sit, detracta illa Platonem officio suo nondum plene et perfecte satisfacisse.

De digressionem philosopha.

p. 341 B—345 C.

Sequitur, ut de alia epistolae parte (p. 341 B — 345 C) dicendum sit, quam ipsam quoque in argumento septimae epistolae explicando praetermisi. Continet autem haec pars digressionem quandam de scientia, cuius ad argumentum paucis explanandum nunc progredior²⁾.

Digressionis initium, unde tota disputatio pendet, hoc est: tria sunt, per quae parare scientiam necesse est, nomen definitio effigies: quartum est ipsa scientia. Quinto denique loco ponitur *τὸ γνωστόν τε καὶ ἐληθές* i. e. *ἡ οὐσία*, idea Platonis. Haec autem quinque ad omnia tam corporea quam animata pertinent. Nunc in exquirenda veritate, cum quattuor illa priora scientiae parandae parum apta sint, quintum illud i. e. idea explicetur necesse esse. Sed haec

1) De Theaeteti prooemio a Platone ipso retractato v. Anonymi in Theaetetum commentarium III, 28 sq. Diels-Schubart.

2) cf. Karstenium l. c. p. 181 sqq., quem ducem in his sequor.

scientia a nullo percipi potest, nisi qui veritati cognatus ad eamque natura aptus sit. Jam cum veritas non nisi μετὰ πολλῆς τριβῆς interrogando et respondendo inveniri possit, nemo vir prudens gravissimas cogitationes per sermones, nedum per scripta cum sociis communicare animum inducet, ne in hominum invidiam incurrat.

Quare cum omnia, quae tractantur, ad philosophiam pertineant, in epistola, ut vidimus ex argumento, optime disposita Platonem sic a proposito suo aberravisse, ut, quibus scriberet epistolam aut qua de causa, paene oblivisceretur, dissimile veri est.

Sed, quae legenti mihi aliquam veritatis speciem habere videbantur, nunc rationibus confirmare liceat. Tota digressio est ea pars epistolae, quae ab omnibus fere vehementissime impugnata certe nonnullos locos praebet, qui defendi vix possunt.

Ac primum quidem hos locos collegi, qui, cum Plato vel eius philosophia maximis laudibus efferatur, vix ab eo scripti sunt.

Conferamus primum p. 341 D, quo loco scriptor Platonem dicentem facit de rebus philosophis: καίτοι τοσόνδε γε οἶδα, ὅτι γραφέντα ἢ λεχθέντα ὑπ' ἐμοῦ βέλτιστ' ἂν λεχθείη. Deinde legimus p. 341 BC: τοσόνδε γε μὴν περὶ πάντων ἔχω φράζειν τῶν γεγραφότων καὶ γραφόντων, ὅσοι φασὶν εἰδέναι περὶ ὧν ἐγὼ σπουδάζω . . . τοίτους οὐκ ἔστι κατὰ γε τὴν ἐμὴν δόξαν περὶ τοῦ πράγματος παῖτεν οὐδέν.

Accedit alius locus isque gravissimus p. 345 B: εἰ μὲν γὰρ φαῦλα (sc. τὰ λεχθέντα ὑπὸ Πλάτωνος), πολλοῖς μέρτυσι μαχεῖται τὰ ἐναντία λέγουσιν, οἳ περὶ τῶν τοιούτων πάμπολυ Διονυσίου κυριώτεροι ἂν εἶεν κριταί· εἰ δὲ εὐρηκέναι ἢ μεμαθηκέναι, ἄξια δ' οὖν εἶναι πρὸς παιδείαν ψυχῆς ἐλευθέρας, πῶς ἂν μὴ θαυμαστός

ὢν ἄνθρωπος τὸν ἡγεμόνα τούτων καὶ κύριον οἷτως εὐχερῶς ἡτίμασέ ποτ' ἂν; πῶς δ' ἡτίμασεν, ἐγὼ φράζοιμ' ἂν. Platonem igitur se ipsum ducem et dictatorem philosophiae vocasse parum credibile est. Multa argumenta philosopha adferri possunt et adlata sunt, quibus digressionem Platonis doctrinis repugnare comprobatur, sed haec omnia minus ad propositum meum spectare ratus pluribus rationibus nisus sum, quibus totam hanc digressionem postea adiectam esse mea quidem sententia satis demonstratur.

Hoc autem loco commemorare mihi liceat, omnium primum Ritterum, qui optime meritus est de omnibus fere Platonis scriptis, hanc quaestionem attigisse in libro, qui inscribitur „Platos Gesetze“ tom. II p. 367 sqq.

Recte, opinor, statuit doctus ille vir, totam hanc partem adiectam esse ab aliquo, qui, cum Plato in hac epistola, quam habuisset sententiam de re publica optime gerenda, aperiret, philosophiam quoque Platoniam¹⁾ defendendam esse putaret. Sed quibus rationibus haec sententia confirmetur, iam videamus.

Interpolata hac parte, quae incipit his verbis p. 341 B: πάντα μὲν οἷν οὗτ' ἐγὼ διεξήλθον . . . , aeque atque illa, quam diximus ξυμβουλὴν, connexum

1) Ego haec colligo ex his locis, quos adferam: πολλὰ γὰρ αὐτὶς καὶ τὰ μέγιστα εἰδέναι τε καὶ ἱκανῶς ἔχειν προσεποιεῖτο διὰ τὰς ὑπὸ τῶν ἄλλων παρακοὰς (p. 341 B). cf. deinde p. 345 B: εἰ μὲν γὰρ φαῦλα (sc. τὰ λεχθέντα ὑπὸ Πλάτωνος) πολλοῖς μέρτυσι μαχεῖται τὰ ἐναντία λέγουσιν, οἳ περὶ τῶν τοιούτων πάμπολυ Διονυσίου κυριώτεροι ἂν εἶεν κριταί. Dionysius, si aliorum doctrinis imbutus (αἱ ὑπὸ τῶν ἄλλων παρακοαί) Platonis philosophiam parvi aestimat, superatur ab iis, qui contraria dicunt, i. e. Platonem optimum philosophum esse putandum. Quare is, qui haec scripsit, Platonem defendit ab adversariis, qui tyrannum philosophiae placitis impleverant. His quoque demonstratur, aliud esse huius partis, aliud epistolae propositum.

epistolae interrumpi et dispositionem perspicuam turbari statim patet.

Jam quomodo interpolator haec adiecerit, ipsa verba indicant p. 341 B: *πάντα μὲν οὖν οὗτ' ἐγὼ διεξῆλθον οὔτε Διονύσιος ἐδεῖτο*. Plato, postquam tertium Syracusas venit, hoc sibi imprimis exquirendum esse putavit, utrum verum esset Dionysii studium philosophiae necne. Dixit ipse p. 340 AB: *ἐπειδὴ δὲ ἀφικόμεν, ἥ μιν τοῦτου πρῶτον ἔλεγχον δεῖν λαβεῖν, πότερον ὄντως εἴη Διονύσιος ἐξημεμένος ὑπὸ φιλοσοφίας ὥσπερ περὸς ῥ' μάτην ὁ πολὺς οὗτος ἔλθοι λόγος Ἀθήναζε*. Quare cum tyranno explicavisset, qualis esset philosophia, deinde quales veri essent philosophi, quales falsi, quid Dionysius sibi faciendum esse putaret, expectare voluit. Nunc, postquam, quid veri esset philosophi, quid falsi quoque modo uterque cognosci posset, pluribus dixit, cum Dionysii studium philosophiae tentare velit, pergit sic p. 341 A: *ἡ μὲν δὴ πῆρα αὕτη γίγνεται ἡ σαφὴς τε καὶ ἰσφαλεστάτη πρὸς τοὺς τρυφῶντας τε καὶ ἀδυνάτους διαπονεῖν, ὥς μηδέποτε βαλεῖν ἐν αἰτίᾳ τὸν δεικνύντα, ἢ αὐτὸν αὐτόν, μὴ δυνάμενον πάντα τὰ πρόσφορα ἐπιτηδεύειν τῷ πράγματι*. Jam Plato, postquam haec omnia explicavit, dicit haec: *οὔτω δὲ καὶ Διονυσίῳ τότ' ἐρρήθη τὰ ῥηθέντα*. Quae sequi debeant, si sententiarum connexum spectaveris, facile animadvertes. Plato enim, cum Dionysii studium tentare vellet, duo, ut supra dixi, genera philosophorum esse explicavit eo consilio, ut tyrannus eligeret, utrum genus praeferre vellet.

Nunc post illa verba *οὔτω δὲ καὶ Διονυσίῳ τότ' ἐρρήθη τὰ ῥηθέντα* necessario, si quidem ipsum Platonem id, quod sibi proposuit, revera effecisse putamus, (i. e. *ἔλεγχον λαβεῖν*) explicandum est, quomodo Dionysius his omnibus, quae exposuit Plato, commotus se gesserit,

Haec ex ipso epistolae argumento pro certo habemus necesse est.

Sed quae porro legimus? „*πάντα μὲν οὖν οὗτ' ἐγὼ διεξῆλθον οὔτε Διονύσιος ἐδεῖτο*.”

Primum valde miramur nunc dici: *πάντα μὲν οὖν* post illa verba: *οὔτω δὲ καὶ Διονυσίῳ τότ' ἐρρήθη τὰ ῥηθέντα*, quibus Platonem, quae ad philosophiam pertinent, absolvisse ipsa huius enuntiati forma atque colore maxime, opinor, verisimile est.

Jam hac enuntiatione *πάντα μὲν οὖν* (341 B), cum omnia, quae nunc leguntur, inepte cum prioribus coniunguntur, tum vix Platonis propositum est, legentes certiores facere, utrum omnia Plato Dionysio explicaverit necne.

Praeterea his verbis ea negliguntur, quae Plato supra scripserat p. 340 AB: „cum primum Syracusas veni, id praeter omnia tentandum mihi esse putavi, verumne esset tyranni studium philosophiae.”

Hoc primum, ut ita dicam, officium esse Plato ratus ut eo fungeretur, operam dedit.

Sed is, qui scripsit: *πάντα μὲν οὖν οὗτ' ἐγὼ διεξῆλθον*, quale esset Platonis propositum, aut ignoravit aut neglexit, cum his verbis demonstraverit, putare sese in prioribus p. 340 C—341 A agere Platonem in universum de praeceptis Dionysio datis, qualia dedit noster, cum iterum esset Syracusis.¹⁾ Sed haec omnia ad tentandum Dionysii studium dicta fuisse certe non animadvertit.

Deinde his verbis, quae sequuntur, qualis fuerit scriptoris sententia, optime illustratur. Ne quis quaerat, quare Plato non totam philosophiam explanaverit, dicit

1) cf. ep. VII p. 330 B, quo loco de Dionysio queritur Plato: *ὥστε ὥς δὲ μανθάνων καὶ ἀκούων τῶν περὶ φιλοσοφίαν λόγων οἰκτιροῦσθαι καὶ ἐμοὶ συγγίγνεσθαι*.

ille p. 341 B: πολλὰ γὰρ αὐτὸς καὶ τὰ μέγιστα εἰδέναι τε καὶ ἱκανῶς ἔχειν προσεποιεῖτο διὰ τὰς ὑπὸ τῶν ἄλλων παραχούς. Haec omnia certe abhorrent a Platonis proposito, i. e. a tentando Dionysii studio philosophiae.

Quoquomodo res se habet, id pro certo, opinor, habendum est, scriptorem, cum Platonem de tota philosophia vel de praeceptis in universam Dionysio datis egisse ratus haec verba ἐρρήθη τὰ ἐρηθέντα Διονυσίῳ rettulerit ad totam philosophiam explicandam neque haec omnia tentandi Dionysii, non philosophiae explanandae causa dicta esse satis animadverterit, interrupisse epistolae connexum.

Sed aliam quoque suspicionem excitant illa: πολλὰ γὰρ αὐτὸς καὶ τὰ μέγιστα εἰδέναι

Nam si legeris haec verba: οἷτε Διονυσίῳς ἐδέϊτο πολλὰ γὰρ αὐτὸς καὶ τὰ μέγιστα certe „nova atque inaudita“ nobis dici concedes. Sed interpolator cum, quae adicere voluit, epistolae insereret, Platonem iam de Dionysio aliarum doctrinarum pleno egisse sive oblitus est sive eum fugit. Conferamus autem p. 340 B: „ἔστι δὲ τις τρόπος, Plato inquit, τοῦ περὶ τὰ τοιαῦτα πείραν λαμβάνειν οὐκ ἄγνοίς, ἀλλ’ ὅτιος τεράντοις πρίπων, ἄλλως τε καὶ τοῖς τῶν παραχουσμάτων μεστοῖς, ὃ δὲ καὶ Διονύσιον ἐθὺς ἔλθων ἰσθόμην καὶ μάλα πεποθότα“ et p. 341 B: πολλὰ γὰρ αὐτὸς (sc. Διονύσιος) καὶ τὰ μέγιστα εἰδέναι τε καὶ ἱκανῶς ἔχειν προσεποιεῖτο διὰ τὰς ὑπὸ τῶν ἄλλων παραχούς.

Jam videas, quaeso, an bene cohaereant inter se haec: Plato, Dionysii philosophiae amorem tentandum esse ratus, postquam dixit: ἔστι δὲ τις τρόπος τοῦ . . . πείραν λαμβάνειν, quodis ἢ ἕκαστος τῶν τοιούτων, nobis explicat: „δεικνύναι δὲ καὶ τῶν τοιούτων, ὃ τι ἔστι πᾶν τὸ πρᾶγμα οἷόν τε καὶ ὅσον πόνον ἔχει. οἷτω δὲ καὶ Διονυσίῳ τὰ ἐρρήθη τὰ ἐρηθέντα (sc. ὃ τι ἔστι πᾶν τὸ πρᾶγμα). Nunc sequitur: πάντα μὲν . . . οἷτ’ ἐγὼ διεξιλέθον, πολλὰ γὰρ . . . εἰδέναι . . . διὰ τὰς ὑπὸ τῶν ἄλλων παραχούς.

πόνον ἔχει.“ (p. 340 B.) Nunc certe hanc partem conclusit his verbis: „οἷτω δὲ καὶ Διονυσίῳ τὰ ἐρρήθη τὰ ἐρηθέντα. (p. 341 A.)“

Practerea, quod summa gravitate est, quae nunc sequuntur, prioribus repugnant. Dixerat autem Plato (p. 340 B: ἔστι δὲ τις τρόπος . . .) talem se tentandi modum prolaturum, qualis tyrannis aptus esset, praesertim, cum doctrinarum pleni essent, ut Dionysius. Talibus hominibus demonstrandum esse, quae sit tota philosophia et qualis et quantos labores praebet. Dicit igitur iis (τοιούτοις), qui doctrinarum pleni sint, explicandum est, ὃ τι ἔστι πᾶν τὸ πρᾶγμα. Sed is, qui adiecit hanc partem epistolae, tradit non omnia, quae ad philosophiam pertineant, se Dionysio explicavisse ex aliorum disciplina multa se scire rato.

Quare haec habes, quae vix coniungi possunt: ἔστι . . . τρόπος . . . πρίπων . . . τοῖς τῶν παραχουσμάτων μεστοῖς, ὃ δὲ καὶ Διονύσιον ἰσθόμην . . . δεικνύναι τοῖς τοιούτοις, ὃ τι ἔστι πᾶν τὸ πρᾶγμα, οἷόν τε καὶ ὅσον πόνον ἔχει. οἷτω δὲ καὶ Διονυσίῳ τὰ ἐρρήθη τὰ ἐρηθέντα (sc. ὃ τι ἔστι πᾶν τὸ πρᾶγμα). Nunc sequitur: πάντα μὲν . . . οἷτ’ ἐγὼ διεξιλέθον, πολλὰ γὰρ . . . εἰδέναι . . . διὰ τὰς ὑπὸ τῶν ἄλλων παραχούς.

Plato ipse autem dixerat, iis imprimis, qui doctrinarum pleni essent, (p. 340 B τοῖς τοιούτοις), eo quod multa se scire putarent, quae sit tota philosophia, explicandum esse. At ineptus ille scripsit: „sed Dionysio non omnia explicata sunt, quod multa ipse sciebat διὰ τὰς ὑπὸ τῶν ἄλλων παραχούς.

Quae cum ita sint, haec Platonis sententiae re-pugnant, προσεποιεῖτο εἰδέναι καὶ ἱκανῶς ἔχειν.

Jam quid aliud proponemus? Haec, haec: „δεικνύναι δὲ καὶ τῶν τοιούτων, ὃ τι ἔστι πᾶν τὸ πρᾶγμα οἷόν τε καὶ ὅσον πόνον ἔχει. οἷτω δὲ καὶ Διονυσίῳ τὰ ἐρρήθη τὰ ἐρηθέντα (sc. ὃ τι ἔστι πᾶν τὸ πρᾶγμα). Nunc sequitur: πάντα μὲν . . . οἷτ’ ἐγὼ διεξιλέθον, πολλὰ γὰρ . . . εἰδέναι . . . διὰ τὰς ὑπὸ τῶν ἄλλων παραχούς.

omnia scripsisse ex illis locis patet, quos iam supra commemoravi.

Praeterea animadvertas, quaeso, quam vehementer scriptor a Platonis proposito aberraverit. Primum omnia eo pertinent, ut agatur de Dionysio scriptore, quod haec verba clamant p. 341 B: ὅστερον δὲ καὶ ἀκούω γεγραφεῖν αὐτὸν (sc. Διονύσιον), περὶ ὧν τότε ἤκουσε . . . Sed paulo post Dionysii oblitus de aliis loquitur, qui de philosophicis rebus scripserint: ἄλλους μὲν τινὰς οἶδα γεγραφότας . . . Jam exponit, cur Plato nihil in vulgus ediderit de summa philosophiae: οὐκ οὐ γὰρ ἐμὸν γε περὶ αὐτῶν ἔστι σύγγραμμα οὐδὲ μήποτε γένηται. ῥητὸν γὰρ οὐδαμῶς (p. 341 C.) . . . Deinde professus: ἔστι γὰρ τις λόγος ἀληθής . . . πολλάκις μὲν ὑπ' ἐμοῦ καὶ πρόσθεν ῥηθεῖς, ἔοικε δ' οὖν εἶναι καὶ νῦν λεκτέος (p. 342 A), tamquam si cum Syracusanis in summo rerum discrimine de philosophia agere in animo habeat, sequitur illa pars, qua tractatur scientia (ἐπιστήμη).

Itaque hanc partem interiectam esse epistolae cum ex his, opinor, verisimile est, tum aliis quoque rationibus demonstrare conabor.

Videamus, si placet, quomodo interpolator, postquam talia Syracusanis enarravit, qualia prorsus a proposito abhorrent, haec omnia cum epistolae connexu coniunxerit: „Si Dionysius, ait, quidquid philosophiae mente percepit, hoc aptum esse ad hominum animos educandos vel bonos reddendos putavisset, nunquam ducem et dictatorem philosophiae sic offenderet. Sed quomodo offenderit eum, ego vobis explicabo.“ Tum narratio continuatur his verbis p. 345 C: „οὐ πολὺν χρόνον διαλιπὼν τὸ μετὰ τοῦτο . . . Quam inepte haec omnia verbis Platone indignissimis (ῥγεμόνα καὶ κύριον dico) expressa sint, luce clarius est, cum omnis rhetorica haec interrogatio eo pertineat, ut scriptor

accomodet, quae adiecit, illis, quae Plato in sequentibus explicaturus est. Ex hoc quoque enuntiato patet, omnia scripta esse ad Platonis philosophiam maximis laudibus efferendam, Dionysii vehementer vituperandam.

Postremo ea verba, quae nunc legimus, maximam offensionem habent, cum vix coniungi possint cum prioribus. Scriptum enim videmus p. 345 C: „οὐ πολὺν χρόνον διαλιπὼν τὸ μετὰ τοῦτο ἐν τῷ πρόσθεν Δίονα ἔων τὰ ἐαυτοῦ κεκτῆσθαι καὶ καρποῦσθαι χρέματα, τότε οὐκέτ' εἶα τοῖς ἐπιτρόπους αὐτοῦ πέμπειν εἰς Πελοπόννησον καθάπερ ἐπιλελησμένος τῆς ἐπιστολῆς παντάπασιν.“

Jam quaeres, quid sit illud, quo pertineat „τὸ μετὰ τοῦτο.“ Si quae antecedunt spectaveris, vix, quibuscum coniungenda sint haec verba, invenies. Sed si epistolae connexus rationem habes, haec ad ea referas necesse est, quae quinque paginis interiectis Plato tractavit p. 340 C—p. 341 A. Scriptor enim, ut antea dixi, professus, quomodo veri philosophi se gererent, quomodo falsi, quid Dionysius faciendum sibi esse putaret, exspectare voluit: οὕτω δὲ καὶ Διονυσίῳ ἐρρήθη τὰ ῥηθέντα. Nunc autem, quae revera tyrannus fecit, explicaturus est his verbis: οὐ πολὺν χρόνον διαλιπὼν τὸ μετὰ τοῦτο.¹⁾ Haec autem interpretemur necesse est: „non ita multo postquam haec omnia Dionysio explicavi.“

1) τὸ μετὰ τοῦτο ad ea tantum referri posse, quae paulo ante explicata sunt, pluribus exemplis demonstratur, quae adferre mihi liceat. cf. ep. VII p. 337 E. Ξυμβολὴ μὲν δὲ καὶ ἐπιστολὴ τίθησθαι καὶ ἡ ἐμὴ προτέρα ἄφ' ἧς. ἡ δὲ δὴ ὑστέρα πορεία τε καὶ πλοῦς ὡς εἰκότως τε ἅμα καὶ ἐμμελῶς γέγονεν, ᾧ μέλει ἀκούειν, ἔστι τὸ μετὰ τοῦτο. Sophist. p. 257 A: οὐκ οὐ γὰρ ἐμὸν γε περὶ αὐτῶν ἔστι σύγγραμμα οὐδὲ μήποτε γένηται. ῥητὸν γὰρ οὐδαμῶς (p. 341 C.) . . . Deinde professus: ἔστι γὰρ τις λόγος ἀληθής . . . πολλάκις μὲν ὑπ' ἐμοῦ καὶ πρόσθεν ῥηθεῖς, ἔοικε δ' οὖν εἶναι καὶ νῦν λεκτέος (p. 342 A), tamquam si cum Syracusanis in summo rerum discrimine de philosophia agere in animo habeat, sequitur illa pars, qua tractatur scientia (ἐπιστήμη).

Ut supra dixi, Plato, cum tertium Syracusas venisset, qualis esset Dionysii amor philosophiae, ante omnia tentare voluit. Quare, cum praecepta ei dedisset, (ἐρρήθη τὰ ἐρηθέντα) non ita multo post, cum primum benigne se gessisset Dionysius, subito Dionis usuris captis, quale esset tyranni studium animadvertit: τὰ μὲν δὲ πεπραγμένα, inquit p. 345 D, μέχρι τοῦτ' αὖ ταῦτα ἦν ἐν τῷ τότε χρόνῳ. τοῦτων δὲ οὕτω γενομένων ἐωρῶ-
κειν τε ἐγὼ ἀκριβῶς τὴν ἐπιθυμίαν τῆς Διονυσίου φιλοσοφίας, ἀγανακτεῖν τε ἐξῆν εἴτε βουλοίμην εἴτε μὴ. Haec omnia, cum arctissime inter se cohaereant, ut ex argumento quoque videas, tam longam digressionem interiectam esse credi vix potest.

Jam quod gravissimum est, cum in hac parte, qua scriptor exponit, quam habuerit Plato sententiam de libris scribendis, quibus de summa philosophiae agitur, non pauca inveniantur, quae, ut supra dixi, vix a Platone scripta esse possunt, potius hanc partem inepte interpolatam ex epistola removendam, quam ipsam epistolam spuriam esse putandam consentaneum est. Totam hanc digressionem eo consilio esse conscriptam, ut defenderetur Platonis philosophia, cum multi loci clamant, tum is, de quo supra dixi, p. 345 C: εἰ δὲ ἐννοητέον ἢ μεμαθητέον, ἅξια δ' οὖν εἶναι πρὸς παιδείαν ψυχῆς ἐλευθέρως, πῶς ἂν μὴ θαυμαστός ὢν ἄνθρωπος τὸν ἡγεμόνα τοῦτων καὶ κύριον οὕτως ἐνδεῶς ἡτίμασέ ποτ' ἂν; πῶς δ' ἡτίμασεν, ἐγὼ φράζοιμι ἂν. Platonem se ipsum vocasse ἡγεμόνα καὶ κύριον τοῦτων (i. e. philosophiae), ut supra dixi, ego quidem non credo, illa autem verba πῶς δ' ἡτίμασεν τὸν ἡγεμόνα... a defensore quodam scripta esse proclivis suspicio est.

Wiegandius l. c. in adnotatione ad hunc locum dicit haec: „Wer ist aber unter dem ἡγεμῶν und κύριος zu verstehen? Plato selbst oder Dion? Ich möchte

letzteres glauben.“ Sed ego Platonem intelligendum esse puto, cum certe comparanda sint haec verba: πῶς δ' ἡτίμασεν ἐγὼ φράζοιμι ἂν cum sequentibus ἀγανακτεῖν τε ἐξῆν εἴτε βουλοίμην εἴτε μὴ (inquit Plato). Praeterea toto huius loci colore, praesertim cum referenda sint haec omnia ad illa p. 345 DE (Δίωνος οὕτω προπεπληλαχισμένον), demonstratur, quae de Dione, Platonis amico, dicuntur, eo consilio scripta esse, ut pateret, quam graviter Dionysius Platonem offenderet.

His omnibus perspectis hanc partem a defensore quodam Platonis postea epistolae insertam esse arbitror.

Argumentum octavae epistolae.

Septima epistola tractata progrediar ad octavae epistolae argumentum paucis explicandum. Incipit epistola: „Sed qua ratione res vestrae optime succedant, revera vobis explicare conabor; quare „νοῖσάτε δὲ“, inquit Plato, „ἃ λέγω νῦν.“

p. 352 DE. Hoc est verum consilium, quo non modo ii, qui populi partes sequuntur, i. e. τὸ δημοτικὸν γένος, sed etiam tyrannorum amici i. e. τὸ τυραννικὸν γένος adiuvantur.

Jam Plato exponit:

A: quomodo hae duae factiones inimicissimae exstiterint.

p. 353 A sq. „In summo rerum discrimine a Syracusanis Dionysius maior imperator, Hipparinus vero consiliorum socius creati sunt, quorum opera atque auxilio patria a maximis periculis servata est. p. 353 C. Sed tyranni imperio, quod a populo acceperant, abusi graves civium inimicitias susceperunt.

p. 353 DE. Deinde scriptor postquam, quanta peri-

cula emerent, nisi in gratiam redirent factiones, paucis exposuit,

B: quibus rationibus haec efficere possint Syracusani, suadet.

p. 354 BC. 1. Qui tyrannorum partes sequantur, id agant, ut dominationem tyranni in regium imperium vertant. Haec effici posse, Lycurgi exemplo demonstrari, qui senum et ephorum magistratibus instituendis remedium libidinosae dominationis invenerit.

p. 354 D. 2. Populares vero ne patiantur, se inexplibili libertatis siti opprimi, ne prorsus sub tyrannorum imperium dicionemque cadant.

p. 355 sq. Jam ipsa consilia sequuntur.

1. Primum Plato Dionem loquentem faciens dicit in universum, ante omnia leges scribendas esse easque, quibus cives neque ad quaestum neque ad divitias neque ad libidines explendas vertantur.

2. Dein singula consilia dantur.

a) Mediam quandam viam secuti alteram factionem liberam reddant sed regibus imperantibus, altera imperio utatur, sed ut summa potestas sit in legibus. Tum reges iis commendat Dionis filium, deinde Hipparinum, Dionysii maioris filium, postremo Dionysium minorem, si rex pro tyranno exsistere velit.

b) Tum de creandis iis, qui scribant leges, pauca addit. Qui talem rem publicam instituant, in qua reges domini sint sacrificiorum negotiorumque, quae deceant eos, qui rem publicam beneficiis adfecerint. Sed utrum bellum gerendum sit necne, XXXV νομοφύλακες statu-
ant. Deinde de iudiciis instituendis quaedam adiciuntur.

Finem suadendi facit Plato orans atque obsecrans, ne prius desinant Syracusani, quam quae nunc suaserit, deorum opera atque auxilio perfecerint.

Hanc epistolam solam per se ferri non posse cum ex argumento vides, tum ex primis epistolae verbis: ἃ δ' ἂν διανοηθέντες

Sed de hac quaestione infra agere mihi liceat, nunc octavam epistolam conferamus cum illa parte, quam συμβουλὴν diximus, septimae epistolae inserta.

Octavam, quae dicitur, epistolam accuratius perlegenti mihi complures loci occurrerunt, quibus prorsus eadem consilia Syracusanis data exstare demonstratur atque in altera septimae epistolae parte.

Singulos locos proferam. Dicit Plato homines hoc consilium optimum esse putare, quo moveantur ii, quibus consilium detur, ad amicos beneficiis, inimicos vero iniuriis adficiendos. Tum τὸ δὲ οὐδαμῶς ῥέδιον, inquit p. 352 D, πολλὰ κακὰ δρῶντα τοὺς ἄλλους μὴ οὐ καὶ πάσχειν αὐτὸν πολλὰ ἔτερα.

Eandem sententiam sed aliis verbis expressam habemus ep. VII p. 336 E: „εἰδέναι μὲν πού τις πάντα τινὰ ἄνδρα, ὃ καὶ βραχὺ δόξης, ὀρθῆς μετέδωκε θείας τις τύχης, ὥς οὐκ ἔστι παῦλα κακῶν τοῖς στασιάσασιν, πρὶν ἂν οἱ κρατήσαντες μάχαις καὶ ἐκβολαῖς ἀνθρώπων καὶ σφαγαῖς μνησικακοῦντες καὶ ἐπὶ τιμωρίας παισωνται τρεπόμενοι τῶν ἐχθρῶν. . . .

Deinde conferamus VIII epistolae locum p. 354 A: tyranno suadet Plato, ut fugiat nomen tyranni et dominationem vertat in regium imperium παλαιὰν ἐμὴν συμβουλὴν. καὶ νῦν δ' ὁ γ' ἐμὸς λόγος ἂν εἴη ξύμβουλος τυράννῳ παντὶ φεύγειν μὲν τὸννομά τε καὶ τοῦργον τοῦτο, εἰς βασιλείαν δέ, εἰ δυνατόν εἴη, μεταβαλεῖν. In septima epistola de Dione Platonis consiliis imbuto dicitur p. 333 B: . . . ἐπεχείρει [Διονίσιον] παιδεύσας καὶ ἰστέρας βασιλείας τῆς ἀρχῆς ἄξιον. . . . Hoc exemplo optime demonstratur, semper Platonem Syracusanis hoc dedisse consilium, ut regio imperio uterentur, nam ipse

dicat παλαιὰν ἐμὴν συμβουλὴν. Dionem autem amicum eius ante omnes hac sententia imbutum fuisse consentaneum est.

In octava epistola imprimis suadet, ut leges summam potestatem habeant: cf. p. 354 C: νόμος ἐπειδὴ κρείστος ἐγένετο βασιλεὺς τῶν ἀνθρώπων, ἀλλ' οἱ κ' ἀνθρώποι τυράννοι νόμων, et p. 355 A: Μεξασθε, ὦ Συρακόσιοι, πάντων πρῶτον νόμους, postremo p. 355 E: δεσποζόντων νόμων τῶν τε ἄλλων πολιτῶν καὶ τῶν βασιλέων αὐτῶν, ἂν τι παράνομον πράττωσι. Nec aliter in septimae epistolae συμβουλῇ suadet p. 334 C: μὴ δουλοῦσθαι Σικελίαν ἐπ' ἀνθρώποις δεσποταῖς, μηδὲ ἄλλην πόλιν ὅ γε ἐμὸς λόγος, ἀλλ' ἐπὶ νόμοις.

Dio personatus monet Syracusanos bis eos a se liberatos esse a tyrannorum dominatione. cf. ep. VIII p. 355 E: ὁ μὲν . . . ἡλευθέρωσεν . . . ἐγώ (i. e. Δίων) δὲ ἀπὸ τυράννων νῦν δὲ, ὧν αἱ τοὶ μάλιστα ἐμεῖς γεγόνατε. In septima epistola legimus p. 333 B: ἐπειδὴ δ' οἷν ἡλευθέρωσέ τε καὶ ἀπέδωκεν αἱ τοῖς δὲ τὴν πόλιν . . .

Deinde hunc quoque locum adferre mihi liceat, quo indicatur Dionem certe, si diutius visisset, totam Siciliam coloniis condendis restitutum fuisse. Ipse Dio fatetur ep. VIII p. 357 A: καὶ μετὰ ταῦτα Σικελίαν ἂν τὴν ἄλλην, εἴπερ ἔργα ἐπὶ νῦν γίγνεται, κατέχευσα. Conferamus ep. VII p. 332 E: πορευθεὶς (sc. Διονύσιος) δὲ ὡς λέγομεν, καὶ ἐαυτὸν ἐμμερόν τε καὶ σώφρονα ἀπεργασάμενος, εἰ τὰς ἐξηρημωμένας Σικελίας πόλεις κατοικίσσειε . . . Quare et Dionem et Platonem tyranno suasisse, ut deletas Siciliae urbes restitueret, hoc loco demonstratur.¹⁾

¹⁾ cf. etiam ep. VII p. 335 D: τοῖς δὲ ἄλλοις καταστῆναι ἐπὶ πάσης Σικελίᾳ κατοικισμὸν καὶ ἰσχυροῦν ἐκ τῆς αὐτῆς Σικελίας . . .

Sed haec quoque, si placet, animadvertamus. In septima epistola p. 336 C Plato scripsit haec: ὁμῶς δὲ μιμεῖσθαι μὲν συμβουλευῶ Δίωνα ὑμῖν τοῖς φίλοις τὴν τε τῆς πατρίδος εἴνοιαν καὶ τὴν τῆς τροχῆς σώφρονα δίκαιαν ἐπὶ λόγον, ὥς δὲ ὁρνίθων τὰς ἐκείνου βουλήσεις πειρᾶσθαι ἀποτελεῖν αἱ δὲ ἦσαν, ἀκηκόατε παρ' ἐμοῦ σαφῶς. Id, quod Plato hoc loco suasit, ut quae Dio voluisset, efficere conarentur, tamquam si deorum voluntati per aves significatae obsequerentur, in octava epistola, ut melius assequeretur, ipsum Dionem loquentem fecit ad Syracusanos, qui consiliis datis fatetur: „ταῦτ' ἐντὶ ἐγὼ καὶ ζῶν διανοήθην γίγνεται καὶ νῦν διανοῶμαι“ (ep. VIII p. 357 A.)

Sed una re differt octava epistola ab illa parte septimae. Plato enim, cum in hac epistola suadeat compluribus locis,¹⁾ ut leges scribantur, quibus pareant omnes Syracusani, cumque de singulis magistratibus instituendis omnino non agat neque quae sint eorum munera explicet, in octava epistola haec omnia tractat, ac postquam in universum exposuit, ut ex argumento videas, leges esse scribendas, tum demum singula consilia dat, quae pertinent ad reges creandos magistratusque instituendos.

His omnibus pertractatis redeamus ad septimam epistolam. Alteram huius epistolae partem, quam diximus συμβουλὴν, removendam esse ex epistola cum supra demonstrasse mihi videar, consilio, quod Plato Syracusanis orantibus dare voluit, septimam epistolam carere apertum est.

Octava epistola certe eodem tempore quo septima scripta,²⁾ cum optima consilia praebet de re publica

¹⁾ cf. p. 324 AB. 332 E, 337 A, C.

²⁾ de his quoque infra agatur.

instituenda atque gubernanda, eaque rerum statui aptissima, quae prorsus eadem sunt atque illa in priorē epistola data, quid impedit, quominus octavam epistolam partem septimae per vim ab ea divulsam rati duas in unam coniungamus?

Haec si fecerimus, veram nos habere formam illius epistolae, quam revera Plato ad Syracusanos scripsit, persuasum mihi est.

Quare Plato hac epistola in duas partes divisa primum non se esse auctorem malorum, quae evenissent Syracusanis ostendit explicando, quatenus fuisset rerum Syracusanarum particeps, tum in altera parte, quae nunc octava epistola vocatur, ad danda consilia progressus est.

Jam multis annis ante, quamquam fuerunt, qui sensu quodam ducti coniungendas esse epistolas statuerent, tamen altera septimae epistolae parte non secreta, cum et hanc partem et octavam epistolam in uno atque eodem opere legi voluerint, vanam esse eorum sententiam manifestum¹⁾ est.

Sed rursus non defuit, qui octavam epistolam a septima seclusam esse negaret atque pernegaret, Karstenius, cuius rationes quantum valeant, iam videamus.

Ac primum quidem dicit l. c. p. 104: „Itaque haec epistola (ep. VIII) etsi scripta ad Dionis amicos destinata tamen est, ut ab horum adversariis et a cunctis civibus legeretur, quod ipsum initium profitetur:

¹⁾ Sic statuerunt Grimmius (l. c. p. 19: „Ea (ep. VIII)“, inquit, „ita apte cum septimo conglutinari potest, ut doctioribus videndum arbitrer, num utraque in unam coniungenda sit.“); Valentinus Rose (in libro de Aristotelis librorum ordine Berol. 1854 p. 25. et in Aristotele pseudepigrapho p. 585.); Cobetus (in Variis lectionibus² p. 235.) Baierus (in editione Platonis (Turici 1839) p. 852. „Haec epistola“, inquit, „cum superiore in unam coniungenda videtur“).

„ἐλπίζω δ' οὐχ ὑμῖν μόνοις συμβουλεύσειν τὰ συμφέροντα, μάλιστα γὰρ ὑμῖν καὶ δευτέροις πᾶσι τοῖς ἐν Συρακούσαις, τρίτοις δὲ ὑμῶν καὶ τοῖς ἐχθροῖς καὶ πολεμίοις.“ Sed cum Plato septimam epistolam eo consilio scripserit, ut purgaret se a falsis rumoribus, vel ut se defenderet ab illis, qui dixerant eum esse malorum auctorem, Dionis tantum amicis, non cunctis Syracusanis eum aperuisse veram suam sententiam ego credere non possum. Jam cum Plato in septima epistola p. 350 D respondeat Dioni in Siciliam tyranni ulciscendi causa profecturo libenter se participem fore populi in libertatem vindicandi, si in gratias redire velit utraque factio, certe eandem sententiam habemus quam in octava epistola: nam Plato, quae in illa promisit, in hac epistola revera suadendo efficere conatur, ut in gratiam reducat populares (τὸ δημοτικὸν γένος) cum iis, qui tyranni partes sequantur (τὸ τυραννικὸν γένος).

Sed aliud argumentum affert Karstenius l. c. p. 104: „Aperte hoc indicant“, inquit. (sc. epistolas coniungi non posse) ipsa epistolae verba, quibus ad priorem epistolam lectores quasi remittit p. 356 BC καταστήσασθε τρόπον τινὶ τοιῷδε, ὅς εἴρηται μὲν καὶ πρότερον ὑμῖν, ὅμως δ' ἔτι καὶ νῦν ἀκούετε, et paulo post: ἐπὶ τοῖς καλεῖτε, ὥσπερ καὶ πρότερον ἐρρήθη, πρόσβεις, οἷς ἂν ἐθέλῃσωσι.“ Ego vero non possum adduci, ut credam ad priorem epistolam vel ad alteram huius epistolae partem respicere illa dicta, cum Karstenius haec omnia a Dione personato dici oblitus sit. Dionem autem, cum paulo infra p. 357 A omnibus consiliis expositis fateatur, haec semper efficere sese voluisse atque revera effecturum fuisse, nisi a scelestis hominibus necatus esset, quam sententiam haberet de re publica optime instituenda saepe aperuisse Syracusanis cum per se est veri simillimum, tum his ipsis verbis indi-

catur. Sed cur hoc referamus ad ea, quae scripserit Plato Syracusanis, non habemus, quamquam certe eandem hanc sententiam se habere, quam Dionem, ipse Plato p. 355 A his verbis significat: „τοῦτων δὲ ταῖς περιουσίαις, ἃ συμβουλεύω Συρακοσίοις πᾶσι, φράζειν παρακελεύομαι τοῖς Δίωνος φίλοις ἐκείνου καὶ ἐμὴν κοινὴν συμβουλὴν.

Jam vero scribit p. 354 A: „λέγω γὰρ διαιτητοῖ τινὰ τρόπον, διαλεγόμενος ὡς δυοῖν τυραννεύσαντι τε καὶ τυραννευθέντι, ὡς ἐνὶ ἑκατέρῳ παλαιὰν ἐμὴν συμβουλὴν. καὶ νῦν δ' ὁ γ' ἐμὸς λόγος ἂν εἴη ξίμβουλος τυράννῳ παντὶ φεύγειν μὲν τοῦνομά τε καὶ τοῖσιν τοῦτο, εἰς βασιλείαν δέ, εἰ δυνατόν εἴη, μεταβαλεῖν.“ Haec verba παλαιὰν ἐμὴν συμβουλὴν ad ea pertinere, quae Plato praesens Syracusanis dixit, loco quodam mea quidem sententia demonstratur p. 333 B: „... ἔπαθον, ὅπερ καὶ Διονύσιος, ὅτε ἐπεχείρει (sc. Δίων) αὐτὸν παιδεύσας καὶ θρέψας βασιλέα τῆς ὀρχῆς ἄξιον... κοινωνεῖν αὐτῷ τοῦ βίου παντός.“ Dio, cum vetus hoc Platonis consilium sequi conaretur, certe ab amico Syracusis degente hac sententia imbutus erat. Ipse Plato hoc tradit ep. VII p. 327 A: „ἐγὼ συγγενόμενος“, inquit, „Δίῳι τότε νέῳ κινδυνεύω τὸ δοκοῦντα ἐμοὶ βέλτιστα ἀνθρώποις εἶναι μηνίων διὰ λόγων καὶ πράττειν αὐτὰ συμβουλεύων.“ Immo vero si comparaverimus haec: τρόπῳ τινὶ τοιῷδε, ὅς εἴρηται πρότερον et ὥσπερ καὶ πρότερον ἐρρήθη cum illis, quae sequuntur: ταῦθ' ἡμῖν ἐγὼ καὶ ζῶν διανοίθην καὶ νῦν διανοοῦμαι, Dionem, quae vivus dixisset civibus suis, ante oculos habuisse clare, opinor, elucebit.

Sed Karstenii sententiam ob hanc quoque causam vanam esse putandam censeo, quod illa verba πρότερον ἐρρήθη, si modo referas ad septimam epistolam, ad συμβουλὴν tantum referri possunt, quam ex epistola removendam esse demonstrasse mihi videor.

Octavam vero epistolam coniungendam esse cum priore, ex compluribus aliis rationibus patet; deinde mihi septimae epistolae finem et octavae initium accuratius legenti haec quoque occurrerunt.

Plato, postquam in septima epistola enarrandi finem fecit his verbis p. 351 E: ᾧ δὲ σφαλεῖς κεῖται Σικελίαν πένθει περιβαλὼν μνῆρι, totam epistolam claudit sic: τὰ δὲ μετὰ τὰ νῦν ῥηθέντα, ἃ συμβουλεύω, σχεδὸν εἴρηται τέ μοι καὶ εἰρήσθω. ὧν δ' ἐπανελάβον ἕνεκα τὴν εἰς Σικελίαν ἄφικιν τὴν δευτέραν, ἀναγκαῖον εἶναι ἔδοξέ μοι ῥηθῆναι δεῖν διὰ τὴν ἀτοπίαν καὶ ἀλογίαν τῶν γενομένων· εἰ δ' ἄρα τινὲς τὰ νῦν ῥηθέντα εἰλογώτερα ἐφάνη καὶ προφάσεις πρὸς τὰ γεγόμενα ἱκανὰς ἔχειν ἔδοξέ τῳ, μετρίως ἂν ἡμῖν καὶ ἱκανῶς εἴη τὰ νῦν εἰρημένα.“

Iam haec verba: τὰ δὲ μετὰ τὰ νῦν ῥηθέντα ἃ συμβουλεύω, εἰρήσθω adiecta esse ab illo, qui inseruit συμβουλὴν, vix est, quod moneam. Sed hoc animadvertas, quaeso, hominem illum, quamvis ineptum, tamen sensisse hoc loco, certe aptissimo, sequi debuisse consilia, quae Syracusani a Platone petiverant. Quare, ut admoneret eorum, quae supra inseruerat, consilia iam data esse professus est.

Neque quae nunc legimus, suspicione aliqua carere videntur. Scriptum enim videmus: ὧν δ' ἐπανελάβον ἕνεκα τὴν εἰς Σικελίαν ἄφικιν τὴν δευτέραν ἀναγκαῖον ἔδοξέ μοι ῥηθῆναι διὰ τὴν ἀτοπίαν καὶ ἀλογίαν τῶν γενομένων. Haec omnia inde ab: τὰ δὲ μετὰ τὰ νῦν ῥηθέντα, ἃ συμβουλεύω... usque ad γενομένων, si legeris, scriptorem et συμβουλῆς mentionem facere et complecti voluisse his verbis, quae Plato enarravit ab inserta illa parte usque ad finem epistolae, intelleges. Sed quare vel quibus de causis profectus esset,

ante omnia explicare scriptor nec sibi proposuerat et, quale sit epistolae propositum, his verbis indicat: *εἰ δ' ἄρα τινὲ τὰ νῦν ῥηθέντα εἰλογώτερα ἐφάνη καὶ προφάσεις πρὸς τὰ γενόμενα ἱκανὰς ἔχειν ἔδοξέ τῳ, μετρίως ἂν ἡμῖν καὶ ἱκανῶς εἴη τὰ νῦν εἰρημένα.*

Verba autem: *εἰ δ' ἄρα τινὲ ῥηθέντα*, si servas haec: *ὧν δ' ἐπανάλαβον ἕνεκα τὴν εἰς Σικελίαν . . .*, certe ad hoc enuntiatum referenda sunt, ut Plato explicandis causis, quibus commotus tertium Syracusas venerit, excusationes quaesisse dicatur, non se esse malorum omnium auctorem. Sed haec prorsus abhorrere a Platonis proposito quis est, quin sciat. Illa autem verba *ὧν δ' ἐπανάλαβον . . .* ab eodem adiecta esse, qui scripsit: *τὰ δὲ μετὰ τὰ νῦν ῥηθέντα, ὃ συμβουλεύω . . .* loco quodam *συμβουλῆς* demonstratur. Ibi enim p. 330 C scriptor pollicetur, primum se consilia daturum, deinde autem, quibus de causis tertium iter in Siciliam susceperit, explicaturum sese: *τῶν ἐπανερωτώντων ἕνεκα, τί δὲ βουλόμενος ἦλθον τὸ δεῖτερον* (i. e. ad Dionysium II). Sic in fine epistolae dicit is, iam data esse consilia, iam explicatas causas, quibus commotus tertium venisset in Siciliam.

Praeterea quivis, si animo non praeoccupato ultimas epistolae paginas legerit usque ad p. 351 E *Σικελίαν πένθει περιβαλὼν μνῆρι*, memor Platonis propositi, hoc enuntiato offendatur necesse est. Nam Platonem itineribus iam pridem narratis, postquam permulta alia inde a p. 350 B: *ἔλθων . . .* usque ad p. 351 E *μνῆρι* persecutus postremo de tristi Dionis fato questus est, nunc dixisse „quibus causis commotus tertium iter susceperim . . .“, credi vix potest. Ut iam supra dixi, haec mea sententia est, eum, qui haec adiecit, putavisse, ipsa tantum itinera Platonem narrare voluisse et revera narrasse; quare adiecit in fine epistolae: „tertium

autem iter suscepi . . .“ Sed haec opinio cum Platonis consilio conciliari nequit.

Quae cum ita sint, hunc finem fuisse credo epistolae septimae, quae nunc vocatur: . . . *Σικελίαν πένθει περιβαλὼν μνῆρι*.

εἰ δ' ἄρα τινὲ τὰ νῦν ῥηθέντα εἰλογώτερα ἐφάνη καὶ προφάσεις . . .

Plato in fine epistolae narrando eo progressus est, ut loquatur de praesentibus malis p. 350 E: *νῦν δὲ ὀρμήσαντες ἐπ' ἐλλήλους κακῶν πάντα ἐμπεπλίκασιν* (sc. Dio et Dionysius). Nunc autem, postquam de Dionis amici fato questus est, qui certe optimam rem publicam reddidisset, haec mala, quibus consiliis tolli possint, octava epistola explicat, sic incipiens: *ἃ δ' ἂν διανοηθέντες μάλιστα εὖ πράττοιτε, ὧντος πειράσομαι ταῦθ' ἡμῖν κατὰ δύναμιν διεξελεῖν*. Haec quoque quam apta sint epistolis coniungendis, quis est, quin intelligat?

Jam ipsa verba septimae epistolae postrema et octavae prima in examen vocemus. Scripsit autem Plato ep. VII fin.: *εἰ δ' ἄρα τινὲ τὰ νῦν ῥηθέντα εἰλογώτερα ἐφάνη καὶ προφάσεις πρὸς τὰ γενόμενα ἱκανὰς ἔχειν ἔδοξέ τῳ, μετρίως ἂν ἡμῖν καὶ ἱκανῶς εἴη τὰ νῦν εἰρημένα*. Epistolam quandamsuadendi causa scriptam sic finitam esse, ut omnino non commemoraret scriptor, quod primarium ipsius fuerat officium, per se credi vix potest neque Plato mea quidem sententia epistolae cuiusdam initium cepit ab his verbis; „Sed qua potissimum vivendi ratione res vestrae prospere successurae sint, revera conabor vobis enarrare.“

Sed ut aptum habeat initium epistolae, Karstenius Hermannō praecedente salutationis formulam, quae dicitur, cum primis epistolae verbis coniungendam esse

statuit legitque: „Πλάτων τοῖς Δίῳνος οἰκείοις τε καὶ ἐταίροις εὖ πράττειν ἃ δ' ἂν διανοηθέντες μάλιστα εὖ πράττοιτε, ὅντως πειράσομαι ταῦθ' ἱμῖν κατὰ δύναμιν διεξελθεῖν.“ Sed quod dicit Hermannus in praefatione Plat. opp. vol. VI p. VI „epistolae octavae praescriptionem cum ipso principio coniungere eo minus dubitavi, quo magis epistolae tertiae editores in eodem structurae genere consentiunt“, hoc eum non recte statuuisse concedes, si tertiae epistolae initium legeris. Hoc enim loco, quo agitur, quae sit praeferenda salutationis formula, *χαίρειν*, an, quae Platoni usitata erat,¹⁾ *εὖ πράττειν*, prima epistolae verba ab ipsa epistola secerni non posse elucet.

Sed octavae epistolae initium spectantibus iam primum monendum nobis est, haec verba *Πλάτων . . εὖ πράττειν*, cum a codice Parisino A post Clarkianum optimo omittantur,²⁾ praescriptionem epistolae a primis

1) Conferamus quae tradit Lucianus de lapsu in salutatione cap. 4. „Ἀλλ' ὁ θαυμαστός Πλάτων, ἀνὴρ ἀξιόπιστος, νομοθέτης τῶν τοιούτων, τὸ μὲν χαίρειν κελεύει καὶ πάντῃ ἀποδοκιμάζειν ὡς μοχθηρὸν ὃν καὶ οὐδὲν σπουδαῖον ἐμφαίνειν. τὸ δ' εὖ πράττειν ἀντ' αὐτοῦ εἰσάγει, ὡς κοινὸν σώματος τε καὶ ψυχῆς εὖ διακειμένων σύμβολον. καὶ ἐπιστέλλων γε τῷ Διονυσίῳ (cf. ep. III p. 315 B) αἰτιάται αὐτόν, ὅτι ποιῶν ἐς τὸν Ἀπόλλω χαίρειν τὸν θεὸν προσεῖπεν ὡς οὐκ ἄξιον τοῦ Πυθίου καὶ οὐχ ὅπως θεοῖς, ἀλλ' οὐδ' ἀνθρώποις δεξιοῖς πρόπον.“ Conferas quoque: Hoogewin. ad Vigerum p. 322 ed. Herm. Scholia ad Aristoph. Nub. v. 609; J. A. Fabricii Bibliotheca Gr. tom. III, c. 1. p. 28 (Hamb. 1707) Bernays, „Heraklit. Briefe“ p. 118; „Lucian u. d. Kyniker“ p. 88.

2) Auctore Richardo Schöne codex Parisinus haec praebet ad hanc quaestionem diiudicandam gravissima: salutationis formula *Πλάτων . . εὖ πράττειν* deest; prima VIII. ep. verba ἃ δ' ἂν διανοηθέντες . . spatium vacuo separantur ab extrema VII. epistola; numerantur in codice duodecim tantum epistolae (*Πλάτωνος ἐπιστολαὶ ιβ'*); VIII. epistola, ut salutationis

verbis secretam intelligendam esse, quae postea epistolis iam divulsis adiecta est. Deinde Platonem in illo rerum discrimine, cum Syracusani peterent ab eo consilia, epistolae initium cepisse ab agnominatione illius elocutionis *εὖ πράττειν* paene incredibile est „Πλάτων . . εὖ πράττειν, ἃ δ' ἂν διανοηθέντες μάλιστα εὖ πράττοιτε . .“ hoc est: „Ego initio meae epistolae vobis salutem precans scripsi, ut moris est, *εὖ πράττειν*, quibus autem consiliis et institutis consequi possitis illud, quod exopto, τὸ *εὖ πράττειν*, conabor vobis exponere.“

Postremo aliud argumentum proferam idque gravissimum. Plato enim primum se Dionis amicis et familiaribus, tum cunctis Syracusanis, postremo inimicis quoque consilia se daturum professus dicit haec:

formula, ita nota numerali caret; epistolarum I—VII notae numerales litteris uncialibus scriptae sunt eodem atramento eademque manu qua ipsae epistolae, epistolarum IX—XIII pallidiore atramento, sed manu eadem.

Parisinus igitur XII tantum epistolas connumerat, etiamsi antiqui scriptores XIII commemorant (cf. Thrasyllum ap. Diog. Laert. III, 61). Quare si XIII numerantur, VIII. quoque numeratam esse verisimile videtur. Sed etsi XIII epistolas ab antiquis servatas fuisse censemus, tamen VII. et VIII. pro una fortasse acceptae sunt alia epistola, XIII, in duas divulsa. Is, qui hanc sententiam protulit, Wesselingius (Epistola ad Venemam. Traj. a. Rhen. 1748 p. 42 sqq.) loco quodam Plutarchi (de vit. pud. p. 533 C) nisus, XIII. epistolam ex duabus in unam coniunctam esse et Plutarchum primam XIII. ep. partem pro propria epistola accepisse contendit. Quae sententia si probanda est, Plutarchum, etsi XIII epistolas legit, tamen XIII. ep. in duas divulsam, VII. et VIII. coniunctas habuisse conicio. Postea autem duabus XIII. ep. partibus coniunctis, aut XII epistolae ut in cod. Parisino, aut genuina illa epistola in VII. et VIII. divulsa XIII numeratae sunt.

νοήσατε δὲ, ἃ λέγω νῦν, in quo enuntiato vocem νῦν primas partes agere ipsa positione indicatur.¹⁾

Sed quid significant haec: „attendite, quae nunc ego dicam?“ Num aliud consilium in hoc rerum statu scripsit Plato? Minime! Nam ipse pluribus locis dicit, idem se consilium daturum, quod iam semper antea dederit. cf. p. 354 A: παλαιὰν ἐμὴν συμβουλίην. Praeterea, si consilium spectaret, quod iam dederat, certe diceret: ἃ λέγω νῦν τὸ δεύτερον vel τὸ τρίτον, ut revera scripsit compluribus locis, qui pertinent ad consilia iterum ac saepius iam prius dicta.

Immo vero haec verba ἃ λέγω νῦν mea quidem sententia referenda sunt ad septimae epistolae finem, ubi dixerat Plato: εἰ δ' ἄρα τινὶ τὰ νῦν ῥηθέντα εἰλογώτερα ἐφάνη . . . ἱκανῶς (ἂν) εἴη τὰ νῦν εἰρημένα, ut insit illis verbis νοήσατε ἃ λέγω νῦν haec Platonis sententia: de meis rebus, cum omnia, quae volui, explicaverim, quae consilia vobis daturus sim, nunc audite. Quare ipsum Platonem epistolam suam in duas partes secrevisse his locis examinatis persuasum habeo.

Restat, ut iis locis, quos postea adiectas esse puto, seclusis verborum contextum restituam: Lege ep. VII init. usque ad p. 330 B: ὁ δ' ἐνίκησεν ἀντι-

1) Optimum exemplum praebet Symp. p. 194 A. quo loco Socrates ad Eryximachum: „εἰ δὲ γένοιτο,“ inquit, οὐ νῦν ἐγὼ εἰμι, μᾶλλον δὲ ἴσως οὐ ἔσομαι, ἐπειδὴν καὶ Ἀγάθων εἶπεν, εὖ καὶ μάλ' ἂν φοβοῖο, ὥσπερ ἐγὼ νῦν, sicut ego nunc sc. verba factururus. Praeterea praebet aliud exemplum Symp. p. 199 B, quo loco voce ταύτη usus est sic: Τὸν οὖν Φαῖδρον ἔφη καὶ τοὺς ἄλλους κελεύειν λέγειν, ὅπῃ αὐτὸς οἶοιτο δεῖν εἰπεῖν, ταύτη; ad quem locum adnotat Hugius: „ταύτη wirksam nachgestellt.“ Postremo hic usus illustratur epistolae loco p. 334 D: ταῦτα πρῶτον μὲν Δίωνα ἐγὼ ἐπεχείρησα πείθειν, δεύτερον δὲ Διονύσιον, τρίτους δὲ ἑμᾶς νῦν.

τείνων. Jam sequitur p. 337 E: ὁ μὲν γὰρ δὴ πρῶτος χρόνος τῆς ἐν Σικελίᾳ διατριβῆς μοι διεπεράνθη καθάπερ εἶπον.¹⁾ τὸ μετ' ἐκεῖνα οὖν ἔπεισα usque ad p. 341 A: ἐρρήθη τὰ ῥηθέντα. Deinde lege p. 345 C οὐ πολὺν χρόνον διαλιπὼν usque ad p. 351 E Σικελίαν πένθει περιβαλὼν μυρίῳ. Extrema septimae epistolae verba sunt: εἰ δ' ἄρα τινὶ τὰ νῦν ῥηθέντα . . . εἰρημένα. Jam octava epistola cum priore coniungitur praescriptione remota. Sed semper haec ante oculos habeamus, interpolatores singulas partes adicientes, ut apte conglutinent, quae scripserat Plato quaeque ipsi inseruerant, fortasse singula Platonis verba mutasse, quod quidem hodie diiudicari vix potest.

Jam omnia explicavi, quae mihi dicenda erant de duabus illis partibus septimae epistolae insertis, tum de coniungendis epistolis. Hoc autem pro certo habeo, talem si putamus verae illius epistolae, quam scripsit Plato, formam esse, qualem ego construxi, permulta argumenta contra epistolarum fidem prolata vana fieri. Nam quod dicunt nonnulli, male esse dispositam septimam epistolam, permulta narrare scriptorem, quae omnino ad rem non pertineant, consilium Syracusanis promissum paucis fere verbis absolvi, omnia haec argumenta certe non sine causa prolata, si meam sententiam, qualem aperui de epistolae forma, sequendam esse iudicaveris, ad irritum cadent. Sed remotis duabus illis partibus atque epistolis coniunctis, perlucide dispositam epistolam nos habere negari vix potest.

Scripta est epistola (VII. et VIII. epistolas coniunctas dico) anno fere 352 a. Ch. n.

1) quae nunc vulgo leguntur verba πρὶν ξυμβ. supra tractata sunt.

Dionis amici, cum Callippus Dione interfecto Syracusanorum dux factus esset, Leontinos fugerant. Sed dum Callippus Catanam expugnat, duce Hipparino,¹⁾ Dionysii maioris filio ex Aristomacha nato, Syracusas redierunt et rerum ibi potiti sunt.²⁾ Quo in discrimine Platonem oraverunt atque obsecraverunt, ut daret sibi consilia de re publica constituenda. Hac occasione data Plato scripsit epistolam, qua primum non se esse auctorem omnium malorum ostendit, deinde, quomodo haec mala tolli possent, exposuit.

II

De argumentis historicis contra epistolae fidem prolatis.

Nunc transeamus ad refellenda et redarguenda eorum argumenta historica, qui Platoni abiudicant epistolam. Ipsum epistolae ductum sequentes singula argumenta tractabo.

p. 324 A: Quaeritur, Hipparinus utrum Dionis filius intelligendus sit an Dionysii maioris.

1) Huc respicit Plato in octava epistola p. 356 A de Hipparino loquens: *χάρη τῆς τε νῦν βοήθειας*.

2) Conferamus imprimis Diodorum XVI, 36: „*Ἐν δὲ ταῖς Συρακούσαις*“, inquit, „*στάσεως γενομένης τοῖς Δίωνος φίλοις πρὸς Κάλλιππον, οἱ μὲν τοῦ Δίωνος φίλοι ἡττηθέντες ἔφυγον εἰς τοὺς Λεοντίους*“ μετὰ δὲ τινα χρόνον Ἱππαρίνον τοῦ Διονυσίου καταπλεύσαντος εἰς τὰς Συρακούσας μετὰ δυνάμεως ὁ μὲν Κάλλιππος ἡττηθεὶς ἐξέπεσε τῆς πόλεως, Ἱππαρίνος δὲ ἀνακτησάμενος τὴν πατρῴαν δυναστείαν ἤρξεν ἔτη δύο.“ cf. etiam Plutarch. Dio. cap. 58. Polyaen. lib. V, 4. Ed. Meyer l. c. illum statum describens statuit tom. V p. 525 not.: „*Das ist die Situation, die Platos 7. und 8. Brief voraussetzen.*“

ὅτε γὰρ κατ' ἀρχὰς εἰς Συρακούσας ἀφικόμεν, σχεδὸν ἔτη τετταράκοντα γεγονώς, Δίων εἶχε τὴν ἡλικίαν, ἣν τὰ νῦν Ἱππαρίνος γέγονε, καὶ ἦν ἔσχε τότε δόξαν, ταύτην καὶ διετέλεσεν ἔχων, Συρακοσίους οἰεσθαι δεῖν ἐλευθέρους εἶναι κατὰ νόμους τοὺς ἀρίστους οἰκοῦντας ὥστε οὐδὲν θαυμαστόν, εἴ τις θεῶν καὶ τοῦτον εἰς τὴν αὐτὴν δόξαν περὶ πολιτείας ἐκείνῳ γενέσθαι σύμφρονα ποιήσειε.

Salomonius l. c. p. 9 hoc loco Hipparinum, Dionis filium intelligendum esse ratus, cum ille iam ante patrem mortuus esset, (Nepos. Dio. 4, 3. Plut. opp. mor. p. 119 B; Aelian. var. hist. 3, 4) epistolographum errorem admisisse contendit. Hipparinum vero, Dionysii maioris filium non ea aetate fuisse, qua sic de eo scribere potuisset scriptor. Quae rationes, quantum valeant, infra ostendam.

Ego Salomonii sententiam non secutus Hipparinum, Dionysii maioris filium, spectari, non modo aliquam, sed magnam veritatis speciem habere puto.

Nam primum hic maioris tum potentiae erat ideoque maioris spei, ut Dionis amicorum et familiarium maxime interesset, socium eum sibi et consiliorum participem adsciscere.¹⁾ Cf. ep. VIII p. 356 A.

Idem senserunt Reinholdius l. c. p. 17 et C. F. Hermannus (*Zeitschrift für die Altertumswissenschaft* 1837 p. 277), Überwegius l. c. p. 124. Quam sententiam si epistolas coniungendas esse persuasum habueris multo libentius probabis. In octava enim, quae dicitur epistola, cum Hipparinus, Dionysii maioris filius, Syracusanis rex commendetur, quod honestate et iustitia imbutus summo in discrimine a Dionis amicis dux factus, Syracusis rerum potitus cives in libertatem vindicaverit (cf. ep. VIII p. 356 A.), illum praeter omnes iam in ipso

1) Dionis autem filii nullae res gestae commemorantur.

epistolae (coniunctas epistolas dico) initio, Platoni „Ιππαρίνος“ scribenti ante oculos versatum esse a priori consentaneum est. Quod dicit Salomonius ex ipsis verbis: Δίων είχε τὴν ἡλικίαν, ἣν τὰ νῦν Ἰππαρίνος γέγονε, . . . ὥστε οὐδὲν θαυμαστόν, εἴ τις θεῶν καὶ τοῦτον . . . (p. 324 A) Dionis filium intelligendum esse, nullius momenti est. Hipparinus enim, cum filius Aristomachae Dionis sororis esset, arctissimo affinitatis vinculo cum Dione iunctus certe patri consuetudine utebatur, a quo ad philosophiae studium eum ductum esse verisimile est.

Quae sententia ipsis quoque Platonis verbis confirmari videtur, cum legamus ep. VIII p. 356 A de Hipparino: „χάριν τῆς τε νῦν βοήθειας . . . ἐκὼν τὴν πόλιν ἐλευθεροῖ . . .“ Haec autem concinunt cum ep. VII p. 324 A: „Συρακοσίους οἶσθαι δεῖν ἐλευθέρους εἶναι, ὥστε οὐδὲν θαυμαστόν εἴ τις θεῶν καὶ τοῦτον (Hipparinum) εἰς τὴν αὐτὴν δόξαν περὶ πολιτείας ἐκείνῳ γενέσθαι σύμφρονα ποιήσειε.“ Hoc enim animadvertendum nobis est, Hipparinum, cum eandem sententiam haberet quam patruus Dio,¹⁾ Syracusanos liberos cives esse (p. 324 A Συρακοσίους ἐλευθέρους εἶναι), hac sententia imbutum occasione data eos liberavisse.

Hipparinum Dioni simillimum fuisse alia quoque ratione apparet. Aequae enim ac Dio, Hipparinus quoque voce ὅσιος laudatur. Conferamus Platonis de Hipparino iudicium ep. VIII p. 356 A: „χάριν τῆς τε νῦν βοήθειας καὶ ὁσίου τρόπου et de Dione ep. VII

1) Dionis autem filium tantum abesse, ut eandem quam pater habuerit sententiam, ut maxime patri dissimilis fuerit, ex iis fortasse conici potest, quae Nepos tradit in vita Dio. cap. 4,3. Haec omnia etsi nequaquam vera accipienda sunt, tamen sine ulla causa ficta esse verisimile non est.

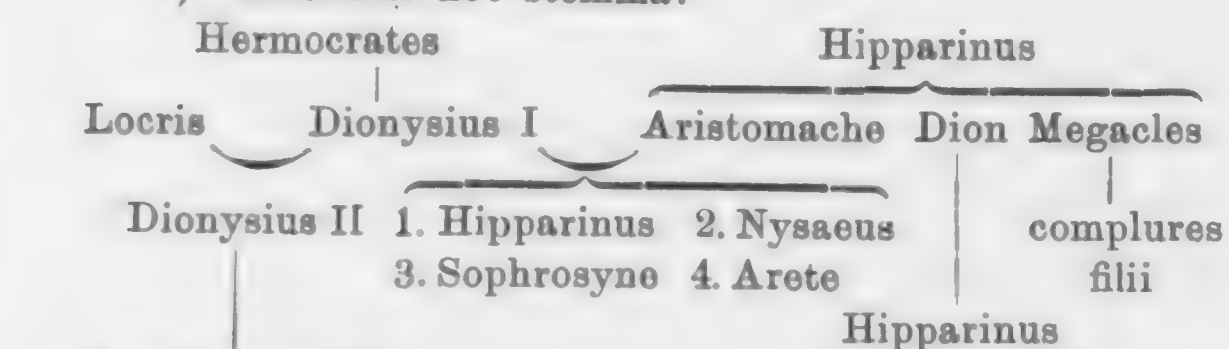
p. 351 CD: Δίων θαυμαστόν παθὼν οὐδὲν ὅσιος γὰρ ἄνθρωπος ἀνοσίῳ περὶ . . .“

Ut supra dixi, Hipparinus, Dionysii maioris filius, dum Callippus Catanam expugnat, a Dionis amicis dux factus Syracusis rerum potitus est. Etiam si Diodorus (lib. XVI, 36) tam Hipparinum, quam Nysaeum fratrem, qui ei successit, crudeliter se gessisse tradit, tamen Platoni non est opprobrium vertendum, quod laudibus exornat Hipparinum; nam expulso Callippo, qui Dionem amicum trucidaverat, gaudio extollebatur et summam spem in adolescente Hipparino collocabat.

Accedit alia ratio. Sic enim iudicant, Hipparinum, Dionysii maiores filium, non ea fuisse aetate, ut sic Plato de eo scribere posset.

Iis, quae Groteus statuit (Histor. Graec. vol. VI p. 40 vers. Meiss.) niscus hanc quaestionem paucis verbis optime tractavit Reinholdius l. c. p. 17, cuius verba adferre mihi liceat:¹⁾ „Iam si Hipparinus, Dionysii maioris filius, anno 352 eadem aetate erat, qua Dion primo Platonis adventu, XX igitur vel XXI annorum, anno 367, quo patri successit, sextum demum vel septimum annum agebat, frater autem Nysaeus etiam minor erat. Constat ex Plutarcho (vit. Dio. 3) duos

1) Conferatur hoc stemma:

cf. Holm, *Gesch. Sicil.* II p. 451. Plut. Dion. 6. Nepos Dion. 1. Diodor XVI. 6. 2.

1) cf. Holm l. c. t. II p. 179, 181, 183.

Aristomachae filios fuisse multo minores, quam Dionysium II, Locridis filium, qui anno 367 fere XXV annos natus erat. Nam illius filius Apollocrates, qui anno 356/5 praesidio arcis in Ortygia sitae praeerat, tum ad minimum septimum decimum annum agebat, natus igitur erat anno 372. Quodsi Dionysius viginti fere annos natus matrimonium iunxit, anno 367 XXV erat annorum. Ea autem aetas concinit cum locis epistolarum¹⁾ III p. 316 C et VII p. 328 A.

ep. VII init: *Ἐπεστέλατέ μοι νομίζεω δεῖν τὴν διάνοιαν ὑμῶν τὴν αὐτὴν εἶναι, ἣν εἶχε καὶ Δίων, καὶ διὰ καὶ κοινωνεῖν διεκέλυσσέ μοι καθ' ὅσον οἷός τ' εἰμὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ. ἐγὼ δὲ, εἰ μὲν δόξαν καὶ ἐπιθυμίαν τὴν αὐτὴν ἔχετε ἐκείνῳ, ξύμφημι κοινωνήσκειν, εἰ δὲ μὴ, βουλεύσεσθαι πολλάκις.*

Karstenius de hoc loco agens p. 39: „Sed palam est“, inquit, „totam causam fictam esse. Nam quis credat, Dionis socios in re angusta, ubi prompte facto potius quam mature consulto opus erat, vocasse amicum multorum dierum itinere a se remotum, hominem septuagenarium in umbra Academiae degentem, ut non solum λόγῳ sed ἔργῳ vellet ipsis κοινωνεῖν.“ Sed quid significet locutio ἔργῳ τε καὶ λόγῳ, Karstenius non animadvertit. Ea enim Plato utitur pro παντάπασιν vel πάσῃ τέχνῃ καὶ μηχανῇ vel aliis similibus, qui usus exstat etiam Gorg. p. 461 C et Sophist. p. 267 C.²⁾

p. 324 B: *ὥστε οἷδεν θαυμάσιον εἶ τις θεῶν καὶ τοῦτον εἰς τὴν αὐτὴν δόξαν περὶ πολιτείας ἐκείνῳ γενέσθαι σύμφρονα ποιήσειε.*

Quam hoc loco aperuit Plato sententiam de deo-

1) sed cf. etiam ep. VII p. 338 C.

2) cf. E. Kenner, „Die polare Ausdrucksweise in der griechischen Literatur“ p. 190.

rum numine, suppositiciam habendam esse statuit Überwegius (*Unters. über Echth. etc.*) p. 124, quem secutus est Rohrerus l. c. p. 16. Cuius verba, cum plane atque aperte indicent, quanta fuerit diligentia doctus ille vir in Platonis sententiis diiudicandis atque interpretandis, adferre mihi liceat. „Plato, inquit, numquam arbitratus, cognitionem vel scientiam aliquam a diis nobis quasi ultro impertiri, immo omnem scientiam nostro labore atque studio parari saepe contendit; disserendo et communi investigatione demum verum inveniri. Longe igitur epistolae scriptor a Platonis sententia abest, si quaecumque quispiam de re publica, virtute, aliis rebus cognoscat, a deo aliquo ei suppeditata esse putat.“

Sed priusquam hanc sententiam refellere studeo, omnes epistolarum locos, quibus agitur de deo vel diis singulos adferam. Hi loci exstant: p. 327 CE, p. 336 E, p. 340 A, ep. VIII p. 353 A, p. 354 E, p. 355 E, p. 357 C.

Platonem senem in ultimis scriptis religionis ostentationi multo magis obsecutum esse quam in prioribus, inter omnes constat. In libris de Legibus res divinae in omnibus fere hominum rebus et factis primum, ut ita dicam, locum obtinent, ut ab Eduardo Zeller olim Platoni abiudicati sint (cf. *Plat. Stud.* p. 44 sqq.) Epistolae quoque, quae ultimis certe Platonis annis se scriptas esse indicant, eandem religionis ostentationem prae se ferre verisimile est, praesertim cum in his aequae atque in libris de Legibus permulta de re publica instituenda et gubernanda disserantur.

Ex omnibus epistolarum locis, quos supra attuli, patet in omnibus rebus deorum benigno auxilio hominibus opus esse; quam sententiam a Platone non alienam esse demonstrari potest.

Nam in suscipienda aliqua magna et difficili disputatione non raro precibus opus esse indicatur; cf. Phileb. p. 25 B, quem locum recte Stallbaumius explicat. Praetera conferendi sunt hi loci: Theaetet. p. 151 D, Tim. p. 27 C, Phileb. p. 61 BC, Legg. p. 712 B, 739 E, 875 C, 887 C, 893 B, 905 C, Respubl. p. 492 E, Men. p. 94 E.

Ex his duodecim exemplis apparet Platonem sic sensisse, deos adesse debere adiutores et auctores hominibus omnem scientiam sibi paraturis. Ueberwegius quoque fatetur l. c. p. 124: „Plato führt . . . den Gesamterfolg des ethischen und wissenschaftlichen Strebens auf die Gottheit zurück.“ Epistolae autem locum, de quo agimus, his verbis impugnat: „Die Erwartung, dass irgend einer der Götter jemandem eine ethisch-politische Ansicht einflösse, ist kaum mit den platonischen Grundsätzen vereinbar.“ Sed neque Ueberwegius neque Rohrerus hunc locum recte interpretati sunt. Nam illa tantum verba εἰ τις θεῶν καὶ τοῦτον . . . ποιήσει in examen vocantes et totum huius loci connexum et quae praecedunt verba: ὥστε οὐδὲν θαυμαστὸν neglexerunt. Sed ut recte hunc locum intellegamus quaeque vera Platonis sententia fuerit, diiudicemus, totum orationis contextum spectemus oportet. Dicit autem Plato: Cum primum Syracusas veni, quadraginta fere annos natus, Dion erat ea aetate, qua nunc Hipparinus¹⁾, quamque tum habuit sententiam, in ea etiam perseveravit, Syracusanos liberos esse oportere optimis legibus institutis. Quare mirum non est, si quis deorum, ut hic quoque de re publica optime administranda idem sentiret, effecit. Sed quomodo nata sit haec sententia, ab initio

1) Hoc loco Hipparinum, Dionysii maioris filium, intelligendum esse puto, qua de re iam supra egi.

vobis exponam.“ Hoc enuntiatum ὥστε οὐδὲν θαυμαστὸν . . . ποιήσει arctissime cum priore coniunctione ὥστε coniunctum est. Sed quaenam ratio efficitur? Haec vix dicere vult Plato: „Eo quod Dio semper putavit, Syracusanos liberos esse oportere, deus Hipparino nepoti „quasi ultro“ hanc sententiam suppeditavit tamquam beneficium.“ Sed quae fuerit Platonis sententia, ipsa verba certe non dilucide indicant. Ac primum ex pluribus locis constat, Dionem sententiam suam de re publica gerenda accepisse Platone docente.¹⁾ Quare Dionis sententia eadem erat, quae Platonis, Hipparinum autem, cum Dionis sententiam haberet, Platonis doctrinis imbutum fuisse patet. Haec verba ὥστε οὐδὲν θαυμαστὸν . . . respiciunt sane ad illa: καὶ ἦν ἔσχε τότε δόξαν, ταύτην καὶ διέτελεσεν ἔχων, Συρακοσίων οἰεσθαι δεῖν ἐλευθέρους εἶναι, κατὰ νόμους τοῖς ἀρίστοις οἰκοῦντας, ut Plato dicere velit: cum Dio in sua sententia de re publica Syracusanorum optime administranda semper perseveraret, mirum non erat, si Hipparinus quoque patris Dionis consuetudine atque doctrinis usus²⁾ in eandem sententiam venit dei

1) cf. p. 327 A: ἐγὼ συγγενόμενος Διονί . . . συμβουλεύων. Haec omnia, quae Plato docuit, pertinuisse ad communem salutem, cum per se est verisimile, tum ipsa epistolae verba indicant p. 327 C: si Dionysius quoque vera Platonis sententia imbuatur: τὸν τε αὐτοῦ (Διονυσίου) βίον καὶ τὸν τῶν ἄλλων Συρακοσίων αἰχμαζόντων ἀνταναστατίζοντα ἐμμελῶς γινόμενον. Beatam autem vitam vivunt populi, si, quibus imperium est, ii iustis et optimis legibus utuntur. Luce autem clarius Plato non tyrannis sed legibus subiciendam esse Siciliam professus pergit p. 334 D: ταῦτα πρῶτον μὲν Δίωνα ἐγὼ ἐπεχείρησα πείθειν . . . Platonis et Dionis consilium Dionysio minori datum hoc quoque loco exstat p. 332 E: παρὰ τοῦ αὐτοῦ (Plato et Dio) . . . ἀκούσαντες. cf. etiam p. 335 C et E.

2) Cum constet, Dionem id efficere conatum esse, ut Dionysium Platonis doctrinis imbueret, Hipparino et Nysaeo

alicuius opera atque auxilio. Optimum autem exemplum praebet ipsa epistola p. 327 BC: μετὰ δὲ τοῦτο διανοήθη, (si. Δίων) μὴ μόνον ἐν αὐτῷ ποτ' ἂν γενέσθαι ταύτην τὴν διάνοιαν, ἣν αὐτὸς ὑπὸ τῶν ἐρῶν λόγων ἔσχευεν, ἐγγιγνομένην δ' αὐτὴν καὶ ἐν ἄλλοις ὁρῶν κατενόει, πολλοῖς μὲν οὐ, γιγνομένην δ' οὖν ἐν τισιν, ὧν καὶ Διονυσίον ἡγήσατο ἓνα γενέσθαι τάχ' ἂν ξυλλαμβανόντων θεῶν. Quare ut Dionysius quoque ad veram sententiam perveniat omniaque consilia atque facta ad virtutem et dignitatem referat, deorum benignitate effici Plato censet.

Quae cum ita sint, persuasum mihi est, Platonem illa verba scribentem haec declarare voluisse, in sententiis animo percipiendis utique opus esse deorum auxilio, quo efficeretur, ut, quidquid humano ingenio intelligi posset, revera perciperetur atque comprehenderetur. Summa igitur in eo est, ut deus hominem benigne adiuvet, quod hoc enuntiato (ὥστε οὐδὲν θαυμασιὸν . . .) Plato certe uberius dicit. Sed hominibus a deo quamvis sententiam quasi ultro suppeditari, ut alicui sine ulla humana ope vel opera subito sententia quaedam a deo impertiatur, ex hoc loco, si contextum orationis et illa verba ὥστε οὐδὲν . . . specto, eruere non possum. Quare nec Rohrerum, cum dicat „quasi ultro suppeditari“ (sc. sententiam) nec Ueberwegium, cum explicet „Die Einflössung einer ethisch-politischen Ansicht“, recte hunc locum intellexisse puto. Deorum autem benigno auxilio opus esse ad aliquid excogitandum vel animo percipiendum, compluribus exemplis quae iam attuli ex ceteris Platonis scriptis, demonstravisse mihi videor.

His omnibus perpensis argumentum ab Ueber-

sororis suae filiis (cf. p. 61) bene vivendi rationem reique publicae optime gubernandae non aperuisse mihi quidem verisimile non videtur. Magni ponderis est, quod Hipparinus aequae ac Dio voce „ὅσιος“ appellatur. (cf. p. 60.)

wegio et Rohrero parum accurate locum, de quo agimus, interpretantibus prolutum ad irritum cadere arbitror.

p. 324 C: καὶ μοι τίχαι τινὲς τῶν τῆς πόλεως πραγμάτων τοιαῖδε παρέπεσον. ὑπὸ πολλῶν γὰρ τῆς τότε πολιτείας λοιδορουμένης μεταβολὴ γίνεται, καὶ τῆς μεταβολῆς εἰς καὶ πεντήκοντί τινες ἄνδρες προὔστησαν ἄρχοντες, ἑνδεκά μὲν ἐν ἄστει, δέκα δ' ἐν Πειραιεῖ, περὶ τε ἀγορὰν ἑκάτεροι τούτων ὅσα τ' ἐν τοῖς ἄστέσιν διοικεῖν ἔδει, τριάκοντα δὲ πάντων ἄρχοντες κατέστησαν αὐτοκράτορες.

Fatetur Karstenius l. c. p. 117 ab omnibus veteribus scriptoribus uno consensu τοὺς τριάκοντα nominari tamquam summum magistratum, summum collegium. Num scriptor epistolae aliam sententiam aperuit? Sane! nam scripsit πεντήκοντά τινες ἄνδρες προὔστησαν. Sed Karstenius in hoc loco castigando reliquam epistolam neglexit, nam paulo infra p. 325 denuo τοὺς τριάκοντα commemorari non animadvertit. Dicit autem Plato p. 325 A: χρόνῳ δὲ οἱ πολλῶ μετέπεσε τὰ τῶν τριόκοντί τε καὶ πᾶσα ἡ τότε πολιτεία. Hoc loco cum dominatio illa et XXX virorum et X virorum et XI virorum, quam supra Plato commemoravit, vocetur hac appellatione: τὰ τῶν τριάκοντα, revera XXX viros ut in aliorum scriptorum libris ita in epistola quoque summum collegium putandos atque intelligendos esse patet.

Sed miratur Karstenius, quod Athenis praepositi esse dicuntur quinquaginta unus viri, quasi hi etsi potestatis gradu dispares unum tamen consilium effecerint. Sed quaero cum Reinholdio l. c. p. 27: „Quid impediēbat, ne omnes LI, et triginta viros et decemviros in Piraeo et undecimviros in urbe quasi unum collegium comprehenderet?“ Nam trigintaviros, apud quos summum imperium erat, proxime sequebantur reliqui illi magistratus. Cui sententiae fidem adstruit

gravissimus auctor Aristoteles. Nam legimus *Ἀθην. πολ. cap. 35, 1*: προσελόμενοι (sc. XXX viri) σφίσιν αὐτοῖς τοῦ Πειραιέως ἄρχοντας δέκα καὶ τοῦ δεσμοτηρίου φύλακας ἑνδεκα, i. e. sibi adiunxerunt decemviros et undecimviros.

Priusquam ad lucem protracta est *Ἀθηναίων πολιτεία*, summa erat virorum doctissimorum de decemviris dissensio. Nam alii Plutarchi¹⁾ testimonio nisi a Lysandro, (cf. vit. Lys. c. 15. (*Λύσανδρος*) *τριακοντα μὲν ἐν ἄστει, δέκα ἐν Πειραιεῖ καταστήσας*), alii a trigintaviris institutos esse decemviros putaverunt. Cuius sententiae auctor est Xenophon Hellen. II, 3. 11: *οἱ τριακοντα τὴν βουλήν καὶ τὰς ἄλλας ἀρχὰς κατέστησαν ὥς ἐδόκει αὐτοῖς*.

In eam sententiam venerunt: Frerétius (*Mémoires de l'Acad. des Inscr.* 1809 Tom. XLVII p. 246) et Groteus (*Histor. Graec. vers. Meissn. tom. IV. ed. alt.* 1882 p. 494).

De Freretio, Groteo, aliis, qui consentiunt cum illis, iudicat Karstenius l. c. p. 119 adn. 1: „Errant, qui decemviros a XXX viris institutos esse opinantur.“ Immo vero errat Karstenius, nam secundum illa Aristotelis verba: *προσελόμενοι σφίσιν αὐτοῖς τοῦ Πειραιέως ἄρχοντας δέκα*“ decemviros a trigintaviris institutos esse apparet.

Undecimvirorum autem magistratum (ep. VII p. 324C: *ἑνδεκα μὲν ἐν ἄστει*) distinxerunt vv. dd. (Hermannus, Reinholdius, Groteus, Meier (de bon. damnat. p. 188), Ueberwegius) ab illo, qui in ipso delicto comprehensos in vincula conicere curavit. Sed qui hic dicitur magistratus, quin idem sit, ac notissimus ille,

1) De Plutarchi testimonio conferas Baueri iudicium (*Liter. u. hist. Forsch. zur Ἀθ. πολ.* p. 153).

dubitari vix potest, cum legamus *Ἀθην. πολ. c. 35:1)* καὶ τοῦ δεσμοτηρίου φύλακας ἑνδεκα.²⁾

Jam de decemvirorum et undecimvirorum munere atque officiis paucis agere mihi liceat.

Dicit Karstenius de undecimviris p. 119: „Undecimviri autem, qui sub trigintaviris fuisse memorantur, plane iidem sunt, eodemque munere functi, quo sub democratia tam ante, quam post illud tempus fungi solebant: erant magistratus, qui curabant damnatos in vincula coniciendos et supplicio afficiendos.“

Sed cum trigintaviri multos cives in vincula coniectos cotidie capitis damnarent, illos, quibus officium in vincula coniciendi et supplicio afficiendi demandatum erat, tantum non summos rei publicae magistratus factos esse apparet. In eam sententiam venerunt Ed. Meyer l. c. tom. V p. 21 et Scheibius in libro, qui inscribitur „*Die oligarchische Umwälzung*“ p. 68 et 69.

Sed aliis quoque muneribus functi sunt decemviri et undecimviri. Nam sic interpretanda esse arbitror illa epistolae verba: *ἑνδεκα μὲν ἐν ἄστει, δέκα δ' ἐν Πειραιεῖ, περὶ τε ἀγορὰν ἐκάτεροι τούτων, ὅσα τ' ἐν τοῖς ἄστεσι διοικεῖν*³⁾ ἔδει: decemviri et res forenses (περὶ τε ἀγορὰν) et res urbanas (ὅσα τε ἐν τοῖς ἄστεσι διοικεῖν ἔδει) in Piraeo et undecimviri in oppido tractabant, sed iussi a trigintaviris (*τριακοντα δὲ πάντων ἄρχοντες κατέστησαν αὐτοκράτορες*).

Idem concludo ex Aristotelis verbis: *προσελόμενοι σφίσιν αὐτοῖς τοῦ Πειραιέως ἄρχοντας δέκα καὶ τοῦ*

1) Cf. Baueri iudicium l. c. p. 170.

2) Hos tantum intelligendos esse recte iam Ullrich animadvertit (*Übers. 4 plat. Gespräche, Berlin 1822* appendix).

3) verbum *διοικεῖν* in epistolis exstat: p. 324 D *διοικήσειν τὴν πόλιν* p. 325 D *τὰ πολιτικὰ διοικεῖν* p. 325 D *ἡ πόλις διοικεῖτο*.

δεσμωτηρίου φύλακας ἑνδεκα . . . κατεῖχον τὴν πόλιν δι' ἐαυτῶν. Proximi triginta virorum magistratus erant decemviri et undecimviri, quorum auxilio (προσελόμενοι σφίσιν αὐτοῖς) et in oppido et in Piraeo imperium trigintaviri obtinebant; nam „τὴν πόλιν“ significare hoc loco et oppidum et Piraeum mihi persuasum est. In eandem sententiam venit Thumser (*Herrmann, Staatsaltertümer der Griechen*. Ed. VI Freib. 1892 p. 568).

Quare neque decemviris neque undecimviris, sociis triginta virorum factis, ἀμνηστία iniuriarum concessa est. Cuius rei testimoniis uti nobis licet his: Xenoph. Hell. II, 4, 38, Andocid. I, 90, Aristot. Ἀθ. πολ. 39, 6. His tribus locis, quod magni, opinor, momenti est, trigintaviri commemorantur una cum decemviris et undecimviris. Haec omnia si animo lustraveris, qualibusque muneribus decemviri et undecimviri, socii trigintavirorum facti, eo tempore functi sint, recordatus eris, quod omnes nominati sunt viri LI, epistolographum errorem admisisse vix concedes.

Venio ad praeclarum epistolae locum p. 324 DE: καὶ ὁρῶν δὴ πον τοὺς ἄνδρας . . .

De hoc loco Ed. Meyer optime indicat l. c. tom. V p. 17: „Wie Gelehrte von Geschmack dies Selbstbekenntnis oder gar die schönen Worte φίλον ἄνδρα ἐμοὶ πρεσβύτερον Σωκράτη, ὃν ἐγὼ σχεδὸν οὐκ ἂν αἰσχυνοίμην εἰπὼν δικαιοτάτον εἶναι τῶν τότε für das Machwerk eines Fälschers haben ausgeben können, gehört zu den Dingen, für die mir das Verständnis versagt ist.“

Prorsus idem de Socrate iudicium praebet Plato in Apologia p. 32 C. Nam quale fuerit trigintavirorum propositum, quanta constantia imbutus fuerit Socrates in consilio eorum repellendo, iustitiam omnibus rebus praeponendam esse ratus, utroque loco patet. Cf.

quaeso ep. VII p. 325 A: ὁ δ' οἷα ἐπείθετο, πᾶν δὲ παρεκινδύνευσε παθεῖν πρὶν ἀνοσίων αὐτοῖς ἔργων γενέσθαι κοινωνός, cum illis, quae ipse Socrates de se fatetur in Apologia: τοῦ δὲ μηδὲν ἄδικον μηδ' ἀνόσιον ἐργάζεσθαι, τούτου δὲ τὸ πᾶν μέλει.

Quam subtilem scientiam hoc loco ostenderit „epistolographus“ de consilio vel proposito quodam trigintavirorum, ii, quaeso, animadvertant, qui in loco supra tractato errorem admisisse scriptorem de trigintaviris eorumque sociis dicentem contendunt.¹⁾

p. 325 BC: Disputatio de Socratis accusatoribus:

Κατὰ δὲ τινὰ τύχην αὐτὸν ἐταῖρον ἡμῶν Σωκράτη τοῦτον δυναστεύοντες τινες εἰσάγουσιν εἰς δικαστήριον ἀνοσιωτάτην αἰτίαν ἐπιβάλλοντες καὶ πάντων ἥκιστα Σωκράτει προσήκουσαν· ὥς ἀσεβῆ γὰρ οἱ μὲν εἰσέγαγον οἱ δὲ κατεψηφίσαντο καὶ ἀπέκτειναν.

„At quinam sunt“, inquit Karstenius p. 122, „qui Socratem damnaverunt? An homines nobiles potentes? Immo Socrates damnatus est ab heliastis h. e. e iudicio populi, a consilio quingentorum fere iudicum, qui sorte e sex milium numero capiebantur. Num hi dici possunt δυναστεύοντες τινες?“ Sed ne hunc quidem locum recte, opinor, Karstenius interpretatus est. Nam δυναστεύοντες²⁾

1) Conferas quam Blassius profert sententiam in libello, quem inscripsit „Einleitung in die Philologie“. Iw. Müller's Hdb. Tom. I p. 271: „Also weder die Annahme von solchen Fälschern ist glaubhaft, die in einem Augenblick so geistvoll und geschickt sind, dass sie einen Platon oder Demosthenes täuschend nachahmen, im nächsten aber wieder so täppisch und dumm, dass sie sich in flagranti bei kolossalen Verstößen ertappen lassen.“

2) Verbum δυναστεύειν Plato hoc loco certe latiore vel translato sensu adhibet. Sed primum animadvertamus duos

τινές sunt homines nobiles potentes, qui tum apud populum multum valebant, quorum iudicio de Socrate civitatis deos despiciente multitudo facile aures praebebat. Hi igitur potentes, non solum Meletus, Anytus, Lyco¹⁾ erant, sed etiam multi alii Socratis sermonibus offensi, quod nihil eos scire demonstraverat. Quare sceleratissimum crimen pervulgabant, quo factum est, ut Socrates, vir omnium maxime pietate erga deos insignis, reus fieret. Quare hunc locum sic intelligendum esse puto: non ipsi *δυναστεύοντες* Socratem accusaverunt,²⁾ sed opera eorum i. e. rumoribus vel criminibus sparsis factum est, ut Socrates accusaretur. Quare Plato dicit criminibus illis pervulgatis (*ὅς, ἀσέβῃ γὰρ*) fuisse, qui Socratem impietatis crimine arcessere auderent. cf. p. 325 B: *δυναστεύοντες τινές . . . ἀνοσιώστῃ αἰτίαν ἐπιβάλλοντες . . . ἀσέβῃ γὰρ οἱ μὲν εἰσάγουσι οἱ δὲ καταγγέλλουσιν* . . . Quare oī μὲν sunt Meletus, Anytus, Lyco, principes, ut ita dicam, hominum Socrati infestorum, οἱ δὲ ipsi infesti. Nam mirum sane esset, si diceret Plato: *δυναστεύοντες*;

hec epistolae locos exstare, qui communem illum usum verbi *δυναστεύειν* i. e. dominationem obtinere exhibent, dico p. 326 B, et p. 326 D. Sed loco, quem tractamus, non ii significantur, penes quos summum in re publica imperium erat, sed qui hominum existimationem de Socrate cive calumniis pervulgandis suo sibi arbitrio formabant. Hi dominantur *δυναστεύοντες* τινές, ut ipsa vox τινές, quae Karstenium offendit, hunc usum verbi *δυναστεύειν* indicet. Neque enim *δυναστεύοντες τινές* sunt ii, qui magna potentia praediti tamen non satis noti sunt.

1) cf. Apolog. p. 23 E.

2) Eandem locutionem vernacula quoque lingua praebet. Nam si dicimus „Sie bringen ihn ins Gefängnis“ vel „Sie bringen ihn vor Gericht“ non modo ipsi accusatores intelliguntur, sed ii etiam, quorum quis opera vel impulsu reus sit. Hoc senau Plato dicit: *εἰσάγουσι εἰς δικάστηρον*.

*τινές εἰσάγουσιν εἰς δικάστηρον*¹⁾ i. e. ipsi Socratem reum faciunt, et paulo post iterum: alii eum reum fecerunt, alii damnaverunt.

Quae cum ita sint, hoc quoque argumentum ad irritum cecidisse arbitror.

p. 326 B. *ταῦτα δὲ τὴν διάνοιαν ἔχω.*

Conicit ex his verbis Karstenius p. 132 epistolographo verum Platonis consilium, quo in Italiam et Siciliam profectus esset, ignotum fuisse. Nam vulgo traditum esse, discendi causa Platonem in Italiam venisse. Hoc ipso, quod nihil dicitur de Pythagoreis, sententia, quam supra aperui in argumento epistolae tractando optime adfirmatur. Omnia enim eo spectant, ut Plato, quam de re publica administranda sententiam ceperit, Syracusanis professus, ea ipsa, quae compererit, describendo consilium vel documentum reddat. Jam hoc loco meminerimus haec verba p. 324 B: *τις δ' ἦν ὁ πρώτος τῆς γένεως αὐτοῦ* (sc. τῆς δόξης), *οὗ ἀπὸ τοῦ ἀκούσαντός με καὶ μὴ νέου, περὶ τοῦ αὐτοῦ εἶναι ἀρχῆς αὐτὴν ἐγὼ πρὸς τοὺς Σικελίαν.* Karstenius autem praecipua opinione epistolographum tamquam rerum scriptorem ipsa tantum itinera Platonis defendendi causa eaque perfecta narrare voluisse ratus hunc errorem admisit.

p. 339 D. Amici in Italia et Sicilia orant Platonem, ut redeat Syracusas: *τοῖσι Σικελίας τε καὶ Ἰταλίας*

1) Pro simplici verbo *εἰσάγουσι* Plato hoc loco adhibet locutionem *εἰσάγουσι εἰς δικάστηρον*, quae his sex locis exstat: Gorg. 521 C, Politic. 299 C, Respubl. VIII 565 C, Apolog. 29 A, Legg. X 910 D, XI 915 C. Quare Hirschigio non concedendum est, qui loco Apol. 29 A „εἰς δικάστηρον“ ut emblemata deleuit. Karstenius autem ceteris locis, quos attuli, neglectis, cum Apologia praebet exemplum locutionis „εἰσάγουσι εἰς δικάστηρον“, epistolographum tam sic in Platonis libro legisse censet.

ἐλκόντων . . . με (Πλάτωνα). Οἱ ἐξ Ἰταλίας certe Archytas alique Tarentini sunt, quibuscum Plato, cum adesset Tarenti, amicitiam fecerat. Quare Tarentum quoque nomine Ἰταλίας significatum esse v. v. d. d. contenderunt optimo sane iure.

Sed cum Antiochus Syracusanus, aequalis fere Platonis, sic statuisset dicatur a Strabone VI p. 254 D: „τὴν Ταραντίνην . . . ἐκτὸς τῆς Ἰταλίας ὀνομάζει, Ἰάπυγας καλῶν“, hoc testimonio nisus Niebubrius (*Römische Geschichte* I, 18) septimam epistolam Platoni abjudicavit.

Sed hoc argumentum haud difficile refelli potest. Nam etiamsi in Sicilia distingueretur Tarentum ab Italia, tamen Graeci¹⁾ regiones illas inter fretum Siculum et Japygium promunturium sitas nomine Ἰταλίας comprehenderunt. (cf. Nissen, *Italische Landeskunde* I, p. 64)

p. 327 B: οὐδὲν ἐπαχθίστην τοῖς περὶ τὰ τυραννικὰ νόμιμα ζῶσιν ἐβίω (sic, Dio) αἰχρὶ τοῦ θανάτου τοῦ περὶ Διονυσίου (sc. I.) γενομένου.

Karstenius p. 135 coniecit ex his verbis, Dionem Dionysio et aulicis propter morum severitatem visum fuisse. „At hac“, inquit, „quoque in parte scriptor studio ductus a vero dellexit. Discimus enim e Plutarcho et e Nepote Dionem ob ingenii et morum praestantiam apud Dionysium semper in honore fuisse.“ Hoc quidem recte dicit. Sed οἱ περὶ τὰ τυραννικὰ νόμιμα ζῶντες sunt aulici. Illis autem verbis non dicitur aulicis et Dionysio visum fuisse Dionem. Aulici illi, qui Dionysio I. mortuo talibus rumoribus pervulgandis

1) cf. Herod. I, 24; 157; III, 136; 138; IV, 15; V, 43; VI, 127; VIII, 62. Sophocl. fragm. Triptol. (Nauck TGF² 541.) Thucyd. I, 12, 4; VI, 44, 2; 104, 1, 2; VII, 33; 57; VIII, 91, 2; Isocrat. 4, 169. Plat. Tim. 20 A; Respubl. X, 609 E; Legg. II, 659; VI, 777; Gorg. 493 A, ep. VII 326 B. 327 C.

Dionem patria expellere conabantur,¹⁾ commemorantur p. 329 B: ἐλθὼν δὲ (sc. Plato), οὐ γὰρ δει μὲν εἶρον στάσεως τὰ περὶ Διονυσίου μεστὰ ξέμπαντα καὶ διαβολῶν πρὸς τὴν τυραννίδα Δίωρος πέρι. Neque aliter legimus p. 333 A: Plato postquam exposuit, quae fuissent consilia Dionysii ad iustum imperium movendi, aulicorum calumnias respiciens dicit: ταῦτα ἦν τὰ λεγόμενα καὶ παρακελευόμενα ἡμῶν τῶν ἐπιβουλευόντων Διονυσίῳ . . .

Perlustrata epistola dicit Karstenius p. 144:

„Apparet nihil fere in ea legi, quod non plenius et accuratius ab aliis historicis proditum fuerit; ceterum quae ad itinera eorumque tempora pertinent, pleraque recte scriptorem rettulisse, in rebus autem Dionysium et Dionem spectantibus minus esse diligentem, nonnulla, quae ad rem pertinebant, omisisse, alia augendo minuéndove immutasse. Id autem fecisse videtur, non tam ignorantia vel incuria, quam odio et gratia ductus. Tota enim epistola aperte scripta est ad vituperandum Dionysium, laudandum Dionem, maxime vero ad extolendum Platonem.“ Hoc Karstenii iudicium epistolae non conveniet, si, quam ego genuinam esse epistolae formam puto, eam accipiendam esse concesseris. Qui enim loci praecipue ad Platonem laudibus efferendum scripti sunt, omnes fere inveniuntur in digressione philosopha, quam a defensore quodam Platonicae philosophiae scriptam esse arbitror.

Jam constat Platonem eo consilio scripsisse epistolam, ut, quae revera efficere voluisset quaeque Syracusis expertus esset ostentando, purgaret se et Dionem de falsis criminibus. Quam ob rem, quod culpa omnium calamitatum a Dione in Dionysium

1) οἱ περὶ τὰ τυραννικὰ νόμιμα ζῶντες sunt certe οἱ περὶ Δίωρον, qui infestissimi erant Platoni eiusque discipulo, Dioni. cf. Plat. vit. Dion. 13.

transfertur, mirum non est. In eandem sententiam venit Reinholdius l. c. p. 36, qui tres locos enumerat, quibus tyranni indoles atque humanitas a Platone laudatur. (p. 338 D, 340 A, 350 C.) Jam quanto amore erga Dionem Plato impletus fuerit, ex epigrammate quodam Platonis constat, quod servavit Diogenes Laertius lib. III c. 30 (p. 75/76 Cobet.)

p. 328 A: Dio Platonem invitat, ut veniat Syracusas: . . λέγων τοῖς τε αὐτοῦ ἀδελφιδούς καὶ τοῖς οἰκείοις ὥς εὐπαράκλητοι εἶεν πρὸς τὸν ὑπ' ἐμοῦ λεγόμενον ἀεὶ λόγον καὶ βίον, ἱκανώτατοί τε Διονύσιον συμπαράκληεῖν.

Quo ex loco argumentum afferunt Salomonius et Karstenius, apud quem legimus p. 150: „Dionis ἀδελφιδού, e sorore nepotes, Dionysii minoris fratres, duo ab historicis nominantur, Hipparinus et Nysaeus. (Nep. Dio. c. 2.) Jam ex ipsa epistola p. 324 A apparet Hipparinum eo tempore puerum fuisse vix septem annorum, ut demonstravit Salomonius p. 13, Nysaeus autem frater ne hanc quidem aetatem attigerat. Quid autem pueris ista aetate cum philosophia? aut quam vim ad Dionysii animum movendum habuisse putandi sunt?“

Si illi modo nepotes, Hipparinus et Nysaeus, Dionis fuissent, errorem certe Plato admisisset. Sed cum Reinholdio l. c. p. 18 non video, cur alii ibi nepotes non intelligantur, velut filii fratris Megacelis, de quo Plutarchus vit. Dion. c. 28. „καὶ παρ' αὐτῶν“ (sc. Δίωνα), inquit, „ἐνθεν μὲν ὁ ἀδελφὸς Μεγακλῆς, ἐνθεν δὲ . . .“ Quod de his nihil ab alio rerum scriptore traditum habemus, non mirum, quoniam omnino, ut dicit Reinholdius, illorum temporum historia admodum tenebris involuta est.¹⁾

¹⁾ Maximi ponderis est, quod ne ipsi Syracusani quidem,

„Ad hos solos (sc. Hipparinum et Nysaeum), inquit Salomonius, utpote Dionysii minoris fratres, quemvis ducat et ipsa res et totus sententiarum nexus.“ Sed hos si spectari ponimus, mirum est, quod Dionis ἀδελφιδού non Dionysii fratres appellantur. Ex hac autem locutione Δίωνα ἀδελφιδού ego quidem conicio, Platonem id efficere voluisse, ut intellegerent lectores Dionem propinquiores fuisse illos nepotes, quam Dionysio. Si illi significati essent, certe dixisset Plato de Dionysio eiusque fratribus verba faciens: τοῖς (sc. Διονυσίῳ) ἀδελφοῖς . . . ἱκανώτατοί τε Διονύσιον συμπαράκληεῖν, non τοῖς αὐτοῖς (sc. Δίωνα) ἀδελφιδούς . . . ἱκανώτατοί τε Διονύσιον συμπαράκληεῖν. Similes loci, quos commemorat Salomonius (Plat. vit. Dion. 7, 1; 14; Nepos vit. Dion. 2), aliam habent rationem; ibi enim nepotes Dionis Dionysio opponuntur, ut Dionem propinquiores.¹⁾

p. 329 D: ἐγίγνετο γὰρ οἱ τὸ μὲν ἐπὶ φρεσὶν ἐπ' αἰσὶ καλὸν αἰδῆν, τὸ δὲ μένειν. διὸ δὴ καὶ σφίθεα προσεποιεῖτο δεῖσθαι.

Rohrerus (de Plat. VII ep. Pars II. Progr. Insterb. 1874 p. 5), hoc loco pronomina οἱ idem esse atque αὐτῶν contendit. Hinc, cum Plato semper οἱ utatur pro αὐτῶν, argumentum ducit. Sed hac quoque in re Rohrerum parum accurate locum, de quo agimus, interpretatum errorem admisisse opinor.

quoniam accidissent inter tyrannum et Platonem satis certo sciebant; nam „παρ' ἐμοῦ“ inquit noster p. 329 C, καὶ ἀπὸ λέγου τοῖς ἐν Συρακούσαις αἰς τὸν χρόνον αὐτῶν καὶ Διονυσίου τούτων αἰσιν ἡμεῖς τῶν τότε γενομένων αἰσιν.“ Sed paulo post contraria fama perulgata est: cf. p. 329 E. His locis Reinholdii sententia optime, opinor, illustratur.

¹⁾ Reinholdius p. 18 sic statuit: „Opprobrio multum vertebant Dionysio II, quod patrium imperium nihil curaret atque Dionem eiusque nepotibus permitteret.“

Jam si quaerimus, quae sit vis pronominis hoc loco, ante omnia verborum constructio contemplanda atque interpretanda nobis est. Haec si feceris, offensum te esse concedes forma enuntiati ἐγίγνετο γὰρ i. e. paratactica huius enuntiati constructione pro hypotactica. Nam hoc enuntiato narratur, quibus causis commotus Dionysius Platonem oraverit atque obsecraverit, ut Syracusis maneret neque in patriam proficisceretur. Forma autem ἐγίγνετο γὰρ hunc sensum praeberere videtur, ea, de quibus agitur hoc enuntiato, i. e. Platonis profectionem Dionysio opprobrio verti, revera iam accidisse.

Sed si insequentem tantum paginam legeris, Platonem mansisse tum Syracusis invenies. Quare multo clarius Plato dixisset pro ἐγίγνετο γὰρ, „γίγνεσθαι γὰρ“; nam totum hoc enuntiatum p. 329 D ἐγίγνετο γὰρ αὐδὲν, ex Dionysii, ut ita dicam, sensu intelligendum esse puto. Jam Plato, cum scribat: (Μονέσιος) αὐτοῦ δὲ τοῦ τε καὶ παρὲν διελθὲν καὶ εἰδὼς πάντας μέναι, etsi pergit ἐγίγνετο γὰρ αὐ, tamen pronomēn οὐ ad subiectum antecedentis enuntiati referens pro reflexivo intelligi voluit. In hanc sententiam Dyroff quoque venit in libro, qui inscribitur „Das Pronomen reflexivum im Griechischen,“ Würzburg 1893 p. 80, qui pronominis reflexivi in paratactica constructione suspensae orationis adhibiti praeter locum, de quo agimus, exempla affert haec: Respubl. 426 C et 614 D.

Quare hoc quoque argumentum iniuria prolatum esse arbitror.

Venio ad alteram epistolae partem, quae vulgo dicitur octava epistola. Eam esse spariam opinantur vv. dd. duo potissimum argumenta adferentes.

Ac primum quidem scriptorem de Lycurgo loquentem errorem admisisse dicunt.

p. 354 B. Αὐτοῖς γὰρ, ὡς ἰδὼν τὸ τῶν οἰκείων γένος ἐν Ἀργεὶ καὶ Μεσσηνίᾳ ἐκ βασιλέων εἰς τυράννων δύναιεν ἀγριζομένους καὶ διαφθεράσαντας ἑαυτοὺς τε καὶ τὴν πόλιν ἐκατέρους ἐκατέραν, δέσας περὶ τῆς αὐτοῖ πόλεως ἅμα καὶ γένους, φάρμακον εὐνέμεναι τὴν τῶν γερόντων ἀρχὴν καὶ τὸν τῶν ἐφόρων δεσμὸν τῆς βασιλικῆς ἀρχῆς σωτήριον.

Ex hoc loco patet Platonem institutionem magistratus ephorum Lycurgo tribuisse, qua de quaestione permulta vv. dd. scripta exstant¹⁾

De ephorum institutione duae sententiae traditae sunt, quarum altera Lycurgum, altera Theopompum regem auctorem huius magistratus fuisse affirmatur. Illius opinionis testimonia haec sunt: Herod. I, 65, Xenoph. de republ. Lacedaem. VIII, 3; Plato ep. VIII, 354; Justin. III, 3; Satyrus (Diog. Laert. I, 68.) Accedit Isocratis testimonium Panath. 153, quo loco „ἀρχαὶ αἰεταὶ“ respicere ad ephorum magistratum recte, opinor, Ed. Meyer (*Forsch. z. alt. Gesch.* Bd. I, p. 246) concludit. Haec erat vulgaris de ephorum magistratu sententia ab ipsis Lacedaemoniis inventa atque pervulgata, quam Ed. Meyer l. c. p. 248 vocat: „Die

1) G. Attinger, Essai sur Lyc. Neuchâtel 1892. — Ed. Meyer, *Forsch. z. alt. Gesch.* Bd. I. — Gachon., de ephoria, Montpellier 1888. — E. von Stein, *Die Entstehung und ursprüngliche Bedeutung des Ephorats in Sparta* (Berl. Stud. f. kl. Phil. XV, p. 1). — B. Niese, *Zur Verfassungsgesch. Lacedaem.* (von Sybel. Hist. Zeitschr. N. F. 26 p. 58). — Carl Fricke, de ephoria Spartanis. Diss. Götting. 1892. — Alfr. Kopstadt, „Lycurgen.“ — Gustav Gilbert, *Beiträge z. alt-spartan. Gesch.* Göttingen 1872 p. 180. — Dum, *Entstehung und Entwicklung des spart. Ephor.* Innsbruck 1872. — Stein, *Kritik der Überlieferung über den spart. Gesetzgeber Lycurg.* et. etiam Gilbert, *Hdb. d. griech. Staatsaltertümer* I² p. 17. — Hermann-Thumser, *Lehrb. d. griech. Antiq.* I, 241. — Szanto u. v. Ephoroi in Pauly-Wissowa R. E. V 2800 sqq.

naive Anschauung Herodots“. Sed paullatim vetustiore opinione sublata institutio ephorum Theopompo regi tributa est, cuius rei haec nobis testimonia exstant: Plat. Legg. III, 692 A, Aristot. Polit. V, 10, 3.

Haec autem opinio cum quarto demum saeculo orta certe paullatim¹⁾ pervulgata sit, haec ante oculos habeamus posteriore Platonis aetate has duas de ephorum institutione opiniones notas fuisse, quarum alteram vulgarem, alteram novam et doctorum virorum scriptis pervulgatam appellare nobis licet. Summa autem argumenti in eo est, Platonem in libris de Legibus ephorum institutionem „ἡ τῶν ἐπὶ τῷ βασιλεὶ“ i. e. regi Theopompo tribuisse, epistolae autem scriptorem pro Theopompo Lycurgum nominasse. Jam si cum Karstenio putamus, „epistolographum“, certe, si fictam epistolam putas, satis doctum, pluribus saeculis post Platonem opusculum suum composuisse, sane mirum est, cum veterem illam opinionem secutum, alteram illis temporibus certe a viris doctis acceptam neglexisse. Neque credibile mihi est, epistolographum alias, ceteris scriptis imprimis libris de Legibus compilatis, consensisse cum Platone, alias sententiis Platoniceis tam repugnantia nobis tradidisse; de qua re optime Natorp (Berlin. phil. Wochenschr. 1900 Nr. 35 p. 1060): „Der Beweis,“ inquit, „folgt dem altbewährten Rezept: was mit sicher echten Schriften Platos übereinstimmt, ist entlehnt, was nicht, unplatonisch.“ Quare si quae supra exposui de ephorum institutione, ante oculos habes, validum argumentum ex hoc loco duci non posse concedes. Contrariam autem de hac

¹⁾ Sic statuit von Stein l. c. p. 4.

²⁾ ὁ τῶν βασιλέων ὀνόματι ὁ βασιλεὺς Theopompos intellegitur.

quaestione opinionem Plato hoc uno loco aperuit Legg. III p. 692, quod in re tam dubia maximi, opinor, ponderis est. Cuius rei optimum exemplum praebet Legum liber III. c. 12, quo loco Persarum regnum in septem satrapias divisum esse Plato tradit. Non aliam sententiam profert in septima epistola p. 332 A, sed prorsus contrariam Herodoti testimonio, qui non septem, sed unam et viginti satrapias fuisse auctor est. Jam si fortuito Plato in epistola tantum hanc sententiam aperuisset, certe adversarii „epistolographum“ rerum gestarum parum peritum fuisse censuissent. Sed ad Lycurgum revertamur. Mihi verisimile esse videtur, scriptorem in epistola ad externos homines data potius vulgarem opinionem, quae Lycurgo, ut aliorum magistratum, ita ephorum institutionem tribuit, secutum esse, quam eam, quae recenter doctorum virorum scriptis pervulgata erat. Praeterea illam opinionem in Peloponneso ortam in coloniis quoque a Doriensibus conditis viguisse per se verisimile est. Postremo summa rei hoc loco ad rem, non ad personam pertinet, de qua re optime Hermannus egit (Zeitschr. f. d. Alterthumsw. 1837, p. 277).

His omnibus perpensis ex hoc loco argumentum, quod valeat ad epistolam Platoni abiudicandam, sumere vix licet.

Sequitur quaestio de filio Dionis maxime obscura. Agitur de loco qui est ep. VIII p. 355 E, ubi personatus Dio: βασιλέα inquit στήσαντε παῖτον μὲν τὴν ἐμὴν εἰδὴν χαρίτων ἕνεκα διτιμῶν, τῆς τε παρ' ἐμοὶ καὶ τοῦ ἐμοὶ πατρὸς. p. 357 B: ἔστι δὲ ταῦτα οὐκ ἀδίδακτα ὃ γὰρ ἐν ἀνοῖν τε ὄντα ψυχῶν τυγχάνει καὶ λογισμῶν εἶρεν βέλτεσις ἐπὶ μὲν ἔχει, ταῦτα δὲ σχεδὸν ὁ χρόνος ἐδίδακτα οὐκ εἴ ποτε. λέγω δὲ τὰς δύο τὴν τε ἱστορίαν τοῦ Διονυσίου τοῦ ἐμὸς καὶ τὴν τοῦ ἐμοὶ εἶδος τοῦτον γὰρ

ἐνομολογησάντων τοῖς γε ἄλλοις Συρακοσίοις οἶμαι
πᾶσιν ὅσοι περ τῆς πόλεως κήδονται ξενδοκεῖν.

Plutarchus in vita Dionis pluribus locis Dionis
filium commemorat (cap. 21; 51; 55; 56; 57). Praeterea
conferas Plut. pers. Consol. ad Apoll. p. 119 AB; Nepos
vit. Dion. 4, 3; Aelian. var. hist. III, 4, 1.

Una et consentiens scriptorum vox est, Dioni fuisse
unum filium, nomine Hipparinum. Eum a Dionysio se-
cundo corruptum paulo post reditum patris mortem sibi
conscivisse. Quo facto a Callippo famam pervulgatam
esse, Dionem id agere, ut adoptaret Apollocratem, Dio-
nysii minoris filium.

Si Plato loquentem facit Dionem ep. VIII, p. 355 E
βασιλεῖα στήσασθε πρῶτον μὲν τὸν ἐμὸν τιῦν χαρίτων
Ἰππα δειπνῶν . . . de postumo Dionis filio, quem Plu-
tarchus (vit. Dion. 57, 58) commemorat, sermonem non
esse facile intelligi potest. Nam Dio filium post mortem
demum natum noscere non potuit. Nihilominus Steinbar-
tius et Muellerus (*Übers.* tom. VIII p. 411 adn. 48) sic iudi-
cant: „Nur dieser zweite Sohn (i. e. postumus filius)
kann hier gemeint sein.“

Nonnulli nomine Hipparini Dionis filium signi-
ficatum esse rati Platonem filii mortem Athenis non
comperisse contendunt (Schlosserus *Platos Briefe übers.*
Koenigsb. 1795 p. 234).

Quae sententia mihi non probatur, nam Plato,
cum bona dare vellet consilia Syracusanis, res et tem-
pora eorum accurate scire debebat. Praeterea de
Dionis morte eiusque rebus Syracusis gestis omnia
Platoni diligentissime nuntiata erant. cf. ep. VII init:
ἐπεστείλατέ μοι νομίζειν δεῖν τῇ διαβολῇ τῶν εἰναι
τὴν αὐτὴν, ἣν εἶχε καὶ Δίων, καὶ δὴ καὶ κοινοῦν δι-
καλείσθαι μοι, καὶ ὅσον αἰὶς τ' ἐμὲ ἔργῳ καὶ λόγῳ.

C. F. Hermannus coniecit de Apollocrate, Dionysii

minoris filio, quem Dio adoptaverit, sermonem nostro
loco esse. Sed sententiam eius sequi non possum,
cum legamus ep. VIII p. 357 C: λέγω δὲ τὰς δύο
(sc. ψυχὰς) τὴν τε Ἰππαρίνου τοῦ Διονυσίου υἱέος καὶ
τὴν (sc. Ἰππαρίνου) τοῦ ἐμοῦ υἱέος. Quare ipse Dio
filium suum appellare videtur Hipparinum. Deinde
cum Dio filium suum commendet Syracusanis „χαρίτων
Ἰππα δειπνῶν, τῆς τε παρ' ἐμοῦ καὶ τοῦ ἐμοῦ πατρὸς“,
Appollocratem significatum esse non puto; nam ille
regnum ad patrem (Dionysium II) delatum hereditate
accepisset.

Quae cum ita sint, interpretandi artificii discre-
pantia inter historicos et Platonem vix explicari potest.

Jam summa est vv. dd. dissensio, utri fonti plus
fidei adiungendum sit. Alii Plutarchum et Nepotem
(Robreres p. 18—28, Ueberwegius p. 120—129, Rein-
holdius p. 14 sq.), alii epistolographum errorem commisisse
arbitrantur.

Quae solus Nepos tradit de Dionis filio, paene
incredibilia sunt. Nam Dionysium eo processisse tur-
pitudinis, ut „indulgento cupiditatibus sororis suae
filium corrumpere“ credi vix potest.¹⁾

Jam quanta fides Nepoti vitam Dionis narranti
habenda sit, his exemplis explicabo.

Quae Nepos tradit de Dione a Dionysio maiore
singularibus honoribus ornato (vit. Dionis I. 3—5), tem-
porum ordini non respondent, cum hos tantos honores
Dione tribuat, antequam primum Plato Syracusas venit
ad Dionysium maiorem. Platonis autem primo adventu,
cum Dio viginti fere annos natus esset,¹⁾ in adolescen-

¹⁾ laudatur Dionysius ep. VII 338 D, 340 A, 350 C.

¹⁾ cf. ep. VII, p. 324 A. Nepos tradit Dionem annum
LV agentem mortuum esse Olymp. 106, 3 — anno 353
(Diod. XVI. 28. 31). Primo autem Platonis adventu anno 388
(ep. VII, 324 A) viginti annos natus erat.

tulum nondum vicesimum annum agentem summa fere ornamenta congesta esse paene incredibile est. Multo maior fides habenda est Plutarcho, qui (vit. Dion. c. 5) cum omnes illustriores legationes per Dionem gestas, tum ad Carthaginienses legationem missam esse tradit, postquam Plato primum ex Sicilia discessit.

Deinde vit. Dionis 2, 3 Plato in Siciliam iterum profectus esse dicitur Dionis precibus commotus. Pergit sic: „Interim in morbum incidit Dionysius (I).“ Hoc quoque a temporum ordine abhorret. Constat enim Platonem iterum Syracusas venisse Dionysio minore dominationem obtinente anno 368/67. cf. Plat. ep. VII, p. 328, Plut. vit. Dio. c. 11.¹⁾

Tum Nepos a Dionysio minore iussos medicos patri soporem dedisse exhibet, cum Plutarchus Dionysium maiorem precibus effecisse dicat, ut medici soporem darent.

Dionysio maiore moriente cum Dio, ut sororis suae filios ex illo (Dionysio I) natos regni participes faceret, operam dedisset, „tunc, inquit Nepos, initium fuit Dionis et Dionysii simultatis eaque multis rebus aucta est.“ Sed ex alio fonte ortam esse hanc simultatem adfirmant et Plato et Plutarchus, quorum uterque tradit calumniatorum falsis rumoribus de Dione dominationem sibi parante pervulgatis factum esse, ut Dionysius in hostium numero Dionem haberet; cf. Plat. ep. VII, p. 329 B et Plut. vit. Dion. c. 7.

Recte tradidit Nepos Platonem rursus Syracusas venisse invitatum a Dionysio, precibus Dionis commoto. Tertium autem Platonis iter, quod suscepit anno 361 Dione a Dionysio expulso, omnino non commemoravit.

¹⁾ Quare Nepos non modo patris filique nomina mutavit (sic indicat Unger *Abh. der bayr. Akad.* 16 [1887] p. 147), sed quam imprudens esset earum rerum, aperte ostendit.

Neque haec verba apta sunt, quae legimus c. 3, 1: „cum Dio non obsisteret obsecrare Dionysium, ut Platonem Athenis accesseret et eius consiliis uteretur, ille, qui in aliqua re vellet patrem imitari, morem ei gessit.“ Dionysius I enim Platonem neque invitavit et ignominiam ei iniunxit.

Jam quibus de causis Dio bellum Dionysio intulerit, apud Nepotem non legimus. Sed optime hanc rem illustrant Plato ep. VII 350 B et Plutarchus vit. Dion. 22.

Praeterea cap. 5, 6 Dio Syracusis praeter arcem et insulam potitus his condicionibus pacem facere voluisse dicitur, ut Siciliam Dio obtineret, Italiam Dionysius, Syracusas Apollocrates, cui maximam fidem uni habuit. Sed has condiciones solus Nepos novit. Diodorus autem XVI. 17 tradit, pacem ea condicione initam esse, ut Dionysius cum mercenariis et opibus in Italiam proficeretur, Plutarchus vit. Dion. 37, ut Dionysius armis mercenariisque traditis stipendioque quinque mensium dato fertilem quandam Siciliae partem retineret. De arcis expugnatione atque Syracusarum liberatione Nepos omnino nihil tradit. Apollocrati autem, Dionysii II filio, maximam fidem habuisse Dionem, credi vix potest.

Deinde ne nomen quidem eius, qui Dionem interfecit, recte tradidit, nam Callicratem eum appellat pro Callippo;¹⁾ cf. vit. Dion. 8, 1.

Alium locum tractavit Krugius in dissertatione quam inscripsit: „*Quellenuntersuchung zur Geschichte*

¹⁾ Callippi nomen traditum est: Demosth. 36, 53; 50, 47. Diod. XVI, 31. 38. Valer. Max. III, 8, 5. Plutarch. vit. Dion. 17, 24. 54 sqq. vit. Nic. 14. Timol. 11. comp. Tim. et Aem. 2. de aer. num. vind. 633. reg. et imp. apophtheg. 176. Athen. XI 68 E.

des jüngeren Dionys.“ Kattowitz 1891, p. 14: „Nepo 2. 2 heisst es: Qui (sc. Dionysius I) quidem, cum Platonem Tarentum venisse fama in Siciliam esset perlata, adolescenti (Dioni) negare non potuerit, quin eum arcesseret, cum Dio eius audiendi cupiditate flagraret; Plut. 4 lässt ihn kommen θεία τινὶ τύχη εἰς Σικελίαν παραβάλοντας κατ' οὐδένα λογισμόν. Das letztere entspricht allein der Wahrheit.“ Ita prorsus existimo, nam Plato quoque tradit ep. VII, p. 326 D: εἰς Συρακούσας διεπορεύθην, ἵσως μὲν κατὰ τύχην.“

Postremo quae de Dionis nece Nepos tradit, non prosus concinunt cum iis, quae Plutarchus in vita Dionis c. 57 praebet.

Sed hactenus de Nepote Dionis vitam narrante. Quantos errores in opere conscribendo Nepos admiserit, explicat Rinckius in prolegomenis ad Sallustii editionem Rothianam Basil. 1841.

Quae cum ita sint, Nepoti fides deroganda esse videtur.¹⁾

Jam Plutarcho quanta fides habenda sit, videamus. Ac primum quidem animadvertamus, id quod magni ponderis est, in Plutarchi testimonio de filii Dionis morte omnem fiduciam poni non posse eo, quod coniunctum est cum narratiuncula quadam Plutarcho semper fere iucunda: ortam enim esse tradit Hipparini mortem ex miraculo quodam velut coelo demisso. Dio, ut Plutarchus narrat, cum sederet solus in domo sua, subito vidit magnam feminam, *Ἐκκρίν* tragicæ prorsus similem. Qua visa Dio perterritus amicis convocatis, quae sibi accidissent, narravit. „Ac paulo post,“ inquit Plutarchus, „filius Dionis admodum adolescens praecipitem sese dedit ex tecto.“ Totum autem

1) Nipperdeius de Nepotis fide iudicium profert in praefat. edit. anni 1849 p. XXXI.

quaestionis in eo est, quod Callippus falsos de Dione rumores pervulgavisse dicitur. Nam scelestus ille homo eo pravitatis processit, ut omnibus, quae milites dixerant de Dione imperatore quaeque ipse finxerat, aperiendis ita sese in Dionis fidem insinualet, ut, quibuscum volebat, contra Dionem colloqui ei liceret, ne ullus Dionis adversarius lateret. Sed si quis, quae Callippus calumniatus erat, Dioni nuntiabat, ea res ad irritum cadebat, Dione iussum esse a sese Callippum profitente. (Plut. vit. Dion. 54) Tali fiducia nisus Callippus rumorem sparsit, Dionem id agere, ut adoptaret Apollocratem, Dionysii minoris filiam. Sed iam Groteus (Histor. Graec. vol. V p. 657 vers. Meiss.), quem secutus est Reinholdius l. c. p. 15, bene exposuit, Callippum rumorem illum certe ex vano hausisse, „cum Dioni, etsi princeps civitatis legibus institutus esset, tamen puerum aetate nondum corroboratum successorem accersere minime licuisset.“ Hac autem in re idem sentio atque Reinholdius, Callippum, si talia inter milites pervulgavit, mortem quoque Hipparini, praesertim cum hic fortasse in morbum incidisset, facillime fingere potuisse; tales autem rumores auctos esse a Timaeo. odio Dionysiorum inflammato.

Quoquomodo res se habet, haec reputemus necesse est, epistolae,¹⁾ fonti antiquissimo, testimonium quoddam scriptoris, epistolae aetati, quacumque scriptam eam esse putas, certe aequalis, non obstare.

His omnibus perspectis in eam adductus sum sententiam, ut putem sequendam esse epistolae fidem prae Nepotis et Plutarchi testimoniis.²⁾

1) Epistolam, quam dico, semper intellegas epistolas VII et VIII coniunctas.

2) Cf. Nipperdey in edit. mai. p. XXIV. Überwegius l. c. p. 123, Ed. Meyer l. c. tom. V p. 502.

p. 356 D. . . . πολέμου δὲ καὶ εἰρήνης ἄρχοντας νομοφύλακας ποιήσασθαι ἀριθμὸν τριάκοντα καὶ πέντε μετὰ τε δήμου καὶ βουλῆς· δικαστήρια δὲ ἄλλα μὲν ἄλλων, θανάτου δὲ καὶ φυγῆς τοὺς τε πέντε καὶ τριάκοντα ὑπάρχειν· πρὸς τοῖτοις τε ἐλεγκτοῖς γίνεσθαι δικαστὰς ἐκ τῶν ἀεὶ περυσινῶν ἐρχόντων, ἕνα ἀφ' ἐκάστης τῆς ἀρχῆς τὸν ἄριστον δόξαντ' εἶναι καὶ δικαιότατον τούτους δὲ τὸν ἐπιόντα ἐνιαυτὸν δικάζειν, ἴσα θανάτου καὶ δεσμοῦ καὶ μεταστάσεως τῶν πολιτῶν. Hunc locum impugnat Sauppius (*Gesamm. Abhandl.* p. 468) his verbis: „Ferner p. 356 D sollen ausser den gewöhnlichen Gerichten die 35 Nomophylakes auf Tod und Verbannung erkennen. In demselben Atem aber wird gesagt, dass ausserdem noch aus denen, welche im Vorjahr die verschiedenen Ämter verwaltet haben, die, welche sich am gerechtesten und besten bewährt haben, zu Richtern erwählt werden und diese dann erkennen sollen, wenn es sich um Tod oder Fesselung oder Verbannung eines Bürgers handelt.“ Sed aliter res se habet. Nam facile intelligi potest, selectos illos iudices una cum XXXV legum custodibus τὸν ἐπιόντα ἐνιαυτὸν δικάζειν κ. τ. λ., cum supra scriptum videamus: πρὸς τοῖτοις (sc. τοῖς νομοφύλαξι) δικαστὰς γίνεσθαι.

Haec habui, quae dicerem de argumentis historicis contra Platoniarum epistolarum, quae vulgo dicuntur, septimae et octavae fidem prolatis. Quatenus virium tenuitas permisit, epistolas ita tractare conatus sum, ut patefacerem, nullum adhuc validum argumentum allatum esse, quo demonstraretur epistolas illas, si modo coniungantur, Platoni abiudicandas esse.

Appendix.

Platoniarum epistolarum testimonia novi haecce:¹⁾

- ep. II. Aristides or. tom. II, or. 46 p. 373 Ddf.
Stobaeus flor. 25, 4.
Clemens Alex. strom. V, p. 247.
Eusebius praep. evang. XI, 20 Ddf.
Julianus p. 189 AB.
Origines c. Cels. VI, p. 643, Migne Patr. Gr. II; tom. II, 2 p. 49 (Griechische christl. Schriftst. herausg. v. d. Berl. Akad.)
Athenaeus XV p. 702 C. tom. III, p. 560 K.
Aelianus var. hist. XII, 25.
Timaeus lex. Plat. praef.
Galenus X, 465 Kuehn.
- ep. III. Lucianus de laps. in salut. c. 4.
Stobaeus flor. 14, 25; 93, 28.
- ep. IV. Plat. vit. Dion. c. 8. 52.
— — Coriol. c. 15.
— — de adul. et amit. 29. p. 69 f.
Stobaeus flor. 46, 105.
Apostol. prov. VIII, 42 D, tom. II, p. 470
Paroem. Schneidewin-Leutsch.
- ep. V. Cicero ad famil. I, 9, 18.
- ep. VI. Plutarch. vit. Dion. c. 54.
Clemens Alex. strom. V, p. 255.

¹⁾ cf. A. Westermann, de epist. scriptoribus graecis. pars VII. Lips. 1855, p. 2-5.

Eusebius praep. evang. XI, 16, XIII, 13 Ddf.
Cyrillus adv. Jul. VIII p. 271. (Migne Patr.
Graec. 76 p. 915.)

Origines c. Cels. VI p. 636, 639; tom. II, 2.
p. 78; 82.

ep. VII et VIII. Cicero Tusc. V, 35, 100.

— de fin. II, 28, 92.

— de offic. I, 43, 155.

— ad Quint. fr. I, 1, 29.

— ad famil. I, 9, 12; 18.

Plutarchus vit. Dion. 4. 8. 11. 18. 20. 54.

Demetrius de elocut. c. 234, p. 49 ed. Raderm.

Athenaeus XII, p. 527 C tom. III, p. 163 K.

Stobaeus flor. 4, 114.

Stobaeus 79, 40.

Clemens strom. V, p. 249.

Origines c. Cels. VI, p. 631, 633, 634, 635,
636, tom. II, 2, p. 73, 75, 76, 77, 78.

Aristides t. II, p. 90, 92, 104, 106.

— p. 107, 268, 269 Ddf.

Stobaeus flor. 44, 22.

— — 47, 23.

— — 48, 59.

— — 62, 49.

Apostol. prov. VI, 35, tom. II, p. 372 Schneide-
win-Leutsch.

ep. IX. Cicero de fin. II, 14, 45.

— de offic. I, 7, 22.

Diogenes Laert. VIII, 79.

Stobaeus flor. 45, 24.

ep. X. Joan. Damasc. Append. Flor. III, 46.

Ἀριστοδύμῳ inscribit Diog. Laert. III, 61.

ep. XII. repetit Diogenes Laert. V III, 81.

ep. XIII. cf. Wesseling epist. ad. H. Venemam (Tra-
jecti ad Rhenum 1748) p. 36 sqq.

Plutarchus vit. Dion. c. 21.

— de vit. pud. 11 p. 533 B.

— de cohib. ira 16 p. 463 C.

Eusebius praep. evang. XI, 13.

Theodoretus graec. affect. curatio p. 47 Raeder.

Accedunt ad testes alii, qui simpliciter Platonis
epistolas laudant, velut Dionysius Halicarn. iud. de
Demosth. c. 23; Photius epist. 207. (Migne Patr. Gr.
tom. 102. p. 862.)

Scriptor de vita sua.

Natus sum Albertus Otto Maximilianus Odau a. d. III. Non. Jul. anni 1833 Elberfeldae patre Alberto, matre Maria de gente Hartwich, quam tristi fato ereptam mihi doleo. Fidei addictus sum evangelicae. Domicilio mutato anno 1892 gymnasium frequentavi oppidi, cui nomen est Essen, per tres annos. Qua urbe relictâ Regimonti gymnasium Kniphoviense adii per septem annos, quo tempore optime de me meriti sunt *Armstedt*, quo moderante gymnasium florebat, *Dirichlet*, *Fischer*, *Hecht*, *Lehnerdt*, *Mollmann*, *Nietzki*, quibus hoc quoque loco gratias debitas et sinceras dicere iuvat.

Vere anni 1902 universitatem Ruperto-Carolam petivi, unde post sex menses reversus Regimonti totum me philologiae dedi neque Albertinam ex hoc tempore reliqui.

Docuerunt me viri doctissimi:

Baumgart, *Busse*, *Heinze*, *Jeep*, *Lezius*, *Ludwich*, *Rosbach*, *Rühl*, *Schade*, *Schoene*, *Tolkiehn*, *Uhl*, *Walter*, *Wentscher*.

Proseminarii philologici per duo semestria, seminarii philologici per quinque semestria, germanici seminarii per tria semestria sodalis fui; praeterea ad exercitationes grammaticas *Heinze* et *Schoene*, ad archaeologicas *Rosbach* aditum benigne concesserunt.

Quibus omnibus debitas gratias dico quam maximas. Imprimis vero gratum animum libenter profiteor Hermannò Schoene, qui quantopere per hos annos studia mea adiuverit, numquam obliviscar.
